

[200,9]

[∞]

Vsebina

PISMO PREDSEDNIKA UPRAVE	4
POMEMBNEJŠI PODATKI O POSLOVANJU	8
PREGLED POMEMBNEJŠIH DOGAJANJ V LETU 2009	10
PREGLED POMEMBNEJŠIH DOGAJANJ V ZAČETKU LETA 2010	13
POROČILO NADZORNEGA SVETA	14
SPLOŠNI PODATKI	16
1 OSEBNA IZKAZNICA	16
2 UPRAVLJANJE DRUŽBE IN SKUPINE	16
3 ORGANIZIRANOST IN SESTAVA SKUPINE CIMOS	18
4 LASTNIŠKA STRUKTURA	19
POSLOVNO POROČILO	22
5 POSLANSTVO, VIZIJA IN STRATEŠKE USMERITVE	22
6 GOSPODARSKA GIBANJA	23
7 LETNI OPERATIVNI NAČRT	27
8 BLAGOVNE ZNAMKE SKUPINE CIMOS	29
8.1 <i>Blagovna znamka CIMOS</i>	29
8.2 <i>Blagovna znamka LITOSTROJ POWER</i>	30
8.3 <i>Blagovna znamka TPS</i>	31
9 PRODAJA	32
9.1 <i>Avtomobilski steber</i>	32
9.2 <i>Energetski steber</i>	35
9.3 <i>Steber kmetijske opreme</i>	36
9.4 <i>Steber strojegradnje</i>	38
10 RAZVOJ	38
10.1 <i>Avtomobilski steber</i>	38
10.2 <i>Energetski steber</i>	41
11 NABAVA	42
12 PROIZVODNJA	43
13 NALOŽBE	45
14 ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI	45
15 INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA	46
16 UPRAVLJANJE S TVEGANJI	47
17 ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA	50
18 NAČRTI IN POGOJI POSLOVANJA V LETU 2010	53
19 DRUŽBENA ODGOVORNOST	55
19.1 <i>Zaposleni</i>	55
19.2 <i>Naravno okolje</i>	58
19.3 <i>Širša družbena skupnost</i>	58
RAČUNOVODSKO POROČILO	62
20 POVZETEK RAČUNOVODSKIH USMERITEV	62
20.1 <i>Podlaga za sestavo računovodskih izkazov</i>	62
20.2 <i>Vpliv sprememb računovodskih standardov</i>	70
20.3 <i>Uskupinjevanje</i>	71
21 DELNIŠKA DRUŽBA CIMOS	72
21.1 <i>Računovodski izkazi</i>	72
21.2 <i>Pojasnila k računovodskim izkazom</i>	80
21.3 <i>Druža razkritja</i>	99
21.4 <i>Izjava poslovodstva</i>	103
22 SKUPINA CIMOS	106
22.1 <i>Računovodski izkazi</i>	106
22.2 <i>Pojasnila k računovodskim izkazom</i>	116
22.3 <i>Druža razkritja</i>	132
22.4 <i>Izjava poslovodstva</i>	135
PREDSTAVITEV DRUŽB V SKUPINI CIMOS	140

PISMO PREDSEDNIKA UPRAVE

Spoštovani delničarji, poslovni partnerji, zaposleni, širša javnost,

našim sodelavkam in sodelavcem v podjetju smo ob razlagi poslovanja v letu 2009 v internem glasilu sporočili, da Cimos sodi med tiste gospodarske sisteme, ki so v omenjenem letu, kljub kreditnemu »krču«, strmemu padcu naročil in vsesplošni negotovosti, uspeli ohraniti stabilnost in niso reševali stroškovnih težav z odpuščanjem zaposlenih. To je dokaz močne notranje energije, klenosti in sposobnosti prilagajanja. K temu bi še dodal, da smo se zavestno in s polno mero odgovornosti ter velikim tveganjem, da nas glavni deležniki ne bodo povsem razumeli, odločili, da se bomo obnašali na videz neracionalno. V razvojnem smislu smo namreč delovali, kot da je šlo za normalno poslovno leto, čeprav je bilo vse prej kot to. Opredelili smo se, da moramo, ne glede na trenutne težave, gledati naprej, na posle najmanj do leta 2018. Zato tudi nismo sprejemali radikalnejših ukrepov, nismo želeli povzročati nobenih psiholoških težav. Z vidika dolgoročnega razvoja smo ravnali modro. Zavestno nismo vnašali nepotrebne nemira med zaposlene; angažirali smo jih z razvojnimi projekti.

V drugi polovici leta je že izgledalo, da recesija pojema. Že tretje četrtletje 2009 je pokazalo boljšo sliko. Počasi in vztrajno smo začeli dosegati mesečne ravni proizvodnje iz uspešnega leta 2007. Če naredimo primerjavo s tem letom je bilo stanje v panogah, v katerih delujemo, v letu 2009 zelo slabo. Kmetijska panoga je v primerjavi z letom 2007 padla za 75 odstotkov, strojogradnja in avtomobilska industrija pa za približno 20 odstotkov. Posledica je bila, da smo prvič v zadnjih trinajstih letih zabeležili padec rasti. Poslovni prihodki so v družbi materi znašali 320 milijonov evrov in so bili nižji za 20 odstotkov, dobiček iz poslovanja je bil nižji za 17 odstotkov, čisti dobiček pa je bil nižji za 43 odstotkov kot v letu 2008.

Določen preobrat na trgu se je zgodil junija 2009, ko so izdelovalci avtomobilov izpraznili skladišča in porabili svoje zaloge. Od takrat naprej beležimo normalnejše prodajne tokove in upati je, da je glavnina krize mimo. Dogajajo se premiki pri tipih vozil. Znižuje se delež vozil z dizelskimi pogonskimi agregati, kar posledično pomeni manj komponent za turbo program, po drugi strani pa se dviguje delež elementov za malolitražne avtomobile. Pri nekaterih motorjih, zlasti za kmetijske stroje, pa so padci drastični. Posledica tega je, da se moramo nujno še bolj usmeriti v razvoj, saj nam kupci dodeljujejo manj novih poslov v primerjavi z najbolj ugodnimi leti. Večina proizvajalcev je namreč v krizi dala svoje projekte "na led".

Kljub vsemu navedenemu lahko zatrdim, da je Cimos d.d. in celotna njegova skupina, kljub mnogim dvomom, neznankam in ugibanjem, preživel leto 2009 dokaj srečno, čeprav krize še ni konec. Temu dejstvu moramo prilagoditi naše načrte in delovanje. Dogajajo se veliki strukturni pretresi, državam kopičijo se socialne in ekološke težave. Vse to se prenaša tudi na gospodarske organizme, seveda tudi na Cimosova podjetja, ki delajo v teh, v mnogočem različnih in razvojno posebnih, okoljih.

Vrednote so se spremenile. Nihče več ne ve, v čem je bistvo. Moja ocena je, da se bo zadeva proti koncu krize izkristalizirala in da bo ključna vrednota postala delovno mesto, da bo človek v družbi tvorec procesov in ustvarjalec novega.

Velika verjetnost je, da bo prišlo do drugega vala krize, ki bo lahko še hujši od prvega. Menim, da je položaj kljub zmernemu optimizmu nevaren. Smo pred spiralo nelikvidnosti, ki se bo v 2010 samo še stopnjevala. Manj kot so vlade naredile, težja je situacija gospodarskih družb v regijah ali v državah, v katerih je prišlo do najhujšega kreditnega »krča«. Če država ni naredila nič, bodo podjetja res pod hudim udarom.

Zaradi kriznih razmer smo se v letu 2009 manj posvečali trem Cimosovim stebrom: energetiki, strojogradnji in kmetijski mehanizaciji. Nove spodbude in cilje jim bomo določili v 2010. Močno smo bili namreč osredotočeni na avtomobilsko industrijo, v kateri ustvarimo največ prihodkov. Vso skrb in pozornost usmerjamo v proizvodni razvojni preboj. Ni alternative proizvajalcem, ki so z veliko inovativnostjo v svojih proizvodnih procesih in s povezovanjem s poddobavitelji dosegli nizke proizvodne stroške. Tega se še kako zavedamo. Prekinjamo s filozofijo pričakovanja, koliko so kupci za naše izdelke pripravljeni več plačevati. Prihraniti moramo z inovativnostjo v svojih proizvodnih procesih in ponujati čedalje bolj kakovstne izdelke za nižje cene. To nam je postalo vodilo, od tega sta odvisna preživetje in nadaljnji razvoj.

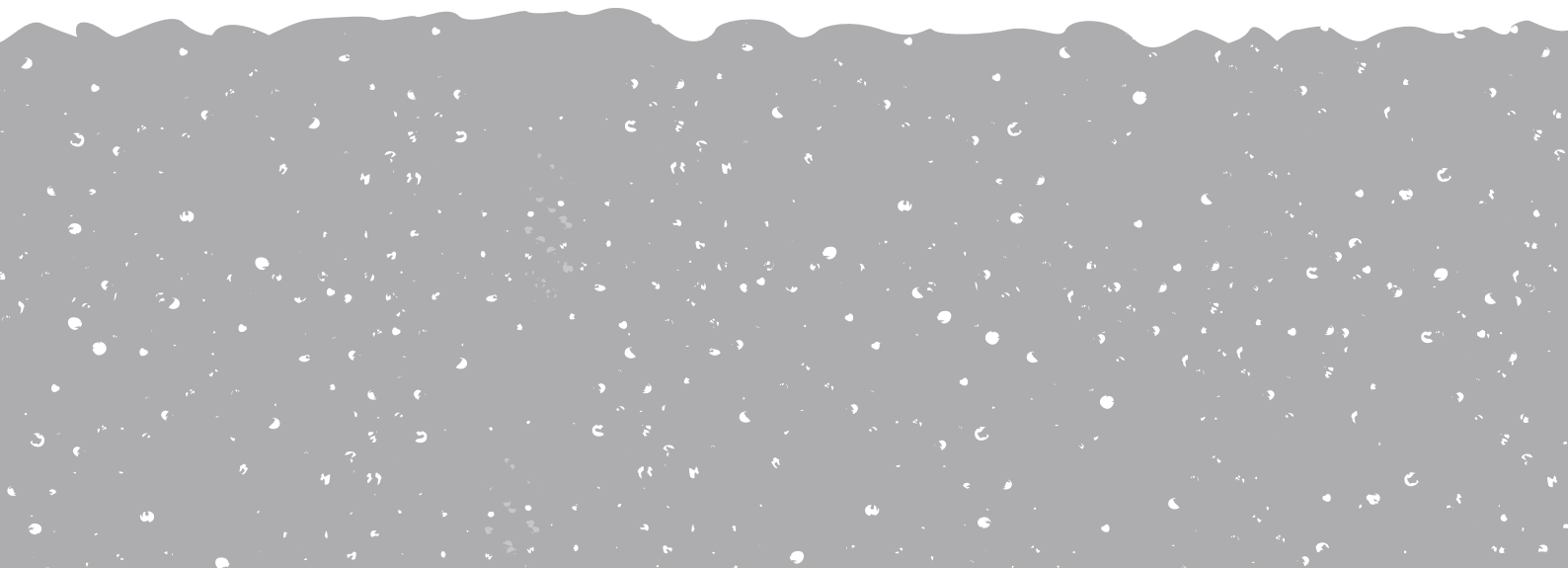

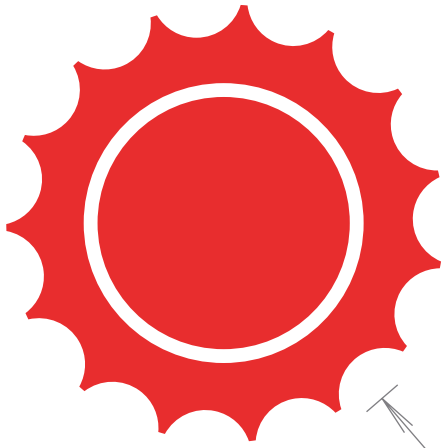
Franc Krašovec,
predsednik uprave

Načrtovanje nove rasti

Nepredvideno tržno gibanje privede do novih razmer in novih izzivov. Tu je priložnost za zagon, načrte, ki slonijo na dolgoletnih izkušnjah.

Z očesom, zazrtim v prihodnost. Miselnostjo, odprto spremembam. Močjo strategije, pripravljeno prilagoditvam.

$[1,496 \times 10^4]$

Podana je dejanska vrednost razdalje med zemljo in soncem v milimetrih.

α

POMEMBNEJŠI PODATKI O POSLOVANJU

(v evrih)	Skupina Cimos		Cimos d. d.	
	2009	2008	2009	2008
Poslovni prihodki	385.810.234	517.532.517	320.323.156	400.337.794
Prihodki od prodaje	367.467.199	460.130.382	319.760.817	400.727.532
Dobiček iz poslovanja (EBIT)	32.338.983	43.174.471	13.420.057	16.235.114
Dobiček iz poslovanja in amortizacija (EBITDA)	66.251.058	78.657.476	25.690.480	29.951.562
Čisti dobiček	3.832.594	7.719.402	2.006.542	3.485.180

(v evrih)	Skupina Cimos		Cimos d. d.	
	31. 12. 2009	31. 12. 2008	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročna sredstva	444.790.055	434.330.231	238.372.320	231.329.289
Kratkoročna sredstva	266.723.771	241.120.158	221.027.871	176.012.857
Kapital	121.335.729	121.302.699	112.172.437	110.449.117
Dolgoročne obveznosti	278.399.502	173.051.213	161.370.588	85.208.953
Kratkoročne obveznosti	304.666.658	373.440.807	185.421.807	212.003.934
Knjigovodska vrednost delnice	-	-	7,77	7,65

(v odstotkih)	Skupina Cimos		Cimos d. d.	
	2009	2008	2009	2008
Čisti dobiček v prihodkih od prodaje	1,06	1,67	0,63	0,87
EBIT v prihodkih od prodaje	8,80	9,38	4,20	4,05
EBITDA v prihodkih od prodaje	18,03	17,09	8,03	7,47
Donosnost kapitala (ROE) – letna raven	3,20	6,32	1,80	3,21
Donosnost sredstev (ROA) – letna raven	0,55	1,16	0,46	0,86

	Skupina Cimos		Cimos d. d.	
	31. 12. 2009	31. 12. 2008	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Število zaposlenih	7.127	7.602	1.046	1.077

januar 01

Ustanovitev družbe Nimonic

Cimos TMD je ustanovil novo družbo v Zenici. Novoustanovljena družba z imenom zlitine bo osredotočena na razvoj novih kovinskih materialov za potrebe sodobnih tehnologij.

Razvojne aktivnosti na izdelkih BMW-jevega projekta PL7

Projekt, ki vključuje razvoj desetih izvedb pedalnih sklopov, ročne zavore, tečajev vrat prtljavnika ter različnih nosilcev motorja in opreme, je v skladu s smernicami t. i. »lightweight designa« postregel s številnimi novimi rešitvami in predvsem izjemnimi dosežki pri znižanju mase izdelkov.

Pridobitev naročil novega kupca Aston Martin

Paleta Cimosovih uglednih kupcev so razširila naročila tečajev iz našega programskega področja karoserije za novega prestižnega kupca Aston Martin, proizvajalca športnih avtomobilov z individualnim značajem, ki izpolnjuje najvišje standarde in zagotavlja zadovoljstvo petičnih kupcev.

julij 07

Uspešno opravljena tehnična presoja procesa litja v Zenici

Cimos TMD Casting je uspešno opravil tehnično presojo procesa litja, ki jo je izvedel kupec Honeywell Turbo Technologies (HTT).

Dan odprtih vrat v Kopru

V okviru praznovanja krajevnega praznika smo ob Dnevu odprtih vrat koprške proizvodne lokacije prvič odprli svoja vrata vsem, ki so želeli vstopiti v tovarno ter поблиže pogledati naše izdelke in potek proizvodnega procesa.

februar 02

Obiski kupcev in njihovi novi projekti v Livnici Kikinda

Livnica Kikinda je gostila vodstva več kupcev - od Forda in Daimlerja do Honeywella in Scanie - ki so se seznanila s procesi dela v obratih Toplih delov, Insertu in Metalcu. Vodstvo Livnice je s svojo strokovno ekipo gostom podrobno predstavilo proizvodne postopke, tehnologije, cilje in akcije, da bi zastavljene cilje v čim večji meri uresničili.

Začetek delovanja novoustanovljenih družb v Kikindi

S poslovanjem sta začeli ob koncu leta 2008 ustanovljeni družbi Livnica Mašinogradnja in Liradom ugostiteljstvo. Od leta 2009 družba Liradom ugostiteljstvo deluje v prenovljeni restavraciji v središču mesta, kjer se poleg pomembnih poslovnih dogodkov odvijajo tudi dobrodelne prireditve in priprava hrane za dostavo na dom.

avgust 08

Zaživelo društvo ŽIV

V Kopru smo ustanovili Društvo za zdravo življenje v Cimosu ŽIV. Društvo želi osveščati o zdravem življenjskem slogu na delovnem mestu, o oblikovanju zdravih naklonjenih delovnih razmer, skrbeti za animacijo, organizirati izobraževanja, redne ure telesne vadbe, pohode v naravo in druge neformalne oblike druženja.

marec 03

Prve meritve v češkem Hydraulic Research Centru Blansko

V novem hidravličnem laboratoriju Hydraulic Research Center Blansko so bile na modelih turbin in črpalk izvedene prve meritve.

Delovni obisk študentov strojništva

V okviru predmeta Materiali smo za višji strokovni šoli strojništva iz Sežane in Postojne v metalurškem laboratoriju izvedli laboratorijske vaje. Delovnega obiska se je udeležilo 30 študentov, ki so si v Kopru ogledali tudi proizvodnjo in preizkusni laboratorij. Študentje so opravili metalografske ter mehanske poskuse.

september 09

Uspešno zaključen proces lastninjenja v Livnici Kikinda

Po petih letih je Agencija za privatizacijo Republike Srbije konec septembra podala zaključno poročilo, v katerem je ugotovila, da je Cimos v dogovorjenem roku izpolnil vse, z nakupno pogodbo prevzete, obveznosti, s čimer je proces lastninjenja končan.

Podpis pogodbe za obnovo hidroelektrarne Doblar I

Litostroj Power je v konzorciju podpisal pogodbo za izdelavo, dobavo in montažo hidromehanske in elektro opreme za obnovo HE Doblar I na Soči. Obnova bo predvidoma potekala od leta 2010 do leta 2013.

PREGLED POMEMBNEJŠIH DOGAJANJ V LETU 2009

Poslovne aktivnosti, obiski in drugi vidni dogodki

april 04

Dela na hidro elektrarni Bhavani Kattalai Barage II-III v Indiji

Na gradbišče so bili poslani trije od štirih agregatov, cevne turbine (2 x 2 x 15 MW), dve 120-tonski dvigali, rezervni deli in montažne naprave. Na gradbišču HE Bhavani II je bilo zmontirano in dano v uporabo dvigalo. Na gradbišču HE Bhavani III smo začeli z betoniranjem strojnice.

Ustanovitev družbe CIMOS-ZKS

Delniška družba Cimos in ruski ZKS sta ustanovila mešano podjetje CIMOS-ZKS, v katerem sta udeležena vsak s 50-odstotnim deležem. Vzpostavljen je institucionalni okvir, na podlagi katerega si obetamo večji obseg poslovanja na ruskem trgu. S skupnim podjetjem sledimo svojim kupcem, svetovnim avtomobilskim proizvajalcem tudi na ruskem trgu.

oktober 10

Podpis protokola o poslovno-tehničnem sodelovanju v Vojvodini

Litostroj Power je z javnim podjetjem za oskrbo z vodo podpisal protokol o poslovno-tehničnem sodelovanju na področju zagotavljanja tehnične zanesljivosti, rednega vzdrževanja in modernizacije črpalne opreme na področju Vojvodine. Gre za 111 črpalk na 43 črpalnih postajah.

Dela na hidro elektrarni Limberg II v Avstriji

Za največjega avstrijskega proizvajalca električne energije izdelujemo za projekt nove hidro elektrarne Limberg II varnostni loputi s pripadajočimi cevovodi. Oktobra smo na terenu montirali pred betonirane dele, prva loputa z delom cevovodov pa je bila odpremljena na teren v začetku novembra. Odprema druge lopute z delom cevovodov in primopredaja sledijo v letu 2010.

maj 05

Strokovno srečanje o informacijskem sistemu

V Cimosu je bila v okviru Društva SUSAP - Skupina uporabnikov SAP rešitev v Sloveniji, ki trenutno deluje v več kot 20 večjih domačih podjetjih, izpeljana delavnica o uporabi rešitev SAP PLM. Delavnice SAP PLM so se udeležili predstavniki 14 slovenskih podjetij različnih dejavnosti, ki so bili nad prepletom informacij, izkušenj in praktičnih prikazov ter priporočil predavateljev navdušeni.

Obisk študentov mehatronike

Študentom zaključnih letnikov mehatronike na ljubljanski Fakulteti za strojništvo smo predstavili njihovo področje pri razvoju Cimosovega izdelka ter načine za takojšnjo aktivno vključitev v naše okolje z zaposlitvenimi možnostmi po zaključenem šolanju. Na ogledu proizvodnje v Senožečah je bil večji poudarek namenjen avtomatizaciji.

november 11

Nova naročila programa avtomobilskih delov v Mionici

Krušik - Precizni liv je s posodobitvijo kapacitet in postopkov, z uspešno presojo kupcev avtomobilskih delov Honeywella in PSA ter z zaključkom projekta za Aston Martin in BMW s svojim pretežnim delom prešel iz neavtomobilskega v avtomobilski steber.

Pridobitev certifikata ISO 14 001 tudi v Kikindi

Tudi pridobljeni okoljski certifikat za sistem vodenja, ki ga je podelila certifikacijska hiša SIQ, Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje, potrjuje, da svojo družbeno odgovornost uspešno širimo in se zavedamo pomena zmanjševanja vplivov na okolje. Za uspešnost projekta je zaslužna vsa ekipa.

junij 06

Obisk študentov Evrosredozemske univerze

V okviru Evrosredozemske univerze (EMUNI Univerza) smo gostili podiplomske študente univerze Link Campus iz Rima. Predstavili smo jim podjetje in jih popeljali skozi oddelek razvoja.

Intenziviranje razvoja delov motorja za novo generacijo »zelenih« motorjev

Razvojne aktivnosti skupine PSA so bile osredotočene na razvoj različnih delov motorja za novo generacijo »zelenih« motorjev DV6 EURO6 ter na nadaljevanje projekta razvoja vztrajnikov za majhne ekološke motorje razvojne kode EBO.

december 12

Sofinanciranje projektov raziskav, razvoja in inovacij

Cimos je s SID banko sklenil izjemno pomembno dolgoročno pogodbo o sofinanciranju projektov raziskav, razvoja in inovacij ter razvoja tehnologij nove generacije, ki si prizadevajo doseči zmanjšanje emisij in večjo učinkovitost.

Prireditev ob 20. obletnici Livarne Roč

Dvajseto obletnico delovanja Livarne Roč je zaznamovala prireditev, na kateri so se govorniki z zadovoljstvom in ponosom ozrli v preteklost, nato pa so se z upi in dobrimi željami obrnili v prihodnost. Na prireditvi so ob tej priložnosti podelili priznanja najbolj zaslužnim zaposlenim, za obiskovalce pa je bil organiziran tudi ogled proizvodnje.

Naj inovatorji leta

Leta 2009 so preko sistema TINS (Tvoje Inovacije Napredek Sistema) zbrani koristni predlogi skupini Cimos prinesli nekaj več kot 1, 55 milijona evrov prihrankov oziroma gospodarske koristi, in sicer iz naslova enoletnega koriščenja uvedenih koristnih predlogov. Najuspešnejša inovatorja leta 2009 v skupini Cimos sta Saša Marcijuš iz tovarne v Senožečah, ki je bil v minulem letu avtor 97 koristnih predlogov, ter Sandro Fakin iz tovarne v Buzetu, čigar koristni predlogi so v minulem letu prinesli dobrih 61 tisoč evrov prihrankov.

Priznanje za najboljše inovatorje

Primorska Gospodarska zbornica (PGZ) je že devetič zapored razglasila najboljše inovatorje iz obalno-kraške regije. Cimos se je kot večkratni prejemnik priznanj PGZ letos vpisal s priznanjem inovatorju Tomažu Opari iz razvojnega oddelka.

P. P. C. Buzet nagrajen kot največji izvoznik v Francijo

Združenje hrvaških izvoznikov je nagrado Zlati ključ za najboljšega velikega izvoznika leta 2008 podelilo družbi P. P. C. kot največjemu izvozniku v Francijo.

Traktor Tuber 40 - najbolj kreativen in inovativen izdelek leta 2008 na Hrvaškem

Labinprogresov traktor Tuber 40 je v Zagrebu prejel prvo nagrado Združenja MRAK – Mreže za razvoj in kreativnost – za izvedbo najbolj kreativnega in najbolj inovativnega izdelka leta 2008 na območju Hrvaške.

Dvakrat nagrajena Lira

Invalidsko podjetje Lira je leta 2009 prejelo kar dve nagradi: Občinsko priznanje edini družbi, ki v svojem okrožju zaposluje invalide in prispeva k njihovem enakopravnemu vključevanju v družbo ter priznanje Gospodarske zbornice Srbije za dosežene poslovne rezultate in prispevek k razvoju in napredku gospodarstva.

Priznanje za prispevek k razvoju občine Srebrenica

Cimos Srebrenica je letošnji dobitnik plakete z bronastim grbom, ki je bil podeljen ob dnevu občine Srebrenica za izjemni prispevek k razvoju.

PREGLED POMEMBNEJŠIH DOGAJANJ V LETU 2009

Nagrade in priznanja

januar 01

Statusna sprememba Hydraulic Research Center Blansko

Leta 2008 ustanovljena družba se je na presečni bilančni dan, 31. 12. 2009, združila z družbo ČKD Blansko Engineering. Statusna sprememba družb energetskega stebra je neposredna naložba Litostroja Power.

februar 02

Prvi posli na ruskem trgu

Z naročilom palete izdelkov, pedalov, ročnih zavor in tečajev s strani Renault-Nissana, si utiramo pot v Rusiji. Kot dobavitelj pedalnih sklopov za skupno platformo vozil Renault, Nissan in AVTOVAZ, ki je trenutno na zaključni razvojni stopnji, vstopamo na trg s serijskimi dobavami januarja leta 2011. Posel predstavlja odlično referenco za nadaljevanje trženja podobnih izdelkov in pomemben mejnik na poti do vodilnega ponudnika teh izdelkov v ruski dobaviteljski verigi.

marec 03

Podelitev nagrad inovatorjem

Na slovesnosti ob Dnevu inovatorjev, ki je združila vse proizvodne sredine, vključene v programa Klik TiNS in TiNS (Tvoje Inovacije Napredek Sistema), so nagrade prejeli sodelavci z največjim številom prijav ter tisti, ki so s prijavi ustvarili največjo gospodarsko korist. Nagrajena je bila tudi najekipa inovatorjev, to je tovarna Senožeče, ki je v povprečju prispevala skoraj pet predlogov na zaposlenega.

Nagrada za najboljšega dobavitelja

Ameriško podjetje Eaton Corporation je Cimosu podelilo nagrado za najboljšega dobavitelja. Nagrade so namenjene dobaviteljem, ki so se leta 2009 najbolj izkazali na področjih upravljanja stroškov, inovativnosti, kakovosti in dobav izdelkov ter tako v največji meri prispevali k njegovemu uspehu.

PREGLAD POMEMBNEJŠIH DOGAJANJ V ZAČETKU LETA 2010

POROČILO NADZORNEGA SVETA

Nadzorni svet Cimos d. d. Avtomobilska industrija so delničarji izvolili na svoji skupščini 28. avgusta 2008 za mandatno obdobje štirih let. Sestavljajo ga predsednik Andro Ocvirk, njegov namestnik Aleksander Lozej, članica Meta Berk Skok in člana Franc Herman Šimnovec ter Čedomil Staničić. V poslovnem letu 2009 je nadzorni svet opravljala naloge, opredeljene z zakonodajo, statutom družbe in lastnimi odločitvami.

A)

Na podlagi kakovostnih in preglednih poročil ter informacij uprave in vodstvene ekipe je nadzorni svet na sejah sproti preverjal stanje, obravnaval tekočo problematiko in se opredeljeval do aktualnih zadev družbe. Sprejemal je odločitve iz svoje pristojnosti o poslovanju družbe in z njo povezanih podjetij. V poslovnem letu 2009 je nadzorni svet na štirih rednih sejah obravnaval vrsto zadev, navedenih v nadaljevanju tega poročila, sprejemal sklepe, mnenja in stališča o poslovanju družbe, sklicu skupščine in drugih tekočih vprašanjih. Posebej pozorno je spremljal poslovanje v zaostrenih razmerah gospodarske in finančne krize ter se opredeljeval do posameznih ukrepov uprave. Med drugim je soglašal, da podjetje ne odpušča zaposlenih, pač pa jih usmeri v projekte za prihodnost; s tem, da se stroški dela ne smejo povečevati. Ocenil je, da ni potrebe po revidiranju letnega načrta. Obravnaval je tudi ukrepe uprave za zagotavljanje tekoče likvidnosti in se opredeljeval do možnosti na tem področju. Nekajkrat se je postavilo tudi vprašanje prilagajanja organizacijske strukture podjetja in skupine novonastalim razmeram.

Nadzorni svet se je v večini primerov sestel v polni sestavi, članica in člani so redno sodelovali v razpravah ter na ta način s svojo odgovornostjo, zavzetostjo, strokovnimi in drugimi izkušnjami prispevali h kakovostnemu delu. Zapisniki o delu nadzornega sveta verodostojno povzemajo bistvene poudarke iz razprav, v njih so izpostavljena posamezna vprašanja članov nadzornega sveta in odgovori ter pojasnila nanje, ki so jih dajali predsednik uprave in izvršni direktorji družbe. Uresničevanje sprejetih sklepov nadzorni svet redno preverja na vsaki naslednji seji.

Nadzorni svet je vsa vprašanja iz svoje pristojnosti v letu 2009 obravnaval brez oblikovanja posebnih komisij ali delovnih teles.

Na 3. redni seji 23. aprila 2009 je nadzorni svet sprejel informacijo o revidiranem nekonsolidiranem in konsolidiranem letnem poročilu za 2008 in razpravljala o poslovanju v prvem četrtletju 2009. Leto 2008 je bilo leto, ki bi ga številni gospodarstveniki in finančniki radi hitro pozabili. Beležili smo rekordne cene nafte in »zgodila« se je največja gospodarska kriza po letu 1929. Velika recesija se je v ZDA začela decembra 2007, v drugih razvitih gospodarstvih pa v drugi četrtini leta 2008 in seveda z nadaljevanjem v letu 2009. V zadnjem trimesečju leta 2009 so finančne težave in svetovno zaostrovanje posojilnih pogojev dodatno otežili razmere.

Za eno izmed največjih žrtev finančne krize je bila označena avtomobilska industrija. Sprva je kriza doletela predvsem ameriško avtomobilsko industrijo. Sledili so ji tudi ostali deli sveta, predvsem Zahodna Evropa. Prodaja osebnih vozil v Evropi (EU-27 + EFTA) je v letu 2008 padla za 7,8 % na 14,7 milijona vozil. To je bil največji padec prodaje vozil na tem trgu vse od leta 1993. V Zahodni Evropi je prodaja padla za 8,4 %, z najvišjim padcem v zadnjem četrtletju (za 19,3 % v primerjavi z zadnjim četrtletjem leta 2007). Posledica slabega zadnjega četrtletja je tudi nekoliko nižja prodaja (za 0,7 %) v novih članicah EU.

Proizvodnja osebnih vozil je v letu 2008 v Evropi padla za dobrih 7 % v primerjavi z letom prej, in sicer na 15,9 milijona vozil. Medtem ko smo v prvem polletju beležili pozitiven trend, smo v drugem polletju lahko le nemočno opazovali obrat navzdol. Zaostrovanje gospodarskih razmer se je močno poznalo tudi v sektorjih energetike, kmetijstva in strojegradnje. V družbi Cimos d. d. smo leta 2008 dosegli 400,7 milijona evrov prihodkov od prodaje ali 4-odstotni padec,

čisti poslovni izid pa je znašal 3,5 milijona evrov ali skoraj dva odstotka več kot v letu 2007. Padcu prodaje se kljub raznolikosti programov ni mogla izogniti niti skupina, ki je v letu 2008 ustvarila 460,1 milijona evrov konsolidiranih čistih prihodkov od prodaje, kar je dobrih 20 milijonov manj od leta 2007. Kljub temu je bil čisti poslovni izid s 7,7 milijona evrov višji – za 30 odstotkov. Nadzorni svet je ob tem ugotovil, da se je na poslovanju Cimos odrazilo tudi določeno zapiranje držav v meje svojih gospodarstev. Ugotovil je tudi, da se države, v katerih deluje Cimos, niso dovolj dejavno vključile v reševanje težav, nastalih zaradi krize.

Prvo trimesečje leta 2009 je bilo pokazatelj stanja, v katerem smo se znašli glede na recesijo v panogi in svetovnem gospodarstvu na splošno. Cimos ni še nikjer odpuščal zaposlenih, pripravljal se je na ponovno rast, zato je bila skrb usmerjena v ustrezno ekipiranost strokovnih potencialov za projekte, ki bodo prinašali rezultate v prihodnjih letih. Mnogi naši neposredni konkurenti so začeli izginjati s trga, čeprav jih bodo njihovi partnerji in kupci skušali obdržati pri življenju, ker gre večinoma za velike razvojne dobavitelje, kakršen je tudi Cimos. Zaradi insolventnosti so se začeli vrstiti stečajni in likvidacijski, vendar pod strogim nadzorom kupcev. Od tod tudi velik pritisk na Cimos za nove projekte, ki pa jih obravnava s previdnostjo, ker ne sme sprejemati prevelikih obvez, ki jih ne bi zmogli.

Na 4. redni seji 4. junija 2009 je bilo potrjeno nekonsolidirano in konsolidirano letno poročilo za leto 2008 z revizorjevim mnenjem ter sprejeto poročilo skupščini o preveritvi tega poročila. Nadzorni svet je soglašal s sklicem skupščine delničarjev (28. avgusta 2009) in sprejel svoje predloge skupščini. Bilančni dobiček za leto 2008 v višini 1.241.595,50 evra naj se odvede v druge rezerve iz dobička, skupščina pa naj za poslovno leto 2008 podeli razrešnico upravi in nadzornemu svetu družbe. Nadzorni svet se je zavzel za nadaljevanje razprave o prihodnji organiziranosti družbe in skupine ter se seznanil z notranjimi ukrepi, potrebnimi za blažitev razmer, nastalih z gospodarsko krizo in upadom naročil. Soglašal je s pogledi uprave o možnih ukrepih za zagotavljanje likvidnosti in za racionalizacijo stroškov poslovanja.

Nadzorni svet se je na svoji 5. redni seji sestal 5. novembra 2009 v prostorih družbe Litostroj Power v Ljubljani. Izkoristil je priložnost za podrobnejšo seznanitev z dejavnostmi hčerinske družbe gostiteljice, s posameznimi projekti v teku in s prihodnjimi izgledi energetskega stebra za krepitev pozicij na trgu. Litostroj Power, družba za projektiranje, gradnjo elektrarn ter izdelavo energetske in industrijske opreme, je nosilno podjetje energetskega stebra skupine Cimos. Sestavljajo jo povezane družbe in enote na Češkem in Islandiji, v Kanadi, Bosni in Hercegovini ter Egiptu, ki naročnikom ponujajo celovite rešitve za hidroenergetsko opremo od zasnove do izvedbe »na ključ«. Izdelujejo turbine, hidromehansko opremo, črpalke in industrijsko opremo. Imajo vrsto visoko usposobljenih sodelavcev, ki so vključeni v projektno organiziranost z izdelovanjem projektov »na ključ«. Člani nadzornega sveta so si ogledali dele proizvodnje Litostroja Power.

V nadaljevanju se je nadzorni svet seznanil s sklepi redne skupščine delničarjev z dne 28. avgusta 2009, ki je, med drugim, sprejela sklep o znižanju sejin nadzornemu svetu družbe. Nekateri člani so zaradi tega izrazili veliko razočaranje, saj bi se to lahko razlagalo tudi kot nezaupanje do dela nadzornega sveta. Članica in člani nadzornega sveta so razpravljali tudi o večkrat načeti temi organiziranosti v prihodnje. Soglašali so, da je vsaka obsežnejša reorganizacija zelo zahteven in resen projekt ter proces. Zahteva relativno stabilne in znane razmere ter vplive iz okolja. Nekatere spremembe so bile izvedene, uprava bi jih lahko nadzornemu svetu že predstavila, vendar je stanje še preveč kaotično - podali bi se v razmere, polne neznank. Resno se dela na uveljavljanju Cimosovega proizvodnega sistema, temelječega na načelih vitke proizvodnje, opravljena je bila vrsta delavnic in strokovnih posvetov ter izdelano obsežno gradivo, ki bo služilo kot podlaga za kakovostno odločanje. Morebitne večje spremembe pa bodo prišle na vrsto, ko se bodo tržne razmere umirile.

Za poslovanje v devetih mesecih tekočega leta je bilo značilno, da se je določen obrat na bolje na trgu zgodil junija, ko so izdelovalci avtomobilov porabili svoje zaloge. V podjetju je poslovanje teklo kot da gre za normalno poslovno leto. Nadzorni svet je potrdil usmeritev, da moramo, ne glede na trenutne težave, gledati naprej, na posle vsaj do leta 2018. Ugotovljeno je bilo, da recesiji že nekoliko »pojema sapa« in je tretje trimesečje 2009 pokazalo boljše sliko.

Počasi smo začeli dohajati raven običajnih mesecev iz leta 2007. Stanje v panogah, v katerih je Cimos, je bilo v letu 2009 zelo slabo. Kmetijski sektor je v primerjavi z letom 2007 padel za 75 odstotkov, strojogradnja in avtomobilska industrija pa za 20 odstotkov.

Nadzorni svet je soglašal z načelno držo uprave pri politiki dogovarjanj z bančnim sistemom, razprava o prihodnjem razvoju kmetijskega in strojegradskega stebra pa bo v nadzornem svetu opravljena v prvem polletju 2010.

Nadzorni svet je na navedeni seji sprejel osnovna izhodišča za sestavo načrta delniške družbe Cimos za leto 2010. V njem se predvideva, da bo imela delniška družba okrog 350 milijonov evrov poslovnih prihodkov. Poslovni izid iz poslovanja je načrtovan v višini 14,5 milijona evrov, EBITDA pa 27,5 milijona evrov, kar predstavlja skoraj 8 % čistih prihodkov od prodaje. Med poslovnimi odhodki predstavlja največji delež nabavna vrednost prodanega blaga in stroški materiala. Delež stroškov dela v poslovnih prihodkih je 6,4-odstoten. Finančni odhodki so načrtovani v višini 13,7 milijonov evrov. Čisti poslovni izid naj bi znašal okoli 3 milijone evrov.

Na 6. redni seji, ki je bila v Cimosovi livarni v Roču 18. decembra 2009 ob praznovanju njene dvajsete obletnice, je nadzorni svet določil načrt poslovanja za leto 2010, ki je sestavljen na osnovi potrjenih osnovnih izhodišč. Prvič smo načrt izdelovali na razmeroma negotovih osnovah, čeprav je kazalo, da se bodo napovedi kupcev v tem letu vendarle izpolnile. Ni pa izključeno, da se bo kriza vrnila z drugim valom. Določen optimizem je nastal zaradi nadaljevanja stimulativnih ukrepov držav za pospeševanje prodaje avtomobilov s subvencijami ter pozitivnejših gibanj na področju vozil visokega razreda. Glede na Cimosove razvojne projekte lahko leto 2010 pričakujemo z določenim optimizmom. Nadzorni svet je z zadovoljstvom sprejel informacijo, da je podjetje uspelo pridobiti pomembna posojila za razvojne projekte pri tako ugledni mednarodni bančni instituciji, kot je Evropska investicijska banka.

B)

Revizijo poslovanja družbe v letu 2009 je skladno s skupščinskim sklepom opravila Renoma, družba za revizijo in svetovanje iz Ljubljane, ki je k letnemu poročilu dala pozitivno mnenje. Nadzorni svet je revizorjevo poročilo sprejel brez pripomb.

Letno poročilo Cimos d. d. za leto 2009 je nadzorni svet potrdil in sprejel brez zadržkov.

Nadzorni svet je soglašal s predlogom uprave družbe, da se bilančni dobiček družbe za leto 2009 v višini 714.830,75 evra uporabi tako, da se odvede v druge rezerve iz dobička.

Nadzorni svet je soglasno ugotovil, da je uprava v letu 2009 uspešno vodila posle družbe in ji zato izreka priznanje. Kljub oteženim pogojem poslovanja zaradi gospodarske in finančne krize je nadaljevala z uresničevanjem zastavljenih ciljev in sledila interesom družbe ter njenih delničarjev. Nadzorni svet se zahvaljuje tudi ostalemu vodilnemu osebju v družbi in povezanih podjetjih ter vsem zaposlenim za vložene napore pri poslovanju in uresničevanju načrtov v preteklem poslovnem letu.

Na podlagi vsega navedenega nadzorni svet predlaga skupščini, da ob sklepanju o razporeditvi bilančnega dobička za poslovno leto 2009 podeli razrešnico upravi in nadzornemu svetu.

Dr. Andro Ocvirk,
predsednik nadzornega sveta

V Kopru, 3. junija 2010

SPLOŠNI PODATKI

Osebna izkaznica

1

Firma:	CIMOS d. d. Avtomobilska industrija
Skrajšana firma:	CIMOS d. d.
Telefon:	+ 386 5 66 58 100
Telefax:	+ 386 5 66 58 250
Sedež:	Koper, Cesta Marežganskega upora 2
Prevladujoča dejavnost:	Proizvodnja drugih delov in opreme za motorna vozila
Šifra dejavnosti:	29.320
ID za DDV:	SI82923183
Matična številka:	5040302000
Osnovni kapital:	69.480.249,54 EUR

Upravljanje družbe in skupine

2

Vodenje in nadzor družbe temeljita na veljavni zakonski ureditvi, njenem statutu ter pravicah in odgovornostih organov.

Z razvojem upravljalno-nadzornih mehanizmov prispevamo k rasti in razvoju podjetja in njegove skupine. V družbi je uveljavljen dvotirni sistem vodenja z upravo in nadzornim svetom. Družba, ki sicer ni delniška družba, katere delnice so uvrščene na organiziran trg vrednostnih papirjev, na področju upravljanja uporablja Kodeks upravljanja javnih delniških družb, ki je bil sprejet 18. 03. 2004 s spremembami in dopolnitvami 14. 12. 2005 in 05. 02. 2007 (v nadaljevanju: Kodeks). Kodeks je javno dostopen v slovenskem in angleškem jeziku na spletnih straneh Ljubljanske borze d. d., Ljubljana, na naslovu <http://www.ljse.si>.

Predsednik uprave in njegov ožji kolegij izvršnih direktorjev imajo sklenjene pogodbe o opravljanju svojih funkcij. Pogodbe določajo njihove obveznosti, pristojnosti in odgovornosti ter plačilo za delo. Družba razkriva prejemke uprave v skladu s predpisi, ki to področje urejajo. Predsednik uprave in izvršni direktorji opravljajo tudi dolžnosti članov nadzornih organov v Cimosovih odvisnih družbah, v posameznih primerih tudi dolžnosti članov uprav. V družbi za to ne prejemajo plačil.

Naloga članov najvišjega vodstva pri nadzoru vodenja in upravljanja teh družb je, da svetujejo njihovim vodstvom pri določanju strateških in razvojnih usmeritev ter pri ukrepih poslovne politike družbe, da redno spremljajo načrtovanje poslov in tekoče poslovanje družb, dajejo mnenja in stališča k predlogom sklepov za organe družb ter redno poročajo upravi delniške družbe Cimos in organom odvisnih družb o svojem delu, ugotovitvah, predlogih in mnenjih. Izvršni direktorji ter tudi drugi Cimosovi strokovnjaki te naloge opravljajo v razvojno-revizijskih odborih obvladujoče družbe.

Vodstvo

Nadzorni svet delniške družbe Cimos je 7. decembra 2006 imenoval upravo za naslednje mandatno obdobje petih let. Ta mandat je začel teči 1. aprila 2007, ko se je tedanji upravi izteklo predhodno petletno mandatno obdobje. Za edinega člana uprave, ki je hkrati tudi njen predsednik, je bil ponovno imenovan Franc Krašovec.

Predsednik uprave imenuje izvršne direktorje posameznih področij, ki sestavljajo ožje vodstvo družbe:

Zorko Kenda	pomočnik predsednika uprave in izvršni direktor za načrtovanje in nadzor
Miroslav Škapin	izvršni direktor za razvoj procesov in proizvodnjo
Vladimir Bukvič	izvršni direktor za finance in računovodstvo
Dario Šik	izvršni direktor za raziskave, razvoj, nabavo in prodajne dejavnosti

Nadzorni svet

Nadzorni svet po določilih statuta šteje pet članov, ki zastopajo interese delničarjev. Skupščina ga je 28. avgusta 2008 imenovala za mandatno dobo štirih let.

Nadzorni svet sestavljajo:

Andro Ocvirk	predsednik
Aleksander Lozej	namestnik predsednika
Meta Berk Skok	članica
Čedomil Staničić	član
Franc Herman Šimnovec	član

Nadzorni svet nadzira delo uprave v okviru pooblastil in pristojnosti, določenih s splošnimi predpisi in statutom družbe. Med letom namenja največ pozornosti poslovnemu in finančnemu razvoju družbe in skupine, pomembnim poslovnim dogodkom ter uresničevanju strateških in splošnih poslovnih usmeritev, zlasti s sprejemanjem letnega načrta in spremljanjem njegovega uresničevanja.

Nadzorni svet je pri svojem delu samostojen in neodvisen, deluje v korist družbe in spoštuje pravila v zvezi z varovanjem notranjih informacij.

Skupščina delničarjev

Skupščina delničarjev odloča o vseh zakonsko in statutarno določenih zadevah. Skupščina odloča na svojih rednih zasedanjih enkrat letno. Uprava družbe zagotavlja pravičen sklic skupščine.

Delničarji sodelujejo na njej neposredno ali preko pooblaščenec, ki v skladu z zakonom zbirajo pooblastila za odločanje. To omogoča izražanje volje zlasti malih delničarjev, ki se zasedanj praviloma ne udeležujejo. Taka oblika je spodbuda delničarjem za uresničevanje njihovih glasovalnih pravic, hkrati pa jim zagotavlja bistveno boljše obveščeno o sklicu zasedanja skupščine in vsebini odločitev, ki jih bo prejela.

Spremembe statuta

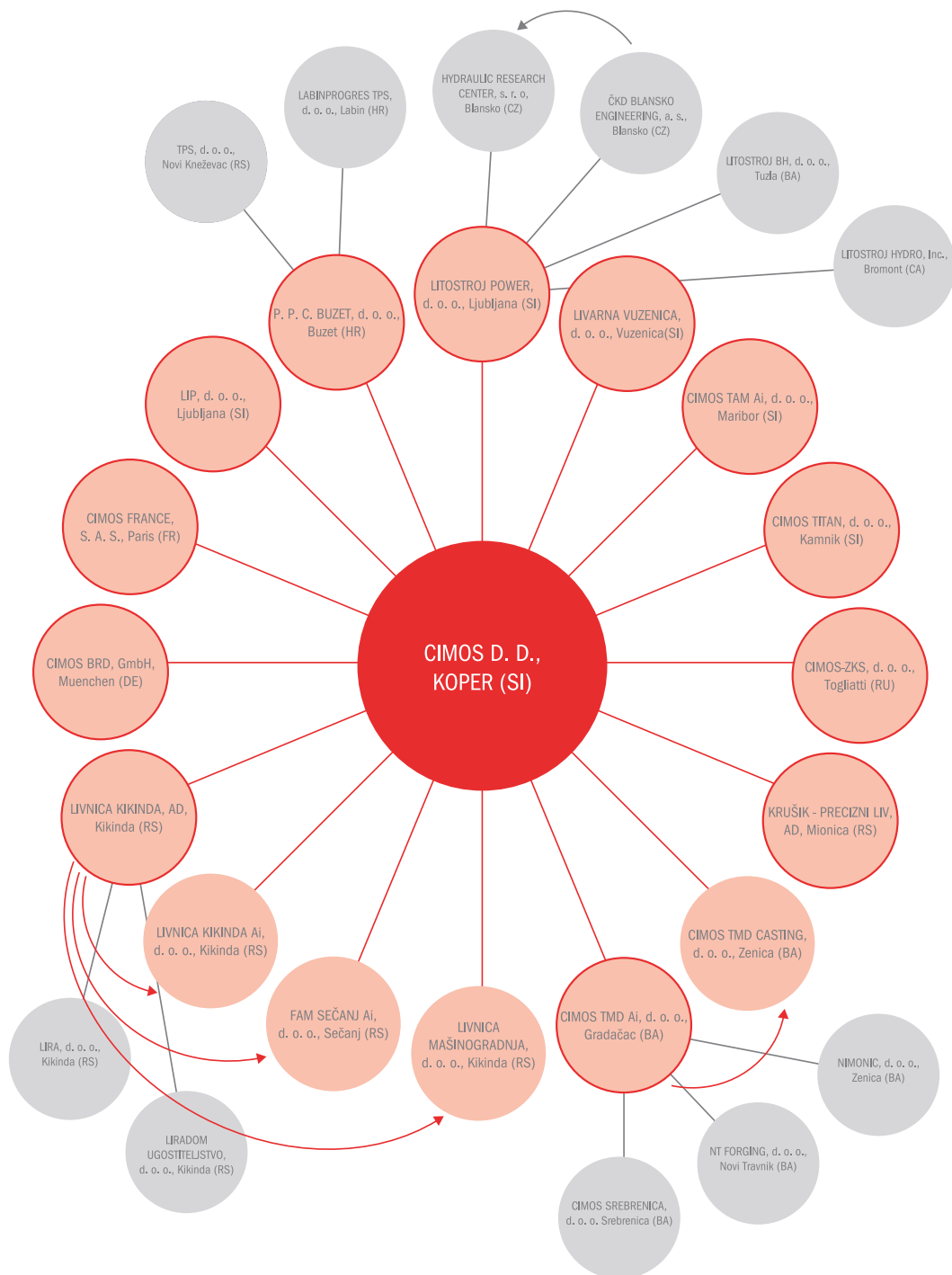
Spremembe statuta družbe so urejene z ZGD-1. Za spremembo statuta je potrebna večina (tri četrtine) pri sklepanju zastopanega osnovnega kapitala.

Organiziranost in sestava skupine Cimos

3

Skupina Cimos je bila 31. 12. 2009 sestavljena iz matične družbe Cimos d. d. in 27 odvisnih družb s sedeži v devetih državah.

Odvisne družbe v skupini Cimos 31. 12. 2009

Lastniška struktura

4

Osnovni kapital delniške družbe Cimos znaša 69.480.250 evrov. Opredeljen je v statutu družbe in registriran na sodišču. Osnovni kapital je razdeljen na 16 650 247 navadnih, kosovnih delnic. Družba ima v lasti 2 221 189 lastnih delnic v vrednosti 13.384.021 evrov, za katere ima oblikovan sklad lastnih delnic v enaki višini.

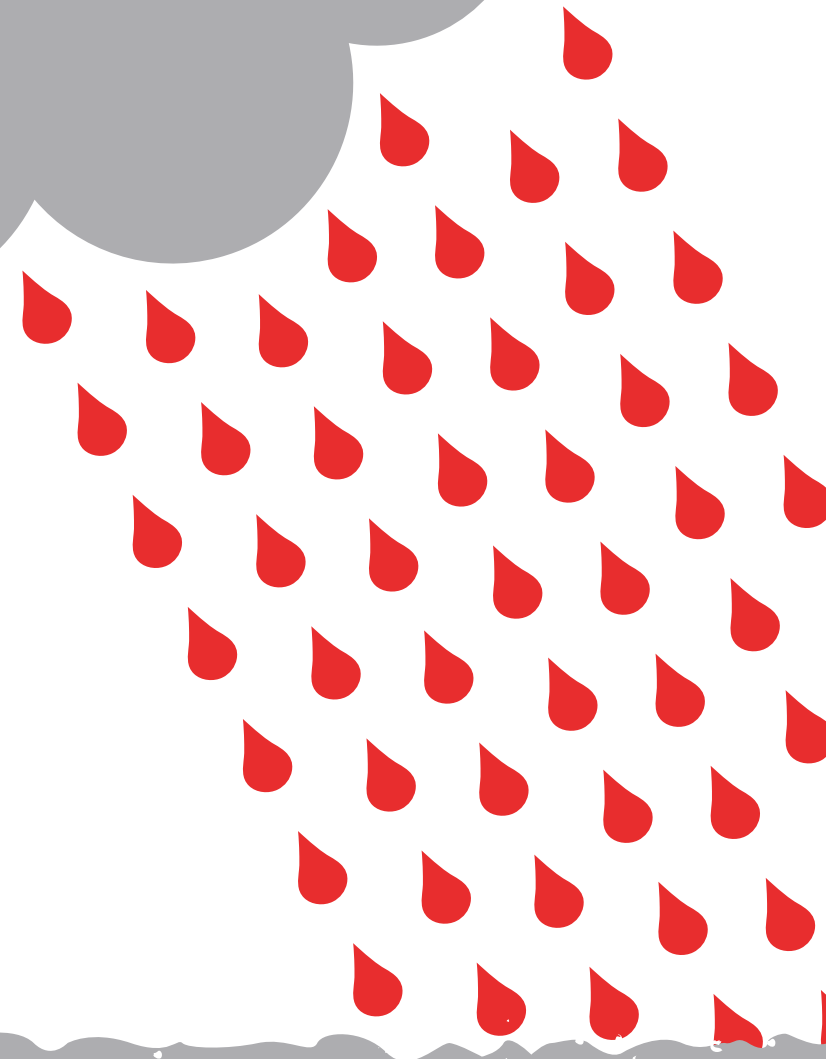
	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009
Število delnic	16.650.247	16.650.247	16.650.247	16.650.247
Knjigovodska vrednost delnice (v evrih)	7,16	7,40	7,65	7,77

Lastništvo

Lastniška struktura kapitala 31. 12. 2009

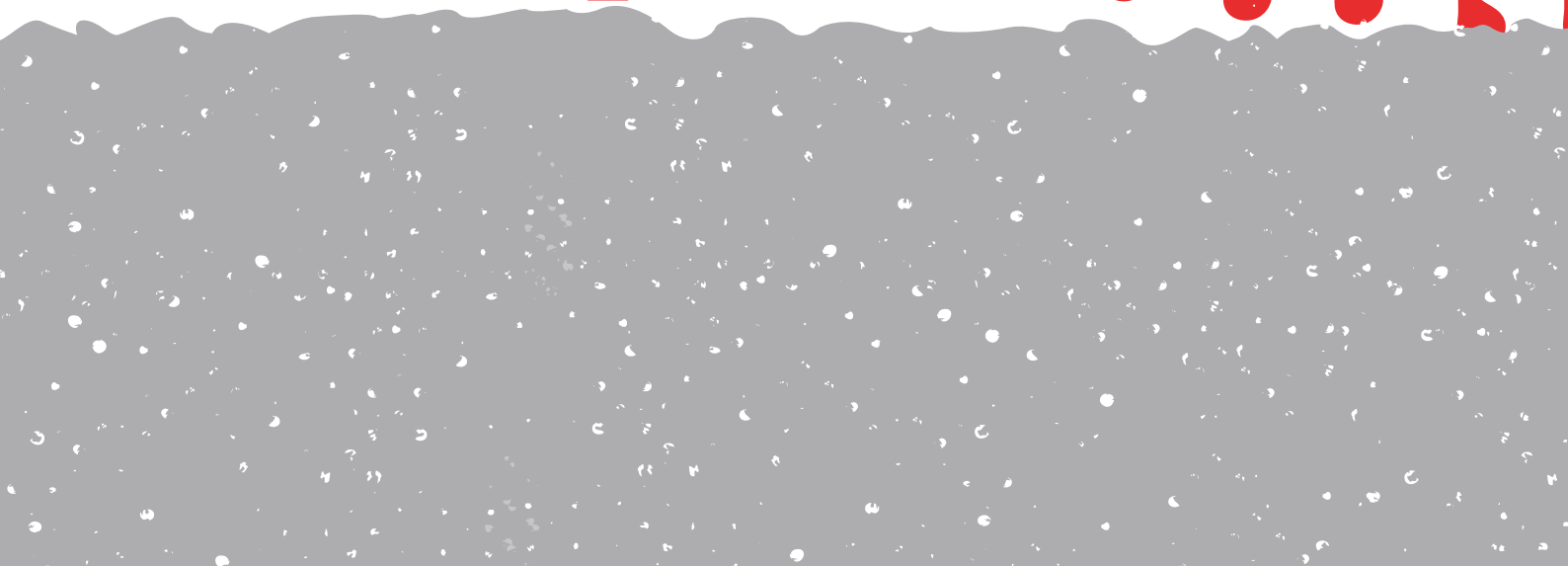
<u>DELNIČARJI</u>	<u>v %</u>
KAPITALSKA DRUŽBA d. d. - PPS	21,4
BANKA KOPER d. d.	13,6
CIMOS d. d.	13,3
KOVINOPLASTIKA LOŽ d. d.	13,1
D.S.U., d. o. o.	6,9
MERFIN d. o. o.	6,9
TRIGLAV NALOŽBE, d. d.	3,6
POTEZA NALOŽBE d. o. o.	3,0
MERKUR, d. d.	3,0
ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d. d.	1,8
SAVA, d. d.	1,8
ADRIATIC SLOVENICA d. d.	1,7
INTEREUROPA d. d.	1,6
3SIGMA d. o. o.	1,3
OSTALI	7,0
SKUPAJ	100,0

Dežni oblaki so od površja zemlje oddaljeni približno 2.000 metrov, kar je 2.000.000 milimetrov.

[2.000.000]

Vztrajnost vlaganja

Vsakršen vložek je podkrepjen z zaupanjem, etiko in potrpežljivostjo, strategijo, ki spremlja vsak korak.

Cimosova aktivnost je premišljena, skrbno načrtovana. Stremi k spremembam tako v lastni tehnologiji kot tudi novi rasti, ki bistveno spreminja svetovne trende in postopoma tudi naš vsakdanjik.

Za udobje. Za varnost.

POSLOVNO POROČILO

Poslanstvo, vizija in strateške usmeritve

5

Cimos je globalno in hitro rastoče podjetje, ki je s svojo ustvarjalnostjo in prožnostjo kos vsakdanjim izzivom.

Cimos spoštuje potrebe na ravni posameznika in skupnosti, na njih odgovarja ter se tako vzpostavlja kot vzorno podjetje in skupina podjetij, ki uvajajo novosti in izboljšave na materialni, medosebni in okoljski ravni.

Poslanstvo

Temeljno poslanstvo družbe sta aktivna navzočnost na trgu in utrjevanje ustvarjenega položaja v mednarodnih gospodarskih tokovih. To dosega z visoko strokovnim in razvojno-ustvarjalnim delom, saj skrbi za dvig ravni znanja, za nenehno usposabljanje in šolanje vseh sodelujočih v poslovnem procesu. S tem ustvarja pogoje za zaposlenost in ponuja ustvarjalne možnosti za uresničevanje strateških ciljev, ki jih neprestano dopolnjuje in prilagaja tehnološkemu razvoju.

Vizija

Cimos bo soustvarjalec globalnih procesov.

Postal bo ustvarjalec procesov v avtomobilski industriji in ena najuspešnejših gospodarskih skupin na ciljnih trgih v vseh dejavnostih, s katerimi se ukvarja. Hkrati želi postati pomemben gospodarski subjekt z združevanjem znanja, kadrov, opreme in kapitala, ter hkrati podjetje z jasno izraženo odgovornostjo do družbe in okolja.

Strateške usmeritve

Cimos si iz leta v leto postavlja višje in ambicioznejše cilje, s katerimi uresničuje strategijo donosne rasti. Dolgoročni strateški dokument usmerja razvoj podjetja k naslednjim ciljem:

- rasti nosilnih strateških stebrov in rasti celotne skupine;
- visoki tržni odzivnosti;
- dvigu tehnološke ravni;
- zniževanju stroškov;
- hitri rasti dodane vrednosti;
- nenehnemu povečevanju konkurenčnih sposobnosti;
- globalni usmerjenosti;
- odgovornosti do okolja.

Strateški poslovni načrt skupine Cimos postavlja temelje delovanja skupine v obdobju od leta 2008 do leta 2016. Z oblikovanjem novih strateških ciljev in določanjem novih strategij za njihovo doseganje nadgrajuje razvojne korake, ki jih je skupina naredila v preteklem obdobju, predvsem pa opredeljuje mehanizme, poti in načine, ki bodo skupini Cimos dali tisti poslovni zagon, ki ga v prihodnjem obdobju nujno potrebuje.

Analitičnost, kritična ocena možnosti in zmožnosti ter sinteza poslovnega odločanja tvorijo že leta nepretrgan, vedno ustvarjalen in uspešen proces prestrukturiranja ter prilagajanja matične družbe in celotne skupine Cimos zahtevam donosnosti in poslovne odličnosti.

V novem osemletnem obdobju bo razvijal svoje programe s ciljem doseganja njihovih ciljnih vrednosti:

- **Avtomobilski steber** bo razvijal s poudarkom na konsolidaciji poslovanja in učinkovitega upravljanja s sredstvi. Pred sabo ima številne nove projekte, ki so plod razvojnih sposobnosti in zagotavljajo okrepitev svojega položaja med svetovno priznanimi avtomobilskimi proizvajalci;
- **Energetski steber** bo sledil cilju postati vodilna regijska družba na področju hidroenergije. Projekti bodo izvajani tako, da bodo zagotovljeni optimalni stroški gradnje in obratovanja v življenjskem ciklu objekta;

- ☛ **Steber kmetijske opreme** z naložbami bo usmerjen v rast poslovanja in uveljavljanja na trgu jugovzhodne Evrope, z razvojem močne in prepoznavne blagovne znamke;
- ☛ Cimos verjame v **Steber strojogradnje**, ki bo združil parcialne orodjarske centre in izdelovalce strojev v skupini Cimos in postal vodilni regijski ponudnik avtomatizacije proizvodnje in izdelave prototipnih izdelkov.

Na teh temeljih je oblikoval tri strateške cilje, ki so med seboj neločljivo povezani. V obdobju od leta 2008 do leta 2016 jih namerava uresničiti z izvajanjem strategij na zgoraj omenjenih štirih ključnih poslovnih področjih.

Skupina Cimos bo v letu 2016:

- ☛ ustvarila 2 milijardi evrov prihodkov;
- ☛ zagotovila 8-odstotno donosnost lastniškega kapitala (ROE);
- ☛ poslovala na 4 stabilnih in dobro uveljavljenih poslovnih področjih.

Na poti do strateških ciljev bo neprestano pozorno spremljala 4 ključne vidike poslovanja:

- ☛ navdušenost kupca;
- ☛ donosnost poslovanja;
- ☛ zadovoljstvo in ustvarjalnost sodelavcev ter
- ☛ varno in zdravo okolje.

Razvoj Cimos bo tudi v prihodnosti kompleksen in celovit, saj vključuje povezanost Cimos a z okoljskimi in družbenimi viri ter okoliščinami. Ob umeščenosti v globalno situacijo se usmerja k sočutju do sočloveka – delavca, sodelavca, kupca, poslovnega partnerja in someščana. Cilj konstruktivne občutljivosti za človeški značaj in potencial se realizira preko načela dvosmernega simetričnega komuniciranja.

Gospodarska gibanja

6

Svetovno gospodarstvo, ki je bilo v krizi že vse od sredine leta 2008, se po močnejšem gospodarskem oživiljanju v nekaterih azijskih državah po zadnjih ocenah mednarodnih inštitucij, tudi OECD, že popravlja.

Padec svetovne trgovine, upočasnitev in znižanje vseh elementov poslovanja: od proizvodnje, naročil, naložb, prihodkov in še posebej mednarodnih blagovnih in storitvenih tokov, so v prvi polovici leta 2009 spremljali veliki padci bruto domačega proizvoda.

Kljub temu, da so se gospodarski kazalniki, z izjemo brezposelnosti, v drugi polovici leta začeli popravljati, napovedi za leto 2010 še niso jasne. Mnenje večine ekonomistov je, da bo to leto pozitivne gospodarske rasti, ki pa bo predvidoma v večini regij sveta skromna. Trg dela naj bi se stabiliziral šele leta 2011.

Svetovno gospodarstvo

Uradni načrtovalci ugotavljajo, da svetovno gospodarstvo okreva. Finančna kriza je vplivala zlasti na izjemen padec obsega svetovne trgovine, ki je bil po nekaterih ocenah kar dvakrat večji kot med zadnjo krizo v tridesetih letih prejšnjega stoletja, čeprav je primerjava zaradi zelo različnih razmer in različnega obsega svetovne trgovine sporna.

Po zadnjih ocenah se je obseg svetovne trgovine predvidoma zmanjšal za 13 odstotkov, svetovni bruto domači proizvod (BDP) pa za dober odstotek. Na podlagi vrste tujih virov je bilo ocenjeno, da bo svetovni BDP letos zrasel za 3,3 odstotka. Združene države Amerike

bodo z lanskimi -2,5 odstotka letos predvidoma prišle na +2, Japonska z -6 na +1,5-odstotno rast BDP, Kitajska z 8,5 na 9,5 odstotka, Indija s 5,5 na 6,5 odstotka in Rusija, katere lanski BDP je po ocenah padel za 7 odstotkov, naj bi letos dosegla 2-odstotno gospodarsko rast. Od Evropske unije pričakujejo, da bo po povprečno 4-odstotnem zmanjšanju rasti BDP v letu 2010 dosegla od 0,7 do enega odstotka rasti; enako rast naj bi imelo tudi območje evra. Nemčija naj bi po lanskem padcu letos nadaljevala z 1,2-odstotno rastjo BDP.

Pričakovanja o dolgotrajnejši krizi v državah EU se na srečo ne uresničujejo povsem, predvsem zaradi obsežnih protikriznih ukrepov, čeprav nekateri ob tem opozarjajo tudi na pasti umetnega odpravljanja krize. Če bo ta trajala premalo časa, pojasnjujejo, v poslovanju in poslovnem ravnanju ne bo prišlo do potrebnih korenitih premikov, zaradi česar bi se lahko slabi vzorci nadaljevali in kaj kmalu sprožili novo, še globljo krizo.

Ob predvideni pičli gospodarski rasti v letu 2010 lahko pričakujemo, da bo trajalo kar nekaj let, nekateri govorijo celo o desetletju, da se bodo evropska gospodarstva vrnila na raven, ki so jo dosegala pred gospodarsko krizo.

Slovenija

Gospodarska aktivnost se je v Sloveniji po močnejšem upadanju v zadnjih mesecih leta 2008 še naprej zniževala tudi v lanskem letu.

Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) ugotavlja, da se je slovenski BDP lani po zadnji oceni zmanjšal za 7,5 odstotka, kar je boljše od prvih predvidevanj o 7,8-odstotnem upadu. Pričakovano počasno okrevanje v državah, ki so naši glavni partnerji, tudi za Slovenijo v letu 2010 nakazuje možnost postopnega, a le rahlega okrevanja z okoli 1-odstotno rastjo BDP.

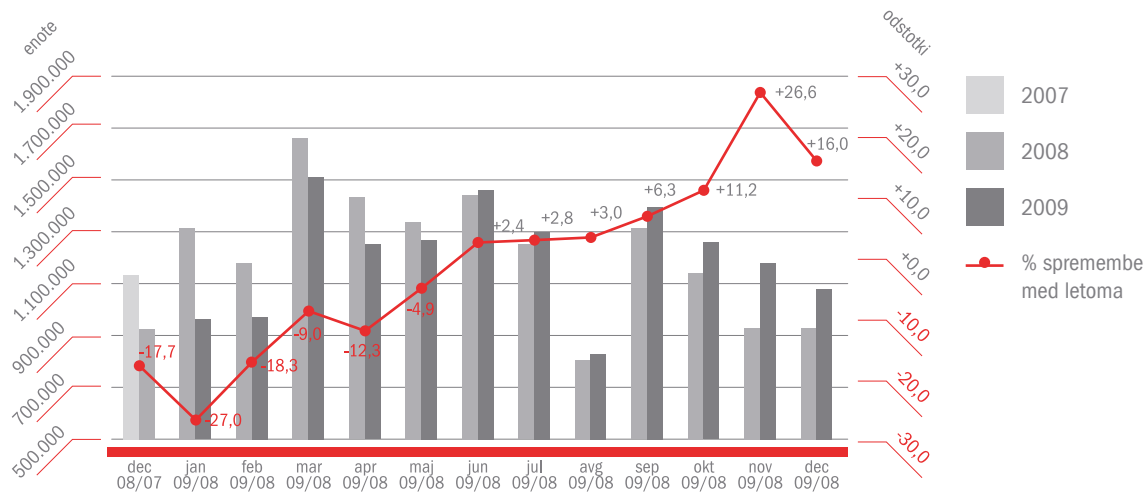
Tako kot v evropskih državah se je zaposlenost letos krčila tudi v Sloveniji. Ob koncu decembra leta 2009 je bilo na Zavodu RS za zaposlovanje prijavljenih 96.672 brezposelnih oseb, kar je 45,9 odstotka več kot decembra leta 2008.

Razmere na avtomobilskem trgu

Avtomobilska industrija ostaja še naprej zaznamovana z visoko in nelinearno dinamiko trgov in tehnologij, kjer predstavlja znanje ključno vlogo pri rasti in razvoju vsakega podjetja. Vplivi ostalih dejavnikov od vhodnih materialov do proizvodnih zmogljivosti so vedno nižji v primerjavi z znanjem, ki je potrebno za razvoj in izdelavo vedno novih izdelkov. Nenehne izboljšave požrnosti in sposobnosti odziva na spremembe v smeri razvoja trgov, produktov in tehnologij so nujne. Te lahko dosežemo le s krepitvijo zmožnosti sodelovanja, učenja in z inovativnostjo pri ustvarjanju novih izdelkov in storitev.

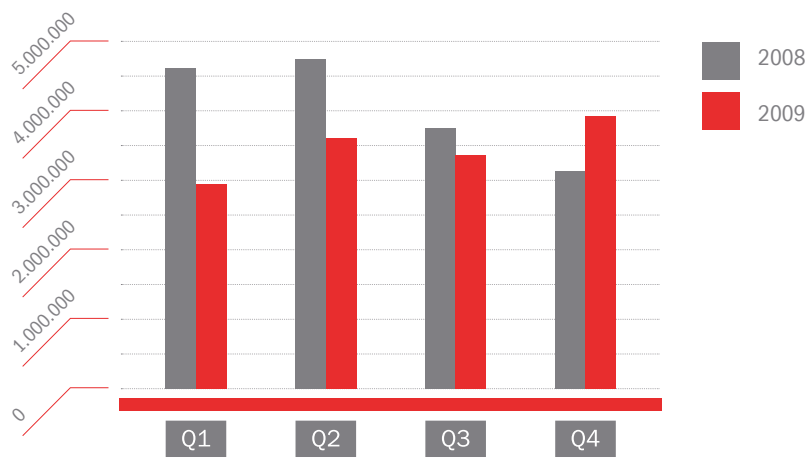
Globalizacija trgov in proizvodnje, ki je v zadnjih letih prinesla blaginjo v mnoge, do tedaj nerazvite države, je ustvarila tudi nove potrebe po povečani mobilnosti posameznikov. Nastali so novi trgi z izjemnim potencialom za avtomobilske proizvajalce. Danes ima trg Združenih držav Amerike okoli 800 vozil na 1.000 prebivalcev, preostali zreli trgi, kot so: Japonska, Velika Britanija, Nemčija in Francija okoli 600 vozil na 1.000 prebivalcev, Rusija 230 na 1.000 prebivalcev, Brazilija 130, Indija in Kitajska pa manj kot 50 vozil na 1.000 prebivalcev. Danes sodeluje v transportu približno 0,9 milijarde avtomobilov, predvidevanja pa kažejo, da se bo število avtomobilov do leta 2030 povečalo na 2,1 milijarde, do leta 2050 pa na 2,7 milijarde. Večino rasti, kar 80 odstotkov, naj bi prispevala večja prodaja v Braziliji, Rusiji, Indiji in na Kitajskem. Raziskave potrjujejo velike priložnosti za rast - tako proizvajalcev vozil kot tudi dobaviteljev.

Registracija novih vozil v Evropi v letih 2008 in 2009 (vir: ACEA)

Po močnem upadu prodaje v prvi polovici leta 2009 je bila druga polovica leta v znamenju dviga prodaje novih vozil v Evropi. Večinoma gre rast pripisati obnovi voznega parka na nekaterih večjih tržiščih; predvsem kot posledica vladnih spodbud. Tako je bilo leta 2009 registriranih 14.481.545 novih vozil, kar je 1,6 odstotka manj kot leta 2008 in 9,5 odstotka manj kot leta 2007. Decembra leta 2009 se je evropsko povpraševanje po novih vozilih povzpelo za 16 odstotkov - na skupno 1.074.438 enot - v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2008.

Proizvodnja osebnih vozil v Evropi (Število osebnih vozil) (vir: ACEA)

Proizvodnja osebnih vozil v letu 2009 je v Evropi padla za 12,6 odstotka v primerjavi z letom prej, in sicer na 13.946.043 vozil. Po napovedih ameriške svetovalne hiše CSM Worldwide, ki je specializirana za raziskave globalnega avtomobilskega trga, naj bi prodaja vozil v Evropi padla tudi v letu 2010. Kljub napovedanemu 7,9-odstotnemu padcu na evropskem trgu, je napovedana rast prodaje lahkih vozil v svetovnem merilu več kot 10-odstotna.

Predvideno okrevanje po regijah in letih prikazuje naslednja tabela:

Proizvodnja lahkih vozil po regijah in letih - v tisoč vozil
(vir: CSM Worldwide, januar 2010)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Evropa	16.337,7	16.195,9	17.194,7	18.406,5	19.299,4	20.588,4	21.529,5	22.463,8
Kitajska	11.011,0	12.388,0	13.641,3	15.212,2	16.230,9	17.076,9	17.733,8	18.498,1
Japonska/ Koreja	10.908,0	12.252,4	12.668,3	13.144,4	13.822,9	14.051,5	13.925,2	13.565,1
Srednji Vzhod/ Afrika	1.788,9	1.805,3	2.092,5	2.287,3	2.287,3	2.369,5	2.386,5	2.495,3
Severna Amerika	8.555,8	10.555,8	12.322,8	13.251,4	14.733,5	15.347,2	15.124,3	14.844,3
Južna Amerika	3.661,3	4.010,6	4.291,8	4.735,6	5.030,7	5.312,4	5.552,6	5.803,5
Južna Azija	4.700,8	5.641,9	6.422,2	7.329,7	7.988,9	8.468,2	8.811,6	9.163,2
Skupaj	56.963,1	63.138,0	7.329,7	74.367,2	79.693,7	83.214,1	85.063,5	86.874,0

Razmere na trgu energetike

Svetovni trgi so zaradi ugodnih razmer v preteklih letih izkazovali veliko potrebo po električni energiji in novih zmogljivostih za proizvodnjo električne energije. Zaradi potrebe po zaščiti okolja ter zmanjšanju izpusta toplogrednih plinov (CO₂) je bila poudarjena vloga obnovljivih virov energije, med katere sodi tudi proizvodnja električne energije iz hidroelektrarn.

Na trgu so posledice recesije vidne, saj je investiranje manj intenzivno kot v preteklosti, kupci pa dajejo še večji poudarek stroškom projektov. V nekaterih sektorjih industrije smo soočeni z drastičnim zmanjševanjem povpraševanja, kar vpliva na manjšo proizvodnjo in manjše povpraševanje po električni energiji. Manjša poraba električne energije v industriji je povzročila znižanje njene cene, kakor tudi ponoven premislek o novih naložbah v proizvodne zmogljivosti. Investitorjem, ki se kljub temu odločajo za nove naložbe, dodatne težave povzroča zelo otežen dostop do virov financiranja, saj je likvidnost trga zelo slaba. Manjši obseg investicij pomeni - poleg zmanjšanja svetovnega obsega novih naročil - tudi bistveno povečano konkurenco na razpisanih javnih naročilih. Lahko pričakujemo celo zapiranje trgov in favoriziranje domačih lokalnih dobaviteljev. Da bi ohranili konkurenčnost, je potrebna vedno večja stroškovna učinkovitost.

Svetovna konkurenca proizvajalcev hidroenergetske opreme je na eni strani skoncentrirana v nekaj velikih družbah, ki imajo dominanten tržni delež. Vse bolj pa se pojavlja konkurenca iz držav v razvoju oziroma držav s tako imenovano ceneno delovno silo, kot so: Kitajska, Indija ter države Južne Amerike in Rusije. V posameznih primerih so cene tudi do 50 odstotkov nižje od cen uveljavljenih svetovnih proizvajalcev. Še zlasti ostra je konkurenca na segmentu manjših vodnih turbin in hidroenergetske opreme. Pri zahtevnejših projektih pa je ta konkurenca manjša, saj proizvajalci iz teh držav še ne razpolagajo z zadostnim znanjem, da bi bili lahko konkurenčni.

Razmere na trgu kmetijske opreme

Na svetovni ravni se je prodaja kmetijske mehanizacije v obdobju od leta 2000 do leta 2005 povečala v povprečju za skoraj 6 odstotkov letno, kar je bilo veliko hitreje od rasti kmetijske proizvodnje in stopnje rasti prebivalstva. Za leta od 2006 do 2010 to ne drži več. Vse naštete stopnje rasti kažejo na upočasnitev. Podobne so tudi napovedi.

Čeprav je bilo obdelovanje zemljišč temeljna naloga ljudi po vsem svetu od začetka civilizacije, se danes po svoji kmetijski dejavnosti (opredeljeni kot denarna vrednost pridelkov) posamezne države zelo razlikujejo. V številnih razvitih gospodarstvih je manj kot 5 odstotkov delovne sile zaposlene v okviru kmetijskih dejavnosti.

Razmere na trgu strojegradnje

Ironično se zdi, da so nacionalna gospodarstva, ki bi lahko imela največ koristi od povečanja produktivnosti v kmetijstvu, najmanj pripravljena na potrebne kapitalske naložbe. Vendar se, kot kažejo predvidene razlike v regionalnih stopnjah rasti, stanje spreminja. V razvitih regijah, Združenih državah Amerike, na Japonskem in v Zahodni Evropi, ki še vedno predstavljajo velik trg za vse vrste kmetijskih strojev, se rast nakupov upočasnjuje in seli v regije Azije, Srednje in Južne Amerike, Afrike, Srednjega Vzhoda ter Južne in Vzhodne Evrope. Prav na območju slednjih pa ustvarjamo priložnosti za prodajo naših izdelkov.

Gospodarske družbe iz panoge strojegradnje v Sloveniji ustvarijo približno 55 odstotkov dodane vrednosti panoge proizvodnje strojev in naprav ter dobrih 6 odstotkov dodane vrednosti vseh predelovalnih dejavnosti. V zadnjih petih letih je njihova dodana vrednost naraščala hitreje kot je v povprečju v vseh družbah predelovalnih dejavnosti. Temu primerno se je povečal njihov delež v dodani vrednosti.

Slovenske družbe s področja strojegradnje postajajo vse bolj izvozno usmerjene in dosegajo zelo visoko tehnično kulturo. Že zdaj so močno prisotne na svetovnem trgu, saj izvažajo skoraj 70 odstotkov svoje proizvodnje, večina pod lastno blagovno znamko.

Evropa se je osredotočila na izdelavo zelo natančnih, specializiranih, strojev za obdelavo, ki so predvideni za delo v štirih izmenah, v sedmih dneh. V teh proizvodnih skupinah združujejo visoko raven znanja, razvoja in specializirane montaže. Kupci so podjetja iz letalske, avtomobilske, kemične, elektro in tekstilne industrije. Drugi segment predstavljajo obnovljeni proizvodni stroji. Čeprav gre v glavnem za CNC krmiljene stroje, se na staro osnovo nadgradi novi pogon in krmilje, ki izpolnjuje določene potrebe tako s cenovnega kot kakovostnega vidika. Proizvajalci cenениh strojev so predvsem iz Tajvana, Južne Koreje in Indije. Vedno pomembnejši igralci na področju strojegradnje postajajo Kitajci, pri čemer proizvodnja ni podvržena stroгим ekološkim zahtevam, imajo nižjo ceno dela in manjše zahteve sindikatov.

Letni operativni načrt

7

Letne operativne cilje poslovnih procesov, tovarn in poslovnih funkcij ter sprotno spremljanje njihovega doseganja se v Cimosu iz leta v leto spremlja s Planom napredka. V minulem letu je avtomobilski steber skupine Cimos dokončal temeljito prenovo procesa oblikovanja in oblike Plana napredka. S prenovo je zagotovil tesnejšo povezavo med strateškimi in letnimi cilji ter večjo usklajenost med poslovnimi funkcijami in tovarnami, njihovimi cilji in aktivnostmi. Prenovo bomo v prihodnjih letih izvedli tudi v ostalih treh stebrih skupine Cimos, začenši z energijskim stebrom leta 2010.

Vsakoletni Plan napredka izhaja iz sprejete strategije do leta 2016, saj morajo biti letni cilji usmerjeni v doseganje srednje in dolgoročnih strateških ciljev. Izhajajoč iz sodobnih načel o uravnoteženosti ciljev vseh deležnikov poslovanja, smo oblikovali srednjeročne strateške cilje do leta 2012:

- povečati obseg prodaje;
- povečati dobiček iz poslovanja, doseči večjo donosnost investicij in povečati neto denarni tok;
- posodobiti in razširiti obstoječe družine izdelkov ter razviti in uvesti nove programe s poudarkom na zagotavljanju odličnih in naprednih sistemskih rešitev za kupce;
- zagotoviti brezhibne, zanesljive, varne in pravočasno dobavljene izdelke in storitve, ki navdušujejo kupce in uporabnike;
- zagotoviti varno, zdravo in spodbudno delovno okolje, ki ponuja ustvarjalno in dinamično delo ter omogoča zadovoljstvo zaposlenih in njihov osebni in strokovni razvoj;
- povečati učinkovitost rabe energije ter zmanjšati vse vrste obremenitev okolja.

Srednjeročne cilje smo oblikovali, ker menimo, da se moramo dolgoročnim ciljem približevati po etapah, ki presegajo kratkoročna, enoletna obdobja. Navedeni srednjeročni cilji so izhodišče za kratkoročni načrt, tako imenovani Plan napredka, ki obsega eno leto in pokriva letne cilje. Strateški cilji predstavljajo »KAJ želimo doseči na dolgi rok«, letni cilji pa »KAJ želimo doseči v tekočem letu«. Ključno je seveda »KAKO doseči letne cilje«. Odgovor na to vprašanje ponujajo konkretni letni projekti in dejavnosti, ki predstavljajo glavno vsebino Plana napredka. Vsaka dejavnost ima opredeljen svoj namen in merljivi cilj, nosilca ali nosilno poslovno funkcijo, ekipo oziroma sodelujoče poslovne funkcije in terminski načrt. Nekatere od dejavnosti so kompleksnejše in razdeljene na dejavnosti, ki se lahko izvajajo v posameznih tovarnah ali posameznih oddelkih poslovnih funkcij ali tovarn, vse skladno z usmeritvami krovne dejavnosti. Na ta način smo razvili paleto ciljev, od najvišjih, dolgoročnih in srednjeročnih ciljev družbe, določenih s strategijo, do letnih ciljev poslovnih funkcij in tovarn ter ponekod še niže do ciljev oddelkov ali celo posameznikov v njih. Pomembno je, da so cilji medsebojno usklajeni in razvrščeni po prednostih, kar zagotovimo v procesu določanja in sprejemanja dejavnosti in ciljev, ki poteka na delavnicah z udeležbo vseh izvršnih direktorjev, direktorjev poslovnih funkcij in direktorjev tovarn.

Opisani Plan napredka bomo predstavili s shemo, ki se imenuje X-matrika. Primer X-matrike je prikazan na spodnji sliki. Izhodišče matrike je znak X, okrog njega so razvrščeni strateški in letni cilji, dejavnosti in kazalniki. Križci v posameznih poljih označujejo povezave. Gre za preprosto, pregledno in izrazno predstavitev, s katero ima vodstvo hiter in preprost pregled nad: kam, kako, kaj, kdo, koliko in kdaj. X-matrika vodstvu omogoča učinkovit pregled nad povezanostjo delovanja s cilji ter nad potekom izvajanja dejavnosti, zaposlenim pa sporoča, kako z izvajanjem zaupanih dejavnosti prispevajo k doseganju strateških ciljev družbe.

Primer X-matrike

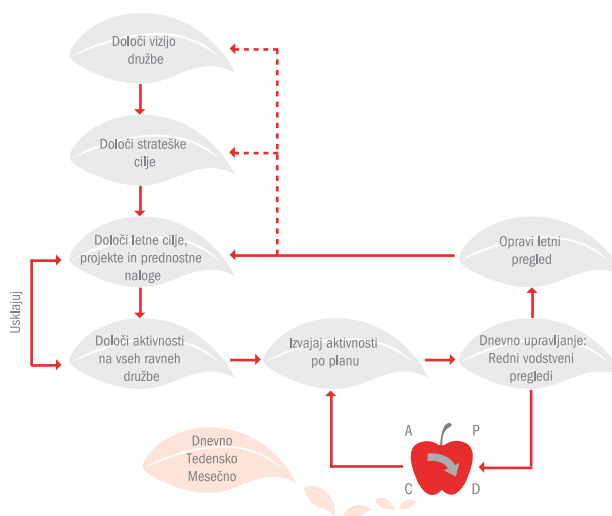
	X			X	Dejavnost 1		X	X															
X					Dejavnost 2		X	X															
	X		X		Dejavnost 3		X																
		X			Dejavnost 4		X																
		X			Dejavnost 5								X										
Letni cilj 1	Letni cilj 2	Letni cilj 3	Letni cilj 4	Letni cilj 5	Letošnje dejavnosti letni cilji Kazalniki, cilji Strateški cilji	Kazalniki 1, Cilj 1	Kazalniki 2, Cilj 2	Kazalniki 3, Cilj 3	Kazalniki 4, Cilj 4	Kazalniki 5, Cilj 5	Funkcija 1	Funkcija 2	Funkcija 3	Funkcija 4	Funkcija 5	Januar	Februar	Marec	...	oktober	november	december	
X						Strateški cilj 1	X		X														
	X		X			Strateški cilj 2		X															
		X	X			Strateški cilj 3			X														
				X		Strateški cilj 4					X												

Kljub temu, da je Plan napredka le prvi korak znanega PDCA kroga, to je P-načrtuj (iz angleške ustreznice »plan«), za doseg ciljev in uresničitev Plana napredka. Veliko pozornosti namenimo tudi ostalim dejavnostim iz PDCA-kroga: D-naredi, C-preveri in A-ukrepaj, ki jih lahko vse zajamemo znotraj rednega upravljanja. Upravljanje obsega izvajanje dogovorjenih poslovnih dejavnosti in dejavnosti iz Plana napredka (D), sprotno spremljanje tega izvajanja (C) ter ustrezno ukrepanje ob morebitnih odstopanjih (A). Pomen izraza »sproti« je odvisen od ravni, na kateri se spremlja dejavnosti Plana napredka. Vodstvo Cimos v širšem smislu opravlja preglede stanja dejavnosti in kazalnikov, tako imenovane vodstvene preglede, vsake štiri mesece, medtem ko izvršni direktorji najmanj enkrat mesečno preverjajo dejavnosti in kazalnike poslovnih funkcij ali tovarn. Podobno v tovarnah in poslovnih funkcijah direktorji preverjajo prioritete dejavnosti iz Plana napredka vsak mesec, medtem ko operativne dejavnosti in kazalnike najmanj tedensko. Vodje oddelkov v tovarnah preverjajo operativne dejavnosti dnevno, medtem ko vodje skupin to počnejo enkrat na izmeno. Preverjanju na

kateri koli ravni mora seveda slediti ustrezen odziv: korektivni ukrep v primeru negativnega odstopanja ali standardizacija in prenos dobre prakse v primeru pozitivnega odstopanja od cilja.

Celoten potek načrtovanja in izvajanja Plana napredka je predstavljen na shemi. Zavedamo se, da je za doseglo ambicioznih strateških ciljev potrebno uspešno izvajati vse 4 »črke« PDCA-kroga: začrtati prave in usklajene cilje, projekte in aktivnosti za napredek, jih zavzeto izvajati skladno z načrti, sproti in dosledno spremljati njihovo izvajanje ter ukrepati ob odstopanjih od načrta in ciljev.

Potek načrtovanja in izvajanja Plana napredka

Blagovne znamke skupine Cimos

8

Boj za obstanek in ohranitev položaja na trgu je še posebej v času gospodarske recesije neizprosno. Zahteve in potrebe kupcev so se spremenile. Kakovost izdelkov in odlična storitev še vedno ostajata glavna dejavnika pri izbiri poslovnih partnerjev. Veliko vlogo odigra tudi blagovna znamka.

Blagovna znamka Cimos

8.1

European Automotive
Components Expo
2009, Nemčija

Cimos je v času od 16. do 18. junija 2009 razstavljal v Stuttgartu na sejmu European Automotive Components Expo 2009. Najhitreje rastoča razstava v Evropi je odlično okolje za nove priložnosti dobaviteljev komponent in materialov ter vključuje tudi dobavitelje 2. in 3. reda.

Razstava poteka istočasno s sejmi Automotive Testing, Vehicle Dynamics in Engine Expo, kar prinaša dodatno medsebojno dopolnjevanje. Na sejmišču je razstavljaljo okoli 550 razstavljavcev, velikih multinacionalk z naprednimi rešitvami v avtomobilski industriji pa vse do podjetij, ki prihajajo z nizko-stroškovnih držav (Low-Cost-Countries), npr. dobavitelji s Kitajske in Indije.

**Autoindustry
Autocomponents
2009, Rusija**

Cimos se je na razstavnem prostoru predstavil s celotnim razvojnim in proizvodnim programom. Največ zanimanja je bilo za dele motorja s poudarkom na delih turbokompresorja.

Cimos se je predstavil na 3. mednarodni specializirani razstavi Autoindustry Autocomponents 2009, ki je potekala od 27. do 29. oktobra v mestu Togliatti v Ruski federaciji. Gre za najhitreje rastoči sejem v Rusiji in odlično okolje za nove priložnosti dobaviteljev komponent in materialov.

Omenjena razstava je bila pomembna kooperacijska platforma za avtomobilске inženirje, vodje razvojnih oddelkov, raziskav, nabav in inovacij. Sočasno z razstavo so potekale tudi številne poslovne dejavnosti (poslovna konferenca, okrogle mize, soočenja s potencialnimi kupci in podobno), kar je dodatno obogatilo dogodek.

Cimos se je na svojem razstavnem prostoru predstavil z lastnim proizvodnim programom, poseben poudarek pa smo namenili izdelkom iz programskega področja Podvozje, kamor uvrščamo pedalne sklope, pomožne zavore ter zavorne diske in bobne. To je za ruski trg perspektivno in tržno zanimivo programsko področje, kajti tovrstni izdelki so v zadnjem obdobju tudi na njihovem trgu deležni stalnih sprememb zaradi čedalje strožjih zahtev po zanesljivosti delovanja in varnosti potrošnika.

Veliko zanimanja so med strokovnimi obiskovalci poželi tudi razstavljeni aluminijasti izdelki iz programskega področja Motor in menjalnik.

Razstavni prostor Cimos je bil ponovno nagrajen kot najbolj profesionalno pripravljen prostor.

**Poslovna konferenca
Portorož, Slovenija**

Kot uspešno ocenjujemo sodelovanje na že 11. Poslovni konferenci, ki je tokrat izjemoma potekala v Ljubljani in ne v Portorožu. Med govorniki so tudi tokrat sodelovali vodilni tuji in domači ekonomisti ter najbolj cenjeni menedžerji slovenskih podjetij.

Poslovneže in strokovnjake povsod po svetu vznemirja nepredvidljivost bližnje prihodnosti, ki je v taki obliki doslej niso bili vajeni. Dogodek se je tematsko vrtel okoli odziva različnih oblik kapitalizma na gospodarsko krizo in pričakovanj v letu 2010, ki jih mora poznati uspešen gospodarstvenik, da uspe priti iz krize.

Gostom konference je na temo »Sprejemanje naše skupne odgovornosti za človeštvo« predaval tudi Bill Clinton, 42. predsednik ZDA. Na Poslovni konferenci je predaval tudi profesor Guy Fournier, poznan tudi kot svetovalec v različnih podjetjih avtomobilске industrije.

Blagovna znamka Litostroj Power

8.2

**Customer conference,
Češka**

Organizirali smo prvo regionalno konferenco za svoje kupce s področja Jugovzhodne Evrope. V programu konference je bila kupcem najprej predstavljena turbina »Saxo«, hibrid med cevno in Kaplanovo turbino. Tovrstnih turbin je bilo od leta 1996 na kanadsko tržišče dobavljenih in predanih v obratovanje že preko 30, medtem ko je v Evropi, na področju Balkana in v Sloveniji ta tip turbine še dokaj nepoznan.

Zbranim smo predstavili vlogo črpalnih elektrarn, možne hidravlične rešitve, trende in reference podjetja Litostroj Power na tem področju. Osvetlili smo novosti s področja obnov in nadgradenj obstoječih hidroelektrarn.

Predstavljene teme so dale izhodišča za nadaljevanje dela z domačimi kupci in skupno pripravo podlag za možne projekte v prihodnosti. Udeleženci konference so menili, da je tovrstna oblika izmenjave znanj, izkušenj in idej dobrodošla osvežitev.

**Konferenca Waterpower
XVI, Združene države
Amerike**

Na pomembni mednarodni hidroenergetski konferenci Waterpower na temo proizvodnje energije iz obnovljivih virov in s tem povezanih storitev, ki je konec julija potekala v mestu Spokane, ZDA, smo podjetje Litostroj Power predstavili na spremljajoči razstavi.

Konference se je udeležilo okoli 2.100 hidroenergetskih strokovnjakov iz 43 držav sveta. Strokovni javnosti smo se predstavili tudi z referatom "Stochastic Hydraulic Design for Low Specific Speed Pump Turbine Runner", ki je predstavil rešitve pri nestabilnosti in kavitaciji pri črpalnih turbinah.

Udeležba na tej konferenci je bila pomembna zlasti zaradi večanja prepoznavnosti blagovne znamke in skupine na ameriškem ter kanadskem tržišču. Med obiskovalci ni manjkalo predstavnikov lastnikov vodnih elektrarn, ki smo jim posredovali informacije s področja izdelave vodnih turbin in hidromehanske opreme.

Montenegrin National
Committee - CIGRE,
Črna gora

Črnogorski komite mednarodnega sveta za velika električna omrežja je imel od 12. do 16. oktobra posvet v Črni gori. Na njem se je Litostroj Power predstavil strokovni javnosti s strokovno-poslovno predstavitvijo in sponzoriranjem dogodka.

International Meeting of the Work
Group on Cavitation and Dynamic
Problems, Češka

Organizacija letošnje mednarodne strokovne konference sekcije za kavitacijo pri IAHR je bila letos zaupana Litostroju Power v sodelovanju s Tehnično univerzo v Brnu. Konference se je udeležilo 123 strokovnjakov iz 23 držav.

Konferenca Hydro
2009, Francija

Francoska konferenca Hydro z razstavo je eden od najpomembnejših letnih dogodkov ponudnikov hidroenergetske panoge, zato smo se odločili za sodelovanje na tehnični razstavi konference. Konference se je udeležilo rekordno število obiskovalcev, kar 1.700, letos še posebno veliko iz afriških držav. Večina udeležencev je bila lastnikov ali operaterjev hidroelektrarn. Ostali udeleženci so bili svetovalci, predstavniki finančnih institucij, investitorji, raziskovalci in strokovnjaki iz hidroenergetike. V sklopu tehnične razstave smo z obiskovalci opravili številne razgovore in predstavitve podjetja in blagovne znamke Litostroj Power.

Poleg sodelovanja na različnih strokovnih srečanjih smo za dosego prepoznavnosti nove blagovne znamke Litostroj Power leta 2009 objavili oglasna sporočila v strokovno najbolj razširjenih mednarodnih revijah:

- Hydropower & DAMS;
- HRW – Connecting the Worldwide Hydro Community;
- Finance in Strojniški Vestnik (za področje Slovenije).

Na gradbenih lokacijah v Sloveniji in tujini, kjer trenutno sodelujemo na projektih, smo tudi z napisnimi tablami označili svojo prisotnost in sodelovanje.

Blagovna znamka TPS

8.3

V prvi polovici leta 2009 je Labinprogres TPS samostojno nastopil na sejmu cvetja v Labinu, medtem ko so bili Labinprogresovi distributerji zelo aktivni in so proizvode predstavili na mnogoštevilnih, približno dvajsetih, sejmih v Italiji, Sloveniji, Bosni in Hercegovini, Srbiji ter na Hrvaškem in Madžarskem.

Zeps 2009, Bosna in
Hercegovina

Na največjem sejmu v BiH, ki je potekal od 6. do 11. oktobra, je razstavljal ekskluzivni distributer TPS-a, in sicer ITC d. o. o. Zenica. V skladu s splošnim stanjem na trgu je bil sejem slabše obiskan kot prejšnja leta.

Bábolna International
Farmer's day,
Madžarska

V sodelovanju z madžarskim distributerjem Agrosat je Labinprogres TPS prvič razstavljal na mednarodnem sejmu na Madžarskem. Največji madžarski sejem kmetijske opreme je leta 2009 obiskalo več kot 80.000 obiskovalcev.

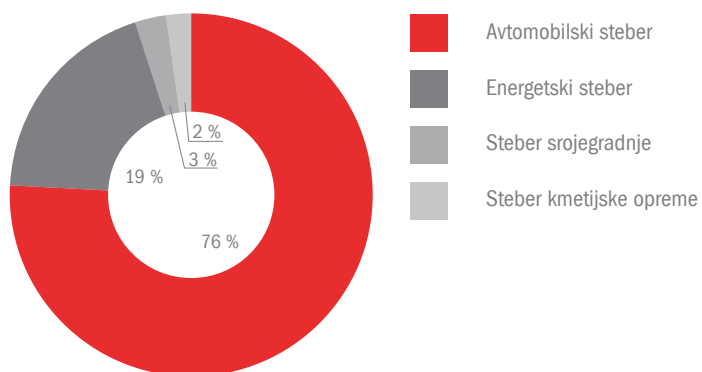
Prodaja

9

Prodajna strategija, ki temelji na prepričanju, da je njena uspešnost neposredno odvisna od zadovoljstva kupcev, botruje presoji ob vsaki poslovni odločitvi. S poslovnimi partnerji tako razvijamo kakovostne odnose, potrebe kupcev pa sproti ugotavljamo s spremljanjem dogajanja na trgu.

Leta 2009 smo se morali soočiti z razmerami, ki so pomenile nadaljevanje krize iz predhodnega leta. Delniška družba Cimos je leta 2009 dosegla 320 milijonov evrov prihodkov od prodaje, kar pomeni skoraj 20-odstotni padec glede na predhodno leto. Padcu prodaje se kljub raznolikosti programov ni mogla izogniti niti skupina, ki je leta 2009 ustvarila 367 milijonov evrov konsolidiranih čistih prihodkov od prodaje.

Prihodki od prodaje po stebrih v letu 2009

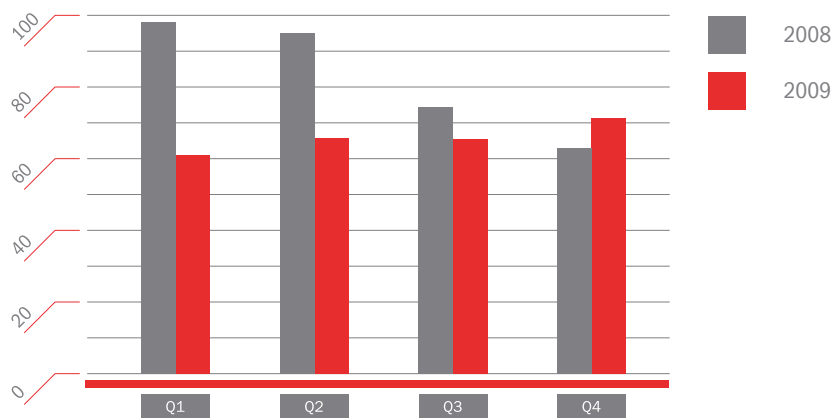

Avtomobilski steber

9.1

Globalna finančna kriza je predvsem v prvi polovici leta pomembno vplivala na izpad naročil. Zmanjšanje števila naročil ob začetku leta glede na načrtovani obseg je povzročilo odstopanje od letnih načrtov prodaje.

Vrednost prodaje sestavnih delov in sklopov po kvartalih v letu 2008 in 2009 (v milijonih evrov)

Prodajni trgi

Leto 2009 se je na avtomobilskem trgu začelo z 28-odstotnim padcem prodaje osebnih vozil v mesecu januarju, a se je nadaljevalo precej bolje; februarja je bil padec bistveno nižji. Državne subvencije nekaterih evropskih držav so se obrestovale in padec prodaje novih vozil nekoliko ublažile. Iz meseca v mesec pa se je, zahvaljujoč državnim subvencijam, povečevalo tudi število držav, ki so zabeležile rast. Po štirinajstih mesecih negativnega trenda, je bila junija prvič zabeležena rast (2,4 odstotka) prodaje vozil v državah Evropske unije. Pozitiven trend prodaje se je nadaljeval tudi v poletnih mesecih in do konca leta.

Izdelki

Cimosova osnovna dejavnost ostaja razvoj in proizvodnja izdelkov, komponent ter funkcij za svetovne avtomobilске proizvajalce. Delimo jih na programska področja: Podvozje, Karoserija, Turbo ter Deli motorja in menjalnika.

Podvozje

Danes pokrivamo z omenjenimi izdelki več kot 10-odstotni evropski tržni delež in so vgrajeni v modelih vozil blagovne znamke BMW, Mini, Peugeot, Citroen, Renault, Opel in Toyota. Gre za perspektivno in tržno zanimivo programsko področje. Cimos je kot razvojni dobavitelj vključen v večino razvojnih povpraševanj evropskih kupcev. Trend tako količin kot prihodkov od prodaje je stabilen pri pedalnih sklopih, ročnih zavorah ter zavornih diskih in bobnih.

Karoserija

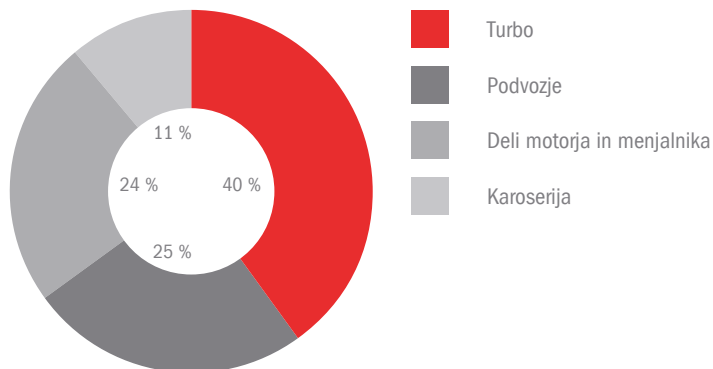
Uspešno ohranjamo status enega največjih proizvajalcev tečajev v Evropi. Pri nekaterih kupcih, kot so Audi in BMW, povečujemo svoj tržni delež v primerjavi s konkurenti na področju tečajev pokrova motorja, ki so nosilni izdelki programskega področja karoserija. Položaj enega vodilnih proizvajalcev smo si zagotovili z lastnimi idejami, znanjem in izkušnjami.

Turbo

Programsko področje Turbo zajema dele turbokompresorja. Motorji z notranjim izgorevanjem, tako bencinski kot dizelski, uporabljajo za svoje delovanje zmes goriva in zraka. Turbokompresorji spreminjajo energijo izpušnih plinov v komprimiran zrak in izboljšujejo oskrbo motorja z zrakom. Rezultat je povečana količina zraka v izgorevalnih cilindrih. Zato postane zmes goriva in zraka še bolj vnetljiva, izboljša se učinkovitost procesa izgorevanja, motor ima večjo moč in večji navor. Danes Cimos proizvaja dele turbokompresorja za različne motorje osebnih vozil vseh vodilnih svetovnih avtomobilskih proizvajalcev, kot so Volkswagen, GM, Opel, Ford, Daimler, Fiat, PSA, Audi, BMW, ... Tudi v tem segmentu izdelkov smo po količinah ter raznovrstnosti izdelčne palete med največjimi evropskimi ter tudi svetovnimi proizvajalci.

Deli motorja in menjalnika

Prodaja izdelkov programskega področja delov motorja in menjalnika iz leta v leto narašča. Cimos na nekaterih izdelkih, kot so izpušni kolektorji, nosilci opreme in motorja, enomasni vztrajniki pokriva od 10 do 30-odstotni evropski tržni delež. Največji kupci na tem segmentu so HTT, PSA in Ford. Kupci prepoznavao naše sposobnosti in zmogljivosti, ki jim jih lahko ponudimo v celotni fazi razvoja in vrednotenja izdelkov. Cimosova konkurenčna prednost v tem segmentu proizvodov je kupcu ponuditi proizvodnjo »v hiši« iz najoptimalnejšega materiala, ki je predlagan na razvojni stopnji. Na področju delov menjalnega sistema, v katerega spada tudi prestavni mehanizem, smo razvojni dobavitelj številnim kupcem in z njimi zelo uspešno sodelujemo pri razvoju izdelkov iz tega programa za vgradnjo v avtomobile prihodnjih generacij.

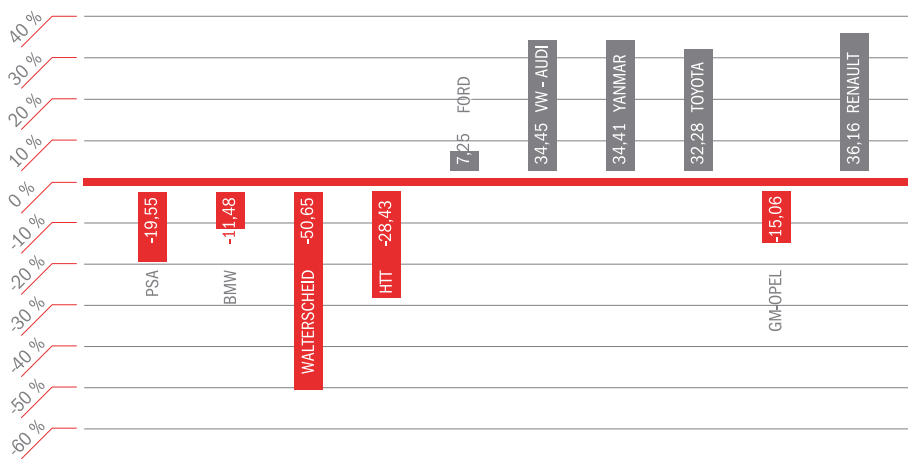
Prihodki od prodaje po programskih področjih avtomobilskega stebra v letu 2009

V strukturi prihodkov od prodaje leta 2009 je prevladalo programsko področje Turbo. Glede na nova naročila, ki smo jih pridobili v tem letu, teh je za 94 milijonov evrov, lahko pričakujemo zelo podobno strukturo tudi v prihodnje.

Kupci modelov vozil, za katere Cimos razvija in proizvaja sestavne dele, so se na evropskem trgu v zadnjih mesecih zaradi splošne gospodarske krize obnašali izredno zadržano. Prodaja je vsem našim kupcem precej padla, kar neposredno vpliva na prodajo sestavnih delov in sklopov.

Zmanjšana prodaja v primerjavi z letom 2008 je posledica nižjih naročil sestavnih delov s strani avtomobilskih proizvajalcev, na katere smo kot dobavitelj prvega ranga popolnoma vezani. Obdobje prvega polletja je bilo z vidika zmanjšane realizacije najbolj oddaljeno od načrtovanih števil. Vzrok za odstopanja od uresničitve letnega načrta prodaje sestavnih delov in sklopov za leto 2009 je zmanjšano povpraševanje po novih vozilih. Vzrok temu so direktive in zakonodaja na področju zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, cene nafte in njenih zalog ter finančna kriza.

Odstotna sprememba vrednosti prihodkov po kupcih leta 2009 v primerjavi z letom 2008

Kupci in nova naročila

Čeprav vrednost pridobljenih novih poslov rahlo odstopa od načrtovane, smo na doseženo, ob upočasneni dinamiki na trgu, ponosni. Predvsem v prvem polletju smo dosegli zelo dober prodajni rezultat - glede na to, da je bila večina projektnih aktivnosti pri kupcih upočasnjena ali ustavljena. Največja naročnika leta sta HTT in BMW, sledijo PSA, Daimler in Ford. Tudi Renault je zaradi povečevanja proizvodne količine vozila Twingo povečal naročila sestavnih delov za to vozilo. Po pričakovanjih smo bili najuspešnejši pri pridobivanju naročil obstoječih kupcev, posebno na projektih, ki so nasledniki tistih, katerih sestavne dele že proizvodimo. Z novimi kupci nam ostra omejitev proračunov za razvoj novih dobaviteljev otežuje hiter preboj.

Zaupanje v Cimos kot enega največjih evropskih proizvajalcev turbokomponent ostaja trdno in zagotavlja dolgoročno prisotnost v tržnem segmentu. Vključenost v vedno zgodnejše stopnje razvoja kompresorjev nam daje konkurenčno prednost, saj lahko sledimo najnovejšim trendom na področju novih, temperaturno najboljstojnejših materialov, ki postajajo vedno vitalnejši deli nove generacije polnilnikov. Z novimi livarskimi kapacitetami železnih litin ter z novimi tehnologijami litja aluminija nudimo kupcu, v največji meri HTT-ju, optimalno razmerje med kakovostjo in ceno.

PSA je po obsegu novih naročil drugi največji kupec. Cimosu je dodelil projekte skoraj vseh programskih področij, v največji meri delov motorja in menjalnika ter podvozja. Gre za nosilce opreme na motorjih DV Euro 5, nosilce motorjev in menjalnikov ter novo generacijo vztrajnikov ter projekt tečajev pokrova motorja. Projekt tečajev nam je zaupal tudi novi kupec, Aston

Martin. Novo naročilo nosilca motorja smo pridobili tudi s strani BMW-ja. Tudi PSA in BMW, ki nas že stalno vključujeta v razvojna povpraševanja po glavnih družinah izdelkov, sta nam na skupnem projektu motorja Prince zaupala serijo aluminijastih nosilcev ter zagotovila serijsko proizvodnjo izdelka najmanj do leta 2016.

Pri kupcu FORD se nova naročila nanašajo na projekta vztrajnikov Puma in Fox. Tudi projekt vztrajnikov Global Sigma je v sklepni fazi. Cimos je pridobil tudi naročilo projekta nove generacije vztrajnikov za menjalnik z dvojno sklopko, ki se mu obeta velik prodajni uspeh med klasičnimi menjalniki, saj ima skoraj vse značilnosti avtomatskega menjalnika ob bistveno manjši porabi goriva in nižji proizvodni ceni.

Pridobili smo dva nova projekta pri kupcu Daimler: izpušni kolektor novega motorja tovornjaka ter nosilec istega motorja, ki se bo izdeloval v ZDA in Evropi. Leta 2010 pričakujemo še več naročil podobnih delov motorjev Daimler in rast vrednosti poslov pri tem kupcu.

Pri kupcu BMW smo nominirani za projekta pedalnega sklopa in ročne zavore za novo Serijo 1 in Serijo 3, ki bosta na trg vstopili leta 2011. Imenovanje Cimos kot edinega dobavitelja nove generacije obeh vozil je velika potrditev dosedanjemu sodelovanju.

Pri japonskih kupcih smo v tretjem trimesečju intenzivno delali na pridobitvi naročila ročne zavore za novo Hondo Civic. Kupec je projekt tik pred imenovanjem dobaviteljev zaradi zmanjšanja povpraševanja zamaknil za leto dni.

Intenzivno smo začeli s prodajnimi dejavnostmi na ruskem trgu, in sicer pri kupcih VAZ in Renault-Nissan, kjer je naš cilj pridobiti naročila za pedalne sklope, ročne zavore in tečaje novih modelov vozil Renault in Lada. Skupaj z ruskim partnerjem ZKS imamo odlične reference in možnosti postati glavni dobavitelj izdelkov omenjenima ruskima kupcema.

Da bi dosegli načrtovane rezultate, tako na področju realizacije načrta prodaje 2010 kot realizacije plana novih naročil, bomo z največjo zavzetostjo na projektih poskušali iztržiti čim več. Kratkoročni ukrepi, ki bi lahko neposredno vplivali na zvišanje potrebe kupcev do konca tekočega leta, so omejeni, saj smo na večini izdelkov, ki jih dobavljamo, edini dobavitelj ali eden od dveh. Kjer smo edini dobavitelj, je naša prodaja neposredno povezana s količinami izdelkov, ki jih kupec sestavlja, zato večjih naročil od njihovih lastnih potreb ne moremo pričakovati. V primerih, kjer si projektne količine delimo s konkurentom, imamo možnost prevzemanja dela konkurentove proizvodne količine, kar pa je vedno povezano z zahtevo po znižanju cene izdelka.

Z namenom doseganja vrednost načrtovanih novih naročil bomo s stalno prisotnostjo in komunikacijo s kupci ter proaktivnim delom na odprtih novih priložnostih poskušali v pogajanjih doseči kar najboljše rezultate.

Energetski steber

9.2

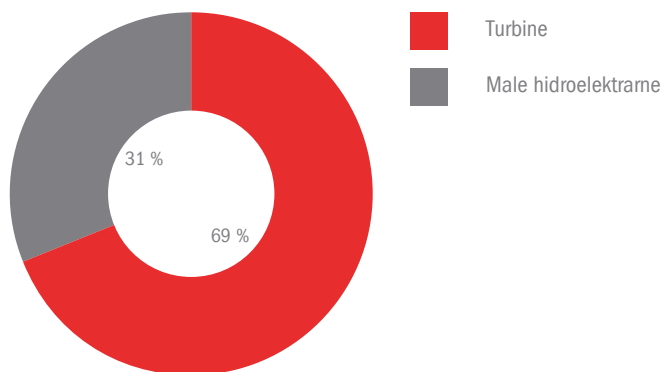
V okviru stebra energetike spremljamo razvijanje posameznih trgov in se poskušamo v kar največji meri prilagoditi njihovim zahtevam ter ohraniti močno prisotnost na lokalnih tržiščih. Nadaljevati želimo intenzivno ciljno usmerjenost do kupca, se osredotočiti na tržišča, kjer imamo močna priporočila ter tudi na hitro rastoče nove trge. Osnovno strategijo predstavlja ponudba opreme po sistemu »water to wire«, torej sklenjeno celoto opreme za hidroelektrarne. Zato poleg opreme, ki jo proizvajamo sami, v svojo ponudbo vključujemo tudi kupljen generator, transformator in upravljanje ali pa s proizvajalci te opreme nastopamo v konzorciju.

Leta 2009 je vrednost prodaje znašala 71 milijonov evrov, od tega na domačem trgu 7,9 odstotka, na tujih trgih pa 92,1 odstotka. Pregled vrednosti prodaje kaže na to, da je bilo kar 69 odstotkov vse prodaje dosežene na programskem področju vodnih turbin in hidromehanske opreme na območju Evrope in Azije.

Kljub nedoseženemu načrtovanemu obsegu novih naročil ostaja njihova struktura po programskih področjih podobna uresničenemu letu 2009:

- večji del novih naročil (62 odstotkov) smo pridobili na programskem področju turbin in hidromehanske opreme na območju Evrope in Azije. Večje med temi predstavlja pogodba za obnovo hidroelektrarne Doblar II na reki Soči in nova naročila v Črni gori za dobavo gonilnikov za Peltonove turbine;
- manjši del novih naročil smo pridobili na programskem področju turbin in hidromehanske opreme na območju Severne in Srednje Amerike. Največje med temi predstavlja pogodba za dobavo turbinske opreme na novi hidro centrali Toro III v Kostariki;
- na programskem področju črpalk smo pridobili več manjših naročil iz naslova dobave rezervnih delov.

Prihodki od prodaje po programskih področjih stebra energetike v letu 2009

Skladno s sprejeto reorganizacijo in novo delitvijo programskih področij se prodaja črpalk spremlja v okviru programa strojogradnje in ne več energetike kot doslej.

Steber kmetijske opreme

9.3

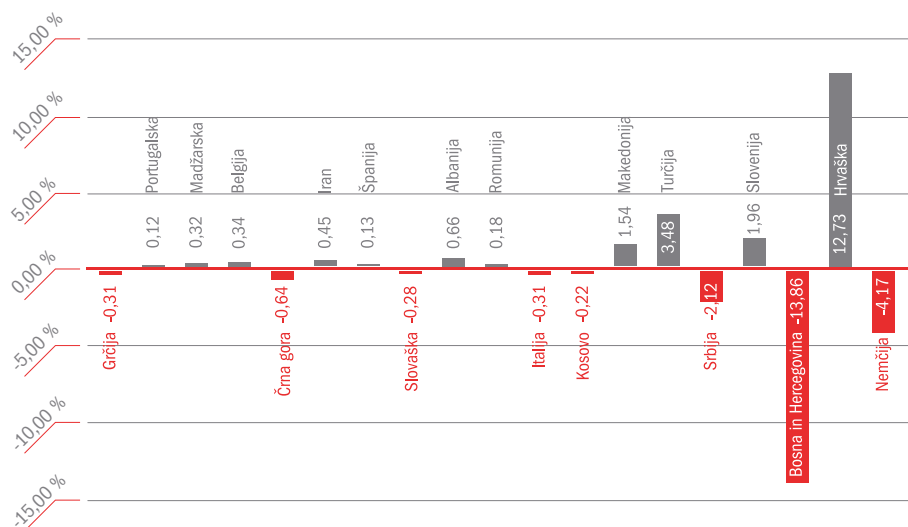
Svetovna recesija, ki ni obšla niti trga kmetijske opreme, je v kombinaciji z nekaterimi drugimi dejavniki na določenih trgih odločila o rezultatih prodaje leta 2009. Žal so ti, kljub napovedanemu pozitivnemu razvoju proti koncu leta, pod pričakovanji in nižji od načrtovanih.

Leto 2009 so poleg velikih naporov, vloženih v pospeševanje prodaje, zaznamovala vlaganja v notranje prilagajanje organizacije proizvodnje, zalog in optimizacijo proizvodnih načrtov ter znižanje stroškov. Organizirali smo prodajne akcije na vseh pomembnejših trgih, med drugim tudi za zaposlene skupine Cimos. V veliki meri smo oglaševali in drugače spodbujali prodajo izdelkov in dejavnosti ter se udeležili številnih regionalnih in mednarodnih sejmov. Sodelovanje smo razširili na večje število novih kupcev in obseg trženja na novih trgih občutno povečali. Krizi navkljub smo nadaljevali z že začetimi vlaganji ter vlagali v nove projekte, med katerimi so največji: razvoj močnejšega traktorja, Tuber 50, nove rotacijske kose za Green in Greenija, spremembe Corone, spremembe menjalnega mehanizma za Green ter številne druge spremembe in izboljšave, ki povečujejo funkcionalnost in konkurenčnost izdelkov na trgu.

Letni načrt leta 2009 je predvideval povečanje prodajnih dosežkov v primerjavi z dosežki predhodnega leta. Največje povečanje smo pričakovali pri prodaji programa traktorjev in storitev, vezanih na namakalne sisteme.

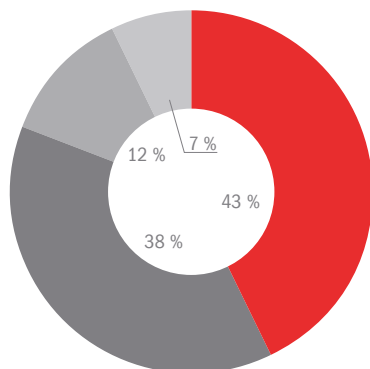
Povečanje prodaje smo načrtovali tudi na programu Hobby, medtem ko je bilo na osnovnem programu motokultivatorjev pričakovati nekoliko nižjo prodajo, glede na visoke dosežke v letu 2008. Žal doseženi rezultati kažejo drugo sliko. Rast je v primerjavi s predhodnim letom zabeležena le na programu Traktorjev in programu Hobby. Najbolj nas je prizadel padec prodaje osnovnega programa motokultivatorjev, ki je v največji meri povezan z lastno proizvodnjo. Posledice nižje gospodarske dejavnosti smo čutili tudi na segmentu prodaje namakalnih sistemov, na področju katerih že pridobljenih projektov nismo uspeli izpeljati. Vlagatelji, zasebna in javna podjetja, so izvedbo projektov bodisi zamaknili v prihodnost bodisi opustili.

Sprememba prihodkov od prodaje po državah

Tudi struktura prihodkov od prodaje po trgih je glede na predhodna leta v letu 2009 precej presenetljiva. Odkrijemo lahko nekaj pozitivnih trendov prodaje in padec prodaje na naših tradicionalnih trgih. Tako trg Bosne in Hercegovine kot Srbije sta doživela velik padec. V prvi je bil bistvenega pomena zlom javnih financ, zaradi katerih se je večina najavljenih javnih razpisov ukinila, ter povečanje cene zadolžitve in nedostopnost kreditiranja, v drugi pa ukinitve državnih spodbud v višini 30-odstotnega sofinanciranja vlaganj v kmetijsko opremo. Padcu prodaje na srbskem trgu v letu 2009, dodatno botruje subvencionirana cena konkurenčnega traktorja in uvozne carine na naše izdelke v višini 12-ih odstotkov. Na drugi strani je na hrvaškem trgu, kljub krizi, v primerjavi z lanskim letom, zabeležena rast prodaje predvsem zaradi akcijskih prodaj, cenovnih popustov in drugih spodbud k večjim vlaganjem. Veseli nas tudi dejstvo, da smo na nekaterih evropskih in svetovnih trgih bistveno povečali prodajo v primerjavi s predhodnim letom. Med novimi trgi velja omeniti Madžarsko, Albanijo, Iran in Turčijo. Poleg tega smo v letu 2009 prvič dobavili naše izdelke v Nemčijo in Belgijo.

Prihodki od prodaje po programskih področjih stebra kmetijske opreme v letu 2009

- Deli kmetijske mehanizacije
- Profi
- Traktorji
- Hobby

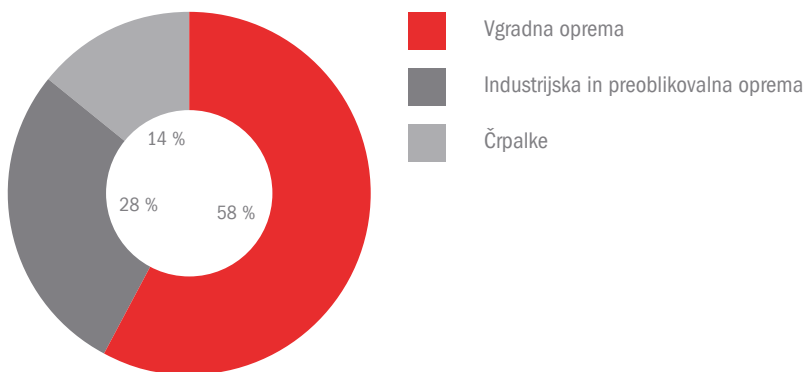
Kot velja za prodajo po državah, lahko ugotovimo tudi po programskih področjih velike strukturne spremembe. Največji padec strukturnega deleža beleži osnovni program motokultivatorjev, medtem ko je program traktorja nepričakovano povečal delež. Tudi v prihodnje pričakujemo, da bo pomen tega segmenta rasel ter imel vsako leto večji pomen in delež v skupni realizaciji. Že za leto 2009 lahko na podlagi povpraševanj in izdanih predračunov za namen pridobitve posojilodajalca sklepamo, da bi bila prodaja bistveno večja, če bi le bili pogoji financiranja primerljivi s tistimi iz preteklih let.

Steber strojegradnje

9.4

Vrednost prodaje v letu 2009 je 10,5 milijona evrov, s čimer smo uresničili nekoliko manj od pričakovanega. Skladno s strategijo smo postali regijski ponudnik avtomatizacije proizvodnje. Izdelali smo številne stroje in specialna orodja za naše proizvodne lokacije. Sočasno s pokrivanjem potreb svojih proizvodnih lokacij smo proizvedli in prodali stroje za kupce iz Rusije. Še naprej vidimo velike možnosti rasti na ruskem tržišču in nasploh na trgih nekdanje Sovjetske zveze.

Prihodki od prodaje po programskih področjih stebra strojegradnje v letu 2009

Razvoj

10

Avtomobilski steber

10.1

Z razvojnega stališča je bilo leto 2009 intenzivno in uspešno, kljub tržnim pretresom in padcem na področju prodaje in proizvodnje serijskih izdelkov. Obseg dela se je pri večini kupcev povečal, predvsem na programskem področju delov motorja in menjalnika.

Sposobnost raziskav in razvoja lastnih izdelkov predstavlja za podjetja v avtomobilski panogi osrednjo konkurenčno prednost. Brez lastnih razvojnih sposobnosti in pristojnosti v današnjih razmerah ni mogoče delovati v avtomobilski panogi, ki je trenutno na tehnološki in produktivni prelomnici.

Vozila, kot jih poznamo danes, bodo v prihodnosti zaradi socialnih, klimatskih in drugih sprememb popolnoma drugačni izdelki - bolj učinkoviti, ekološki, varni in popolnoma informatizirani. Tudi Cimosovi standardni izdelki se bodo bistveno spremenili in se predvsem zelo »mehatronizirali«, zato v Cimosu že danes intenzivno vlagamo v nove razvojne in proizvodne tehnologije, ki nam omogočajo, da uspešno sledimo trendom ter jih tudi aktivno sooblikujemo.

Trend prenosa razvojnih dejavnosti OEM na dobaviteljsko verigo zahteva od dobaviteljev sposobnost zagotavljanja celovitih RR-storitev, ki vključujejo mnoge dejavnosti: raziskave novih rešitev, definicije zahtev za nov izdelek, razvoj koncepta izdelka, izvedbo analiz tveganj in izvedljivosti, numerične analize in potrebna testiranja in vrednotenja.

Osnovna odgovornost in pristojnost RR procesa je zagotoviti optimalno definicijo izdelka. To pomeni odgovornost za razvoj izdelka, ki bo na svetovni ravni konkurenčen v funkciji, inovativnih rešitvah, kakovosti, zanesljivosti in ceni, ki bo okolju prijazen ter v skladu z odločilnimi tehničnimi in zakonskimi zahtevami ter standardi panoge.

Pri tem pa ne gre le za definiranje novih izdelkov, ampak tudi za spremembe in izboljšave definicij obstoječih izdelkov, saj avtomobilska industrija temelji na razvojnih spremembah in nenehnem izboljševanju preverjenih rešitev. Skrb za definicijo izdelka je odgovorna naloga, ki ne pomeni le kakovosti in primernosti same tehnične definicije in izpolnjevanja zahtev funkcije izdelka, temveč posredno tudi odgovornost za približno 75 odstotkov stroškov, ki bodo nastajali skozi življenjsko dobo izdelka in na katere ključno vpliva prav razvojno delo v fazi zasnove in razvoja. Zato je kakovost in učinkovitost razvojnega procesa ključnega pomena za uspešno poslovanje podjetij tudi v času serijske proizvodnje izdelka.

Cimosova usmeritev na področju avtomobilske industrije sledi razvoju varnih, energetsko in stroškovno učinkovitih rešitev na treh ključnih področjih:

- učinkovitih pogonov in zaščite okolja skozi razvoj:
  - novih goriv, novih pogonov, zmanjševanju velikosti/teže (down-sizing);
  - hibridov, bio-goriv, stop-start sistemov, elektrifikacije vozil;
  - tehnologije "by wire" (za zaviranje, upravljanje, pretikanje in podobno);
- varnosti vseh udeležencev v prometu z razvojem sistemov:
  - aktivne, adaptivne luči, "smart airbags", "e-Call", ESC in podobno;
  - komunikacija "car-to-car" (izogiba trku);
- udobje/komunikacija/infotainment:
  - pomoč pri parkiranju, samo-parkiranje, navigacija, internet;
  - t. i. "mass-exclusivity".

Osnovna področja raziskovalnega dela so bila:

- mehatronski sistemi in njihova vgradnja v vozila (električne pomožne zavore, sistemi za upravljanje funkcij vozila);
- novi materiali s poudarkom na kovinskih visoko legiranih materialih za aplikacijo pri razvoju izpušnih in sesalnih sistemov ter delov pogonskih sistemov nove generacije;
- nove tehnologije za proizvodnjo zgoraj omenjenih sistemov in materialov, še posebej tehnologije za simulacijo in numerične analize razvojnih in proizvodnih procesov.

Aplikativni razvoj izdelkov je v letu 2009 potekal na vseh programskih področjih: podvozje, karoserija, turbo ter deli motorja in menjalnika. Razvojne aktivnosti podpirajo specializirani oddelki, in sicer: preizkusni laboratorij, prototipna delavnica, standardizacija, razvojna informatika ter numerične analize.

Kratek presek razvojnih aktivnosti glede na večje kupce:

- razvoj delov za t. i. »green vehicles« - projekti razvoja različnih delov motorja za novo generacijo motorjev DV6 EURO6 in nadaljevanje projekta razvoja vztrajnikov za majhne ekološke motorje razvojne kode EBO, in sicer za francoskega kupca PSA;
- projekti t. i. "lightweight designa" za nemškega kupca BMW, s katerimi smo nadaljevali razvojne dejavnosti na izdelkih nove platforme za vozila serije 1 in 3 (Projekta PL7), ki vključuje razvoj pedalnih sklopov (10 izvedb), ročne zavore, tečaje vrat prtljažnika ter različne nosilce motorja in opreme. Projekt zaznamuje veliko število novih rešitev in predvsem izjemni dosežki na znižanju mase izdelkov. Novost na projektu je delo na

prototipih plastičnih nosilnih pedalov, ki se jim obeta aplikacija na vseh izvedbah pedalnih sklopov. Gre za konceptualni preboj na področju definicije pedalnih sklopov, saj Cimos zapušča tradicionalne izvedbe in se z novim konceptom pridružuje najnovejšim panožnim trendom;

- projekti razvoja tečajev s sistemi pasivne in aktivne varnosti pešcev na področju sodelovanja s kupcem Audi in Bentley;
- projekti konceptualnega razvoja ročnih zavor za Renaultovo električno vozilo;
- razvoj sistemov povezovanja izvedb bi-turbo, ki je razširil sodelovanje s kupcem Honeywell Turbo Technologies na nove izdelke. Uspešno smo opravil presojo razvojnih sposobnosti, kot pogoj za vključitev v program »outsourcinga« razvojnih aktivnosti;
- projekti razvoja vztrajnikov EBO in Ford Fox, ki se ponašajo s tehnološko zahtevnostjo in majhno maso izdelka ob enaki ali izboljšani funkciji (vztrajnostni moment). Namenjeni so sodobnim turbo-dizelskim motorjem znamk Ford in Volvo ter nizko prostornim bencinskim motorjem znamk Ford in PSA;
- razvojni projekt razvoja ležajev motorne gredi za kupca VW, ki je prvi samostojni razvojni projekt razvojnega oddelka v Gradačcu.

Veliko smo vlagali v nove razvojne tehnologije in opremo in izboljšave obstoječih ter nadaljevali s projektom implementacije PLM-sistema (SAP PLM modul in Smart Team), ki je bil v sredini leta 2008 predan v uporabo, zato je bilo leto 2009 v znamenju optimizacije in izboljšav. Nadgradili smo B2B inženirski portal z aplikacijo, ki nudi notranjim in zunanjim uporabnikom portala varno in zanesljivo obliko pošiljanja podatkov v maksimalni velikosti 100MB, z obveščanjem preko elektronske pošte. Gre za orodje, ki je v osnovi namenjeno izmenjavi tehnične dokumentacije.

Na razvojnem področju smo pripravljali nove in nadaljevali z izvajanjem že odobrenih projektov na osnovi sofinanciranja iz različnih domačih in EU-skladov za podporo razvojni dejavnosti:

- v sodelovanju z ljubljansko Fakulteto za strojništvo smo nadaljevali delo na projektu EURECA »E14480 - OMDAP - Modal properties optimization of dynamically loaded car parts to enhance their fatigue life«. Gre za razvoj modela za napovedovanje življenjske dobe dinamično obremenjenih izdelkov;
- na javnem razpisu Javne agencije za tehnološki razvoj Republike Slovenije za »Neposredne spodbude za skupne razvojno-investicijske projekte – projekti 2009« smo pridobili sofinanciranje raziskovalno razvojnega projekta »Električna pomožna zavora 2. generacije«. Na projektu bo sodeloval Cimos s še dvema zunanjima partnerjema.

Leta 2009 smo bili dejavni tudi na področju patentiranja svojih rešitev in sprožili postopek za pridobitev dveh patentov:

- priprava za samodejno vzdrževanje napetosti in kompenzacijo raztezka gibkega prenosnega elementa pri ročni zavori motornega vozila;
- nosilec filtra motorja z notranjim izgorevanjem.

Leta 2010 načrtujemo naslednje ključne dejavnosti:

- zaključek razvojnega dela na projektu BMW PL7, ki je največji posamični razvojni projekt;
- realizacija razvojnih projektov na ruskem trgu, ki vključuje razvoj pedalnih sklopov in delov motorja za kupce VAZ in AutoFramos;
- oblikovanje družine izdelkov za področje turbo-kompresorjev;
- kadrovske »reinjening« na področju numeričnih analiz;

- pridobitev razvojnih projektov na področju delov podvozja;
- izvedba projektov razvoja Kompetenčnega centra Si.EVA in razvojno-raziskovalnega laboratorija za zelene inženirske tehnologije Cimos v bodočem znanstvenem parku Univerze na Primorskem;
- posodobitev opreme na področju programskih paketov za razvijanje ter izvajanje nelinearnih numeričnih analiz.

Energetski steber

10.2

Glavna naloga strateškega razvoja stebra energetike je bila leta 2009 preoblikovanje. Iskali smo optimalne možnosti za razširitev ponudbe z dodatno opremo. Izpeljana strateška delavnica je ponudila ponoven razmislek o viziji, strateških ciljih, vrednotah, kompetencah in akcijskem načrtu preživetja ter soočanja z novimi izzivi na dveh področjih:

- razvoj podjetja in skupine, ki vključuje uvajanje novih tehnologij s ciljem posodobitve procesov;
- razvoj novih proizvodov in projektov na področju turbin in črpalk ter industrijske opreme.

Na obeh področjih smo leta 2009 sledili smernicam dolgoročnega strateškega načrta in operativnim nalogam letnega načrta podjetja in skupine.

Osnovna naloga na področju razvoja podjetja je razvoj procesnega pristopa z uvajanjem nenehnih izboljšav. S tem namenom sistem globalno razvijamo v štirih smereh:

- razvoj novih proizvodov;
- razvoj novih organizacijskih struktur;
- posodobitev obstoječih procesov ter
- dvig znanja in kulture podjetja.

Razvoj podjetja poteka projektno, s korektivno-preventivnimi projekti, ki so v veliki meri med seboj odvisni. Leta 2009 smo odprli 15 projektov razvojne narave. Večji del naporov je bil usmerjen k razširitvi informacijskega sistema za podporo sledenju delavnice (LIMES2) vsem delovnim mestom v proizvodnji. Razvita je bila nova, generična, objektno orientirana aplikacija, ki omogoča lažjo širitev aplikacije tudi na druge lokacije.

Leta 2010 načrtujemo izdelavo spletnega sistema poročanja in povratno povezavo proizvodnega informacijskega sistema s sistemom SAP. S sistemom si obetamo pridobiti podatke in informacije za natančnejše načrtovanje in razporejanje dela v proizvodnji, kar bi ugodno vplivalo na pretočne čase in vrednost zaloge. Gre za projekt, ki je sofinanciran s strani ministrstva za gospodarstvo v sklopu projektov EUREKA: "E!4177 PRO-FACTORY UES Ubiquitous oriented embedded systems for globally distributed factories of manufacturing enterprises".

Drugo večje področje, ki zajema celotno podjetje, je optimizacija procesov z očmi informacijskega sistema SAP, kjer smo se osredotočili na povezovanje posameznih modulov informacijskega sistema. Poenostavili in uredili smo delo na različnih področjih: od izboljšav preglednosti prehoda materiala iz skladišč v proizvodnjo in na odpremo ter urejen avtomatski zapis tehnologa na delovni nalog, do dokončanja programa za izračun stopnje gotovosti projektov.

Na področju razvoja proizvodov in raziskav smo na področju energetike leta 2009 sledili smernicam dolgoročnega strateškega načrta in operativnim nalogam, opredeljenim v Poslovnem načrtu podjetja, ki pokriva tri glavne poslovne procese:

- aplikativne in bazične raziskave na projektih, financiranih s strani vladnih organizacij;
- razvoj proizvodov, ki vključuje pripravo ponudb, inženiring in svetovanje;

- razvoj proizvodov in projektov na področju turbin in črpalk ter industrijske opreme za zagotavljanje pogodbene projektne tehnične dokumentacije za izvedbo in izvedena stanja.

Na vseh treh področjih se v okviru razvojnih nalog krepi sodelovanje med povezanimi družbami energetskega stebra. Na področju aplikativnih in bazičnih raziskav smo izvajali obsežne meritve, povezane s polnjenjem in praznjenjem cevovoda v okviru projekta Prehodi pri parnem in plinskem kavitacijskem toku v cevovodih (Transient vaporous and gaseous cavitation in pipelines). Na področju dinamike hidravličnih strojev smo v sodelovanju s tujimi podjetji in univerzami pripravili štiri prispevke ter aktivno sodelovali na tematski konferenci. Razvili smo novi gonilnik Francisove turbine NS 200, ki je bil preizkušen na modelu v našem laboratoriju na Češkem ter dve in štirišobni Peltonovi turbini, ki smo jih izdelali na Češkem.

Skladno s smernicami dolgoročnega strateškega načrta podjetja smo v še večjem obsegu pripravljali razširjene ponudbe za projekte »na ključ«, ki, poleg celotnega programa turbin, pomožnih sistemov in hidromehanske opreme, vključujejo še vso zahtevano elektro opremo na ravni agregata in elektrarne. Nov način razvojnega dela narekuje še večjo strokovno koordinacijo priprave ponudb ter interdisciplinarno razvojno delo. Kot vsako leto, smo se angažirali pri pripravi raziskovalnih projektov Agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Odločitve o sprejetih projektih bodo znane v letošnjem letu.

Nabava

11

Med kupci in dobavitelji sodelovanje prerašča v dolgoročna partnerstva. Od dobaviteljev pričakujemo ne zgolj delitve znanja, izkušenj in informacij, temveč tudi delitev skupne vizije, strategije in ciljev. Vzpostavitev dolgoročnega sodelovanja ni zadostna - potrebno se je osredotočiti na dolgoročno izboljšavo uspešnosti sodelovanja. Od dobaviteljev prav tako pričakujemo, da dokažejo svojo tehnološko in proizvodno sposobnost, tehnično in kakovostno ujemanje, konkurenčno sposobnost, znanje, izkušnje ter najboljše poslovne prakse ter pripravljenost za vlaganje, učenje in izboljšave. V avtomobilski panogi danes med seboj ne tekmujejo več podjetja, temveč dobavitelske verige, ki morajo vsakodnevno dobavljati vrednost za kupca.

V zaostrenih razmerah, ki smo jim bili priča leta 2009, je pravilna izbira dobaviteljev toliko bolj pomembna in kritična z vidika konkurenčnosti ter zanesljivosti pri doseganju rokov in kakovostnih zahtev, saj imajo dobavitelji neposreden vpliv na ceno, funkcijo izdelka in oskrbovalno verigo. Spremenjene razmere - kot posledica upada obsega poslovanja in spopadanja podjetij s pastmi kreditnega krča ter padcem posojilne dejavnosti bančnega sektorja - so terjale preusmeritev pozornosti nabavne poslovne funkcije na stabilnost in zanesljivost Cimosove dobavitelske verige. Nemotena oskrba končnih kupcev je postala prednostno delovanje. Ključna naloga je bila zagotavljanje pravočasne oskrbe proizvodnih lokacij, zato se je glede na visoko stopnjo soodvisnosti vseh udeležencev znotraj verige, nadzor razširil tudi na dobavitelje nižje ravni. Ukrepi delovanja so bili usmerjeni v pravočasno ugotavljanje ter preprečevanje tveganj v oskrbovalni verigi z oblikovanjem neposrednih komunikacijskih kanalov skozi dobaviteljsko mrežo, ki so omogočali visoko stopnjo odzivnosti. Vzpredni program ukrepov pa je bil usmerjen v razvoj alternativnih rešitev z vidika oskrbe ter v razvoj alternativne dobavitelske baze.

Hitro rastoče kitajsko gospodarstvo, ki je prevzelo vodilno vlogo v mednarodnih trgovinskih tokovih, je pomembno vplivalo tudi na globalno gibanje cen surovin leta 2009. Po začetnem upadanju cen surovin zaradi ohlajanja evropskega gospodarstva ter soočenja s kriznimi razmerami, so se še pred koncem prvega polletja zaradi ugodnejše gospodarske klime začeli pritiski na dvige cen. Proizvajalci, še posebej jeklarji, so se že leta 2008 prilagodili

novo nastalim razmeram z omejevanjem razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti, kar je vodilo k zniževanju višine zalog. Surovine, ki kotirajo na borzah, so doživele največje popravke v veliki meri zaradi kapitalskega iskanja donosne naložbe, saj so obrestne mere po mnenju vlagateljev ponujale premalo. K temu je pripomoglo tudi povečanje povpraševanja iz realnega sektorja. Povečana volatilitnost na surovinskih trgih, ki v zadnjem obdobju odraža predvsem stopnjo poslovne aktivnosti gospodarstva, zahteva od dobaviteljske verige ukrepe, ki so usmerjeni v ščitenje pred nenadnimi in kratkoročnimi spremembami cen. Posebno pozornost morajo dobavitelji posvetiti tudi optimizaciji tako internih procesov kot procesov znotraj dobaviteljske mreže, da bi tako skupaj dosegali pričakovano dolgoročno konkurenčnost in rast ter prožnost v odzivanju na spremenjene pogoje poslovanja.

Proizvodnja

12

Tehnologije

Leto 2009 ni bilo naklonjeno uvajanju novih tehnologij, saj smo se morali prilagoditi novonastali gospodarski situaciji. Kljub vsemu smo uspešno nadaljevali razvoj in serijsko implementacijo nove tehnologije mikro litja jekla v tovarni v Mionici, kjer smo uspešno zagnali dva nova zelo pomembna projekta. Prvi je velikoserijski projekt »Odmikač« za kupca PSA, drugi pa maloserijski projekt »Tečaji vrat, sedeža in pokrova goriva« za kupca Aston Martin. V livarni jeklene litine v Kikindi smo podvojili zmogljivosti litja ter uspešno osvojili nov avstenitni material za serijske dobave delov turbokompresorjev. V Gradačcu smo uspešno postavili novo postrojenje za proizvodnjo izdelkov po MIM tehnologiji (Metal Injection Molding), ki pridobiva na veljavi na področju proizvodnje visoko temperaturno odpornih elementov. Tehnološki izziv nam je predstavljal tudi lasten razvoj, izdelava ter postavitve in zagon sistema za nodulacijo železovih zlitin v livarni v Zenici, ki nam široko odpira možnosti za vstop v regionalno tradicionalno prisotno dobaviteljsko verigo koncerna VW. V Mariboru se je uspešno nadaljeval razvoj mehanske obdelave zelo zahtevnih jeklenih vztrajnikov motorja za končna kupca Volvo in Ford. Nove tehnološke rešitve so prispevale k izboljšanju kakovosti proizvodov, predvsem pa ekonomičnosti in konkurenčnosti proizvodnje, kar je pozitivno vplivalo na dodelitev novih projektov vztrajnikov s strani istih kupcev. Na področju aluminijevih komponent smo uspešno razvili proces litja in mehanske obdelave zelo kompleksnega in dimenzijsko zahtevnega izdelka ohišje ventila za novega kupca Continental. Na področju preoblikovanja pločevine smo nadgradili uporabnost programa, s katerim preverjamo izvedljivost konstrukcije izdelkov. Sistematično ga uporabljamo pri obdelavi vseh povpraševanj in pri razvoju procesa. Z njegovo uporabo se je povečala naša odzivnost in hitrost oddajanja ponudb, natančnost in zanesljivost dela. Uspešno smo zaključili z razvojem varjenja z dvojnimi robotom in z dvojnimi manipulativnimi robotoma na projektu »Tečaji pokrova prtljažnika« za Audi. Z uvedbo manipulativnih robotov smo nadgradili obstoječo tehnologijo, zmanjšali potrebno število delavcev in povečali zanesljivost ter kakovost dela.

Da bi izboljšali pretok materiala v proizvodnih procesih, zmanjšali potrebno število delavcev ter boljše izkoristili proizvodne površine, smo dali v preteklem obdobju velik poudarek tudi pretočnosti oziroma logistiki med delovnimi procesi. Ocenjujemo, da gre na tem področju za največjo priložnost za zmanjšanje stroškov na enoto proizvoda. Rezultati preureditve proizvodnega procesa pedalnega sklopa PSA v Kopru, kjer smo proces varjenja in montaže uredili po principu celične proizvodnje, in družine izdelkov centralnih ohišij v Senožečah, kjer je bil izveden sistematičen pristop k optimizaciji procesa, kažejo, da smo na pravi poti. Prihranki se kažejo tako na kazalnikih produktivnosti kot na pretočnih časih in potrebnih zalogah.

Veliko energije in znanja smo vložili v avtomatizacijo in robotizacijo proizvodnih procesov, predvsem na liniji Prince v Senožečah, kjer proizvodimo nosilce ležajev za kupca PSA in BMW. Rezultat je popolnoma avtomatski pretok surovcev od njihovega vstopa na obdelovalno linijo do embaliranja montiranih izdelkov. Ta vključuje dovod surovcev z vibracijskimi podajalniki do obdelovalnih strojev, robotsko vstavljanje, vpenjanje ter odlaganje obdelovancev na

transportne palete, uporabo robotskih rok in manipulatorjev za prelaganje polizdelkov, računalniško krmiljen transport polizdelkov s kodiranimi paletami po transportnih progah, pretok skozi stroj za pobiranje srha z visokim tlakom ter pranje. Liniji sledi še avtomatski nadzor kakovosti površin z optičnimi instrumenti, avtomatska montaža ter avtomatsko pakiranje montiranih izdelkov v embalažo končnega kupca. Proizvodno linijo odlikujejo visoka produktivnost, ugodna proizvodna cena, visoka vgrajena kakovost in zanesljivost.

Tudi v prihodnjem letu nameravamo nadaljevati z dejavnostmi za doseganje sinergijskih učinkov proizvodnih lokacij, jim nuditi čim boljše tehnološko podporo ter učinkovito prenašati znanje, izkušnje in načine dela. Korak naprej načrtujemo tudi pri projektiranju logistike proizvodnih procesov ter avtomatizacije in robotizacije obdelovalnih in montažnih linij, kajti izboljšati nameravamo kakovost procesov in izdelkov, zmanjšati proizvodni prostor, število neposrednih delavcev ter povečati dodane vrednosti. Na področju proizvodne logistike in proizvodnih procesov se z načrtanimi aktivnostmi nadejamo izboljšav v procesih in krajše čase zagonov procesov.

Optimiziranje procesov

Da bi ustrezno obvladovanje in izboljšanje procesov postalo stalna, sistematična in ciljno usmerjena praksa, v Cimosu v svoje delovanje vpeljujemo metodologijo Vitke proizvodnje (angl. Lean Manufacturing). Vitka proizvodnja celostno obravnava proizvodne procese: od odgovora na povpraševanje kupca, prek razvoja izdelka in procesa, do začetka serijske proizvodnje na eni strani ter od naročila dobaviteljem in prevzema v skladišče vse do odpreme kupcu na drugi strani. Cilj obravnave je iz dveh procesov odpraviti čim več potrat, to je dejavnosti, ki ne dodajajo vrednosti izdelku ali pa kako drugače zadržujejo izdelke v toku vrednosti ter tako po nepotrebnem povečujejo stroške našega delovanja. Rezultati so čedalje krajši odzivni časi na povpraševanje in naročila kupca, krajši pretočni časi od začetka razvoja do serijske proizvodnje ter od naročila do odpreme, sposobnejši in učinkovitejši procesi s čedalje manjšim deležem potrat in drugih nepotrebnih dejavnosti.

Leta 2009 smo ob pomoči enega od kupcev, družbe Honeywell, v senožeški tovarni uspešno nadaljevali s pilotsko uvedbo novega proizvodnega sistema, ki temelji na metodologiji Vitke proizvodnje in Toyotinem proizvodnem sistemu. Ta sistem prinaša v Cimos nekaj korenitih sprememb tako pri organizaciji kot tudi pri upravljanju proizvodnje in celotne tovarne. Gre za sistemski pristop, ki poleg proizvodnje vključuje vse v tovarni delujoče poslovne funkcije, dotika se vseh zaposlenih, še najbolj pa spreminja delokrog in način dela organizacijskih vodij na vseh hierarhičnih ravneh. Vitka proizvodnja ne temelji le na danes že dobro znanih vitkih orodjih in metodah dela, temveč temelji na ljudeh, ki pod mentorstvom vodij nenehno in dosledno metodološko odpravljajo vzroke težav pri svojem delu in s tem odpravljajo ali zmanjšujejo potrate v svojih procesih. V okviru uvajanja novega proizvodnega sistema potekajo številna praktična usposabljanja, ki jih ob mentorstvu Honeywellovih inštruktorjev izvajajo organizacijski vodje v senožeški tovarni. Projekt je tekom leta 2009 zakoračil v predzadnjo, najpomembnejšo fazo. Njen zaključek bodo bistveno izboljšani ključni kazalniki delovanja tovarne. Doslej smo v Senožečah uveljavili drugačno organizacijo dela v proizvodnji in temeljito preuredili polovico proizvodnih zmogljivosti tovarne v smeri bistvenega povečanja varnosti, kakovosti, produktivnosti in zanesljivosti dobav ter zmanjšanja zalog in skupnih stroškov. Leta 2010 v Senožečah pričakujemo zaključek projekta v prvi polovici tovarne in razširitev projekta na drugo polovico tovarne. Novosti v proizvodnem sistemu nameravamo iz Senožeč sistematično širiti tudi v druge Cimosove tovarne.

Predlogi izboljšav

V skupini Cimos vemo, da so zaposleni ter njihovo znanje in izkušnje naše največje bogastvo. Da bi vsem zaposlenim v kar največji meri omogočili, da svoje znanje in izkušnje na delovnem mestu čim koristneje uporabijo, vodimo v Cimosu sistem zbiranja, presojanja in nagradjevanja koristnih predlogov. Sistem se imenuje TINS, Tvoja Inovacija Napredek Sistema. Sistem TINS deluje v večini tovarnih skupin Cimos in na ravni vseh stebrov. Izjema so le tovarne, ki so se skupini Cimos pridružile v zadnjem času.

Leta 2009 smo zabeležili 5.379 koristnih predlogov zaposlenih, kar predstavlja približno 1 predlog na zaposlenega v tovarnah, kjer sistem deluje. Uspešnost TINS-a se razlikuje od tovarne do tovarne. Najuspešnejša tovarna dosega več kot 4,5 koristnih predlogov na

zaposlenega, predloge pa v njej oddajata dobri dve tretjini zaposlenih. Večina koristnih predlogov je »lokalnega« značaja, nanašajo se na posamezna delovna mesta in stroje ter izboljšujejo delovno okolje, delovne priprave, lajšajo delo, izboljšujejo ergonomijo delovnega mesta in podobno. Drugi predlogi pa presegajo »lokalni« značaj in družbi prinašajo tudi merljivo gospodarsko korist. V minulem letu uvedeni koristni predlogi so skupini Cimos prinesli nekaj več kot 1,55 milijona evrov prihrankov oziroma gospodarske koristi samo iz naslova enoletnega koriščenja uvedenih koristnih predlogov. Najuspešnejša inovatorja leta 2009 v skupini Cimos sta Saša Marcijuš iz tovarne Senožec, ki je bil v minulem letu avtor 97 koristnih predlogov ter Sandro Fakin iz tovarne Buzet, čigar koristni predlogi so v minulem letu prinesli dobrih 61 tisoč evrov prihrankov.

Naložbe

13

Cimos je v preteklih letih zelo intenzivno investiral tako v razvojne projekte in razvoj tehnologij nove generacije kot v sodobne proizvodne zmogljivosti, kar pomeni dobro osnovo za nadaljnji razvoj. Kljub spremembam na trgu in celotnem poslovnem okolju je Cimos nadaljeval vlaganja v razvoj in razvojne projekte, ki bodo zaživel v naslednjih letih in bodo Cimos utrdili na trgih, kjer je že prisoten in omogočili preboj tudi na nove trge.

Politika naložb je bila omejevalna in usmerjena izključno v razvoj izdelkov ter v dokončanje že začelih vlaganj v celotni skupini Cimos. Večina naložb v opredmetena osnovna sredstva je bila zaključena na projektih, ki se bodo odvijali v družbah Cimos TMD Ai in Cimos TMD Casting, v Bosni in Hercegovini, Livnici Kikinda Ai v Srbiji, na področju strojogradnje predvsem v družbi Livnica Mašinogradnja v Srbiji ter področju kmetijske opreme v družbi TPS iz Srbije. Vse so se za naložbe v opredmetena osnovna sredstva kapitalsko okrepile.

Skupne naložbe v neopredmetena dolgoročna sredstva skupine so se, v primerjavi s preteklim letom, povečala predvsem zaradi naložb v razvoj. Leto intenzivnih razvojnih dejavnosti, uspešnega ohranjanja ter spodbujanja konkurenčnosti v dinamičnem okolju avtomobilskega trga, je usmerilo naše napore v razvoj novih generacij okolju prijaznih motorjev, plastičnih nosilcev pedalov, tečajev s sistemi pasivne in aktivne varnosti pešcev ter razvoja nove generacije vztrajnikov.

Zagotavljanje kakovosti

14

V času zmanjšane prodaje avtomobilov postaja kakovost dobavljenih izdelkov pri naših kupcih še pomembnejša. Vsaka napaka dobavljenega izdelka lahko pomeni motnjo pri procesu vgradnje, kar bi pri kupcu zagotovo povzročilo nezadovoljstvo. Zato smo dodatno pozorni pri procesu proizvodnje, pri čemer moramo zaznati in odstraniti vse dejanske in mogoče napake izdelka še pred njihovo odpremo.

Celotno kakovost gradimo na posamezniku, ki je ključni dejavnik pri izvajanju dejavnosti v določenem poslovnem procesu; začne se pri ugotavljanju potreb kupcev, nadaljuje skozi naše poslovne procese in se nazadnje odraža kot stopnja zadovoljstva. Leta 2009 smo dosegli kakovosti pri kupcih na ravni 33 PPM (parts per million) oziroma 33 izdelkov z napako od milijon dobavljenih. Leta 2009 načrtujemo dodatno izboljšanje dosežene ravni, saj je cilj, ki mu sledimo, enoštevilen oziroma manjši od 10 PPM.

Nove zahteve uresničujemo s stalnimi izboljšavami obstoječih proizvodnih procesov ter s sistematično uporabo industrijskih metod in izkušenj pri načrtovanju novih. Končni cilj je brezhibna izhodna kakovost in učinkovito izpolnjevanje kupčevih zahtev, kar je edino zagotovilo dolgoročne konkurenčne prednosti.

Ključne dejavnosti na področju zagotavljanja kakovosti leta 2009 so bile:

- nadgradnja certifikata ISO/TS 16949:2009 in ISO 9001:2008 v Cimos d. d. in v proizvodnih centrih v Kopru, Senožečah, Buzetu, Mariboru, Labinu, Vuzenici, Kikindi, Sečnju, Srebrenici in Gradačcu;
- vpeljava sistema vodenja in pridobitev certifikata ISO/TS 16949:2009 za Livarno Zenica;
- vlaganja v opremo laboratorijev, s čimer smo zvišali raven zagotavljanja kakovosti ter pridobili ustrezna orodja za preventivno ukrepanje v primerih odstopanj od zahtev;
- intenzivni prenos »dobre prakse« in pridobljenih izkušenj v mlajše članice skupine Cimos, da bi izboljšali učinkovitost poslovnih procesov.

Informacijska tehnologija 15

Na področju poslovne informatike je bil leta 2009 poudarek na učinkoviti uporabi sistema, ki predstavlja največjo priložnost v krizi. Tako kot je kriza upočasnila naložbe v novo informacijsko opremo, tako je podprla usmeritev v racionalno uporabo obstoječih zmogljivosti. Pomembnejše poslovne dejavnosti informatike so bile:

- projekt izobraževanja uporabnikov, saj je znanje in usposobljenost za učinkovito uporabo sistema ključnega pomena. Ta se bo nadaljeval tudi leta 2010;
- na področju industrijske informatike je v avtomobilskem stebru stekel pilotni projekt razvoja in vpeljave lastnega proizvodnega podsistema;
- zaradi precejšnjih sprememb davčne zakonodaje je bilo veliko dejavnosti usmerjenih v zagotavljanje in prilagajanje sistema zakonskim zahtevam;
- v elektronsko izmenjavo podatkov so bili vključeni novi kupci. Sam sistem pa je doživel kar nekaj izboljšav;
- na področju strojne opreme je bila izvedena reorganizacija diskovnega podsistema. Vzpostavljene so bile večje logične diskovne enote za SAP okolje in za virtualizirano okolje. S posegom se je povečala razpoložljivost celotnega proizvodnega strežniškega okolja;
- zaradi zagotavljanja podpore in povečane varnosti je bila izvedena nadgradnja poštnega sistema na Exchange 2007. Izvedena je bila racionalizacija s selitvijo poštnih predalov iz nekaterih lokacij na centralni strežnik. Do pošte sta bila vzpostavljena varni zunanji dostop in dostop z mobilnih naprav;
- nadgradnja programske opreme za konstruiranje Catia na višjo različico in distribucija na vse delovne postaje je bila obsežna in zahtevna naloga, ki je bila še posebej otežena zaradi različnih pristopov kupcev in odpravljanja napak pri dobavitelju programske opreme.

Upravljanje s tveganji

16

Izzive in tveganja jemlje Cimos kot sestavni del delovanja v mednarodnem okolju. V novih okoliščinah poslovanja, ki jih je močno zaznamovala globalna kriza, je upravljanje s tveganji pridobilo dodaten pomen. Večja pozornost vprašanjem, kako zaščititi dobičkonosnost podjetja, kako bolje upravljati s stroški, kako in katere projekte financirati v času naložbenih omejitev ter kako ohraniti uspešno sodelovanje s poslovnimi partnerji, je zaznamovala leto 2009.

Kriza je tudi na tem področju spremenila pomembnost različnih tveganj in potrebe po ukrepih za obvladovanje tveganj. Tako so med tveganji, ki so bila v minulih letih velikokrat nepomembna oziroma ocenjena z majhnim vplivom na poslovanje, višje mesto zasedla likvidnostno tveganje in kreditno tveganje, nižje pa na primer investicijsko.

Največjo pozornost posvečamo tveganjem na področjih prodaje, nabave, izdelkov, zaposlenih, financ, proizvodnje, informatike in premoženja.

Zunanje tveganje je povezano s spremembami makroekonomskih pogojev poslovanja na posameznih območjih delovanja. Globalna kriza leta 2009 je izpostavljenost tem tveganjem povečala.

Tveganja na področju prodaje delimo v Cimosu na kratkoročna in dolgoročna **prodajna tveganja**. Kratkoročna predstavljajo tveganja nepredvidene izgube enega ali več obstoječih poslov v tekočem poslovnem letu ter tveganje nepridobitve dovolj novih naročil skladno z letnim načrtom novih naročil. Dolgoročna prodajna tveganja so postopno zmanjšanje prodaje v večletnem obdobju z enim ali več strateškimi kupci zaradi različnih zunanjih in notranjih vzrokov.

Avtomobilski sektor je zaradi svoje zelo velike konkurenčnosti podvržen stalnemu pritisku s strani kupcev. Konkurenti na tem trgu so zelo aktivni in agresivni, zato je potrebno vsak, tudi že obstoječi, posel nenehno braniti z lastno konkurenčnostjo. Pritisk kupcev je v pretežni meri cenovni. Namenjen je stalnemu zniževanju prodajnih cen in s tem povečevanju lastne konkurenčnosti na trgu proizvajalcev avtomobilov. Glede na to, da so prodajne cene izdelkov pretežno določene že pri pridobitvi poslov za več let v naprej, je v dolgoročnih dogovorih z glavnimi odjemalci vgrajena tudi dinamika gibanja produktivnosti, zniževanja prodajnih cen izdelkov po letih v okviru njihove življenjske dobe v razponu od tri do šest odstotkov letno. Cimos je s tega vidika neprestano vpet v pogajanja za ohranitev obstoječih poslov ter za pridobivanje novih. S temi dejavnostmi ter skrbnim načrtovanjem prodajne dejavnosti vsakodnevno obvladuje prodajna tveganja. Vodstvo prodaje analizira možna odstopanja od načrtovanih planov tako kratkoročno (mesečno) kot letno ter skladno s tem sprejema ukrepe za vzdrževanje načrtovane uspešnosti prodaje ter minimiziranje vseh mogočih prodajnih tveganj. Nanje se odzivamo z dvigom produktivnosti skozi izboljšanje tehnologije in organizacije.

Pri cenah vhodnih surovin, zlasti pri aluminiju in železu, smo se in se še vedno pri odjemalcih zavzemamo za ustrezno indeksacijo, priznavanje in uveljavljanje ustreznega povišanja cen surovin in reprodukcijskega materiala v prodajnih cenah končnih izdelkov. Seveda kupci indeksacijo prejemajo s časovnim zamikom in v nekaterih primerih povišanja cen tudi ne priznavajo v celoti. V indeksacije cen poskušamo vgraditi tudi spremembe cen glavnih energentov.

Obvladovanje **projektnih tveganj** obsega procese, ki zadevajo odkrivanje, spoznavanje, analiziranje in odzivanje na projektna tveganja. Največje tveganje predstavljajo dejavnosti, ki ne dopuščajo odstopanj oziroma ponavljanj. Med projektnimi so ključnega pomena tveganja, povezana z doseganjem načrtovane ekonomike naložb, z uspešnim aktiviranjem vlaganj v razvoj novih izdelkov ter z uspešnim uvajanjem novih tehnologij. Inovativnost in kreativnost pri postavitvi novih procesov ter izkoriščanje večje razpoložljivosti opreme, do katere je prišlo

zaradi zmanjšanih naročil, so ključnega pomena za ekonomsko učinkovitost novih projektov ter konkurenčnost pri pridobivanju novih poslov. Pomembno je ustrezno načrtovanje in nadziranje učinkov naložb, zato se tveganja uvedbe novih izdelkov in novih tehnologij zmanjšujejo na začetnih stopnjah projektov z natančno pripravo poslovnih načrtov, v izvedbenih pa s sistematičnim, aktivnim projektnim pristopom, preko katerega se redno spremlja doseganje zastavljenih ciljev in opredeljuje korektivne aktivnosti v primeru odstopanj. Kljub aktivnostim, ki zmanjšujejo izpostavljenost tveganju, ocenjujemo, da je zaradi nepredvidljivih sprememb v poslovnem okolju, ki vplivajo na zanesljivost načrtovanja, izpostavljenost investicijskim in razvojnim tveganjem, precej visoka.

Obvladovanje **proizvodnih tveganj** v spremenjenih razmerah pomeni predvsem zasedenost razpoložljivih zmogljivosti za nekatere programe ter zapolnjene proizvodne zmogljivosti za druge programe, spremembe zakonskih predpisov o porabi goriva in emisijah ter zahteve aktivne in pasivne varnosti. Upošteva vse aktivnosti, ki zmanjšujejo izpostavljenost tveganju, ocenjujemo, da je na tem področju tveganje dokaj nizko.

Tudi področje **kadrovskega tveganja** je bilo v Cimosovih družbah leta 2009 drugače zaznamovano. Za razliko od preteklih let, ko je bilo največje tveganje povezano s pomanjkanjem visoko usposobljenih strokovnjakov, je bilo to vprašanje glede na stanje na delovnem trgu precej neaktualno. Kljub napovedim, tako v družbenem kot poslovnem okolju, ki so kazale na visoko spreminjanje, je v Cimosu nismo posebej občutili. Podatki celo kažejo, da je delovno razmerje prenehalo manjšemu številu zaposlenih kot v letu prej. Leto je zaznamovalo dosledno spoštovanje obljub, dogovorov in predpisov, ki urejajo področje delovnih razmerij in dialog z zaposlenimi in njihovimi predstavniki, s čimer smo dosegli, da so se zaposleni odzivali in bili pripravljeni na prilagajanja, ki so jih narekovala spremembe naročil. Uspešno smo uskladili potrebe, zato v nobeni sredini zaposleni ali njihovi predstavniki niso izvajali dejavnosti na način, ki bi lahko ogrozil izpolnjevanje naročil kupcev. Tudi v zvezi z napovedanimi epidemijami nove gripe smo, s pomočjo sproženih preventivnih dejavnosti, določenih z načrti ukrepov za primere velike odsotnosti delavcev zaradi bolezni in drugih nepredvidenih razlogov, ohranili tveganje na najnižji stopnji.

Na področju **upravljanja s tveganji pri preskrbi s surovinami, materialom, blagom in storitvami** je v ospredju zavedanje pomena vloge in vpliva dobaviteljske verige in vseh njenih členov znotraj le-te, ki sili podjetja v avtomobilski industriji v oblikovanje sistema obvladovanja in razvoja dobaviteljske verige. Sistem upravljanja dobaviteljske verige zahteva opredeljene procesov, pogojev sodelovanja, načinov pretoka informacij, delitev znanja, izkušenj in skupnih ciljev.

Ker temelji veriga avtomobilske industrije na zanesljivosti, temelji koncept delovanja nabavne poslovne funkcije na ocenjevanju, izbiri in razvoju dobaviteljske verige z jasno definiranimi nalogami, postopki, orodji in metodami. Metode, ki so bile razvite v avtomobilski panogi, zahtevajo načrtovanje procesov in so naravnane na zgodnje odkrivanje možnih tveganj ter njihovo pravočasno odpravo. Ocenjevanje primernosti, sposobnosti in pristojnosti dobavitelja se začne že v fazi raziskave trga ter se nadaljuje do faze serijskih dobav v Cimosove tovarne. Oblikujemo si široko paleto alternativnih dobaviteljev, ki nam zagotavlja hkrati varnostno in konkurenčno komponento. Procesi v nabavi so naravnani tako, da imamo zagotovljen nadzor nad dobavitelji in s tem izpolnjujemo prvenstvena cilja avtomobilske industrije, to sta zanesljivost in stabilnost dobaviteljske verige. Cilji upravljanja Cimosove dobaviteljske verige zasledujejo cilje kupcev in so usmerjeni v zagotavljanje dobav v zahtevani kakovosti, času, količini, iz preverjenega in potrjenega vira na pravo lokacijo, pod konkurenčnimi pogoji in skladno s standardi in metodami avtomobilske panoge, ki poudarjajo proces stalnih izboljšav. Razvijamo bazo mogočih dobaviteljev, ki jo neprestano širimo in obnavljamo, redno spremljamo uspešnost dobaviteljev, ki so bili v fazi ocenjevanja nominirani za sodelovanje ter tedensko in dnevno spremljamo kakovost in pravočasnost dobav. Redno ocenjevanje in preverjanje dobaviteljev z vidika tehnično-tehnološke pristojnosti, razvojne združljivosti, konkurenčnosti v smislu obvladovanja stroškov, inovativnosti, zanesljivosti in odzivnosti, je temeljno vodilo vsakodnevnega delovanja. Dobavitelje redno usposabljammo ter tako izpopolnjujemo njihova znanja, presojava njihove sisteme in procese, nudimo podporo pri

upravljanju procesov ter jih vključujemo v projektne skupine. Vse te dejavnosti so usmerjene v preprečevanje in odpravo tveganj v oskrbovalni verigi.

Informacijska tveganja so povezana z zagotavljanjem pretoka pomembnih informacij do ključnih uporabnikov, s preprečevanjem zlorab informacij in zagotavljanjem pravočasnega sprejemanja dobrih poslovnih, finančnih in naložbenih odločitev. Da bi informacijska tveganja čim bolj omejili, v družbe skupine uvajamo enoten poslovno-informacijski sistem SAP, redno vzdržujemo programsko in strojno opremo ter komunikacijske in omrežne povezave, vgrajujemo sodobne zaščite proti vdorom tretjih oseb in ustrezno usposabljam sodelavce.

Izdelano je bilo delovno navodilo Načrt neprekinjenega poslovanja informacijskega sistema Cimos. Načrt predvideva ukrepe proti grožnjam, ki lahko doletijo dele ali celoto informacijskega sistema, da bi zagotavljanje nemoteno poslovanje podjetja. Obravnava vzpostavitev delovanja infrastrukture: sistemskih prostorov, posameznih strežnikov in njihovih servisov ter komunikacij. Določeni so člani skupin za reševanje, vrstni red vzpostavljanja delovanja strežnikov in servisov, navedeni so pomembni kontakti.

Tveganje izgube premoženja je povezano z obvladovanjem premoženjskih in transportnih tveganj. Glede na to, da ključna premoženjska tveganja z ustreznimi trgovinskimi klavzulami, ki vsebujejo določbe o razmejitvi obveznosti pogodbenih strank po prodajni pogodbi, prenašamo na dobavitelje, v ostalih primerih pa na zavarovalnice, je izpostavljenost temu tveganju majhna. Redno usposabljam upravljavce energetskih naprav, da bi pridobili in izpopolnili strokovna znanja za zagotavljanje varnosti in zanesljivosti obratovanja energetskih naprav ter učinkovite rabe energije. Zaposlene redno usposabljam za zagotavljanje požarne varnosti, zato je na vsaki lokaciji skupina zaposlenih usposobljena za gašenje začetnih požarov ter seznanjena z načinom evakuacije v primeru požara. V želji po zmanjševanju tveganja posvečamo veliko pozornost sodelovanju, osveščanju in posvetovanju z zaposlenimi. Sistematično smo določili način komuniciranja z zaposlenimi in pozitivne rezultate prepoznavamo v hitrem odpravljanju drobnih tveganj, kar prispeva tako k izboljšanju zadovoljstva zaposlenih kot k zmanjšanju števila nezgod.

Produktna tveganja so osredotočena na obvladovanje tveganj, ki lahko privedejo do nepravilnega delovanja naših izdelkov na trgu. Proces obvladovanja produktnih tveganj sestavljata dva dela: obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz procesa razvoja izdelka in obvladovanje tveganj razvoja proizvodnega procesa. V procesu razvoja izdelka izhajajo tveganja iz opredelitve izdelka in njegove funkcije, pri njihovem upravljanju pa uporabljamo, poleg izkušenj in informacij s trga, analitične metode, kot so: »DFMEA«, »DOE«, »Design for 6 sigma« in podobne. V procesu upoštevamo vse zahteve uporabnikov izdelka, proizvodnih in tržnih procesov in, ne nazadnje, zakonodaje, vključujemo tako notranje kot zunanje deležnike procesa razvoja izdelka. Tveganje v razvoju proizvodnega procesa predstavlja izdelek, ki ni razvit skladno z določeno opredelitvijo, kar bi lahko predstavljalo omejitev za izpolnjevanje zahtevane funkcije. Prepoznana tveganja skozi stopnjo razvoja proizvodnih procesov odstranimo. Tveganja omejujemo tako z ustreznimi sistemi razvoja kot zagotavljanja kakovosti tudi v okviru uvedenega sistema vodenja, ki je skladen z zahtevami ISO/TS 16949:2009, ISO 14001: 2004 in OHSAS 18001:2007.

Veliko pozornosti namenjamo tudi **finančnim tveganjem**. **Kreditno tveganje** pri glavnih kupcih, ki so zelo ugledni evropski in svetovni proizvajalci avtomobilov, ni veliko, saj so v glavnem zanesljivi plačniki in tako redno poravnavajo svoje obveznosti. Pri novih kupcih, ki so sistemski dobavitelji, pa si predhodno pridobimo ustrezno bonitetno mnenje od pristojnih institucij in poskušamo na začetku doseči krajše plačilne roke. **Likvidnostno tveganje** obvladujemo tako, da kratkoročno plačilno sposobnost zagotavljamo s skrbnim načrtovanjem in usklajevanjem denarnega toka v celotni skupini. S sprotnim medsebojnim poravnavanjem terjatev in obveznosti in ob upoštevanju usklajene ročnosti prilivov in odlivov poskušamo dosežati čim večjo finančno propustnost znotraj skupine Cimos. Kljub nastalim razmeram smo plačilne roke dobaviteljev poskušali spoštovati, kolikor je bilo to v zaostrenih razmerah mogoče. Z dobavitelji smo se, v veliki meri uspešno, poskušali dogovoriti za podaljšanje plačilnih rokov.

Na področju **obrestnega tveganja** smo izpostavljeni gibanju EURIBOR-ja, saj je največ posojil vezanih na to obrestno mero. Kljub močnemu padcu povprečne obrestne mere, ki smo ji bili priča leta 2009, smo v času oslabiljene likvidnosti gospodarstva posojilojemalci povsem nemočni nasproti bankam in njihovim višjim obrestnim maržam oziroma pribitkom. Pri kratkoročnih kreditih so banke pogodbe skrajšale bodisi na tri ali celo en mesec, obrestna mera pa je postala nominalna in fiksna (v nekaterih primerih znaša že 7 odstotkov), čeprav bi bilo v obdobju, ko EURIBOR pada, za kreditojemalca ugodneje ohraniti variabilno obrestno mero. Leta 2009 nismo sklepali novega zavarovanja zaradi padajočega trenda referenčne obrestne mere in primerljive fiksne.

Sprememba obrestnih mer lahko bistveno vpliva na višino odhodkov za obresti. Tako bi se v primeru povečanja povprečne obrestne mere za 1-odstotno točko odhodki za obresti, obračunani po povprečni obrestni meri, povečali za 19 odstotkov, ob povečanju obrestne mere za 1,5-odstotne točke pa za 29 odstotkov. V primeru znižanja povprečne obrestne mere v enakih odstotkih pa bi bili za iste vrednosti odhodki nižji.

Za del najetih bančnih posojil, ki so odobrena v švicarskih frankih, smo se odločili za uporabo instrumentov obrestno-tečajne zaščite in izbrali tiste metode, ki lahko v pogodbenem obdobju prenesejo največje prihranke na obrestih in tečajnih razlikah.

Tečajno tveganje se v skupini Cimos pojavlja v zvezi s spremenljivostjo tečajev švicarskega franka, ameriškega dolarja, kanadskega dolarja, japonskega jena, hrvaške kune in srbskega dinarja, čeprav ostaja večina nabavnih in prodajnih trgov v okviru območja evra. Med instrumenti za zavarovanje pred tečajnimi razlikami izven območja evra se poslužujemo naravnega zavarovanja in politike izenačevanja ročnosti. V odvisnih družbah, ki poslujejo s prekomorskimi državami, kjer se pojavljajo volatilne valute, kot sta ameriški in kanadski dolar ali japonski jen, smo se pri prometu s temi valutami leta 2009 delno zavarovali s sklenitvijo ustreznih terminskih pogodb na tujo valuto in uporabili instrument valutne zamenjave. Tveganja spremembe vrednosti nekaterih valut nimamo zavarovanega, ker na finančnih trgih ni na voljo instrumentov, s katerimi bi lahko učinkovito odpravili to tveganje. Ocenjujemo, da se je tveganje negativnih finančnih učinkov poslovanja leta 2009 pri navedenih valutah zmanjšalo v primerjavi s preteklim letom. Tako kot pri obrestni meri, ima lahko tudi sprememba tečaja velik vpliv na višino obveznosti in odhodke na račun tečajnih razlik. Obveznosti iz finančnega najema, ki jih ima delniška družba Cimos v tuji valuti, je večina nominirana v švicarskih frankih. Tako bi se v primeru povečanja vrednosti švicarskega franka za od 1 do 5 odstotkov povečale obveznosti nominirane v švicarskih frankih za od 0,2 do 1 milijona evrov. V primeru zmanjšanja vrednosti švicarskega franka v enakih odstotkih bi se obveznosti zmanjšale za enake vrednosti.

Analiza uspešnosti poslovanja

17

Poslovanje delniške družbe Cimos v letu 2009 lahko, glede na nove razmere na svetovnih trgih, označimo kot dobro, saj je bilo ustvarjenih 320 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje.

Poslovni prihodki in čisti prihodki od prodaje delniške družbe Cimos

v milijonih evrov	2009	indeks 2009/2008
POSLOVNI PRIHODKI	320	80
Čisti prihodki od prodaje	320	80
POSLOVNI ODHODKI	307	80
Stroški blaga, materiala in storitev	272	78
Stroški dela	23	100
Odpisi vrednosti	12	86
POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA	13	83
ČISTI POSLOVNI IZID	2	57

Delež čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih znaša 97 odstotkov. V primerjavi s predhodnim letom so, ob izločitvi prodaje podjetjem v skupini, čisti prihodki od prodaje na tujih trgih nižji za 20,6 odstotka, čisti prihodki od prodaje na domačem trgu pa za 12,6 odstotka.

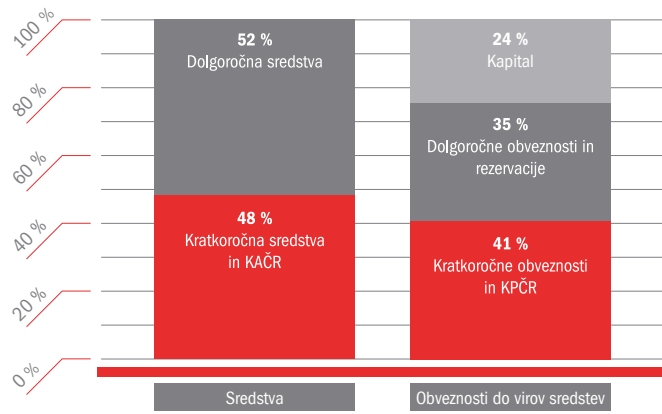
Poslovni odhodki so v letu 2009 za 20,1 odstotka nižji kot v predhodnem letu in znašajo 307 milijonov evrov. Nekoliko večje zmanjšanje poslovnih odhodkov v primerjavi z zmanjšanjem poslovnih prihodkov je posledica racionalizacije poslovnih procesov in nižanja stroškov na vseh ravneh.

V strukturi poslovnih odhodkov predstavljajo stroški blaga materiala in storitev skoraj 89 odstotkov, stroški dela 7 odstotkov ter odpisi vrednosti 4 odstotke. Delež stroškov dela v poslovnih odhodkih je za eno odstotno točko višji kot v preteklem letu, delež stroškov blaga, materiala in storitev pa za eno odstotno točko nižji.

Poslovni izid iz poslovanja delniške družbe Cimos znaša 13 milijonov evrov, kar je za 17 odstotkov manj kot v preteklem letu. Čisti poslovni izid znaša 2 milijona evrov oziroma 0,6 odstotka čistih prihodkov od prodaje, kar je za 28 odstotnih točk manj kot leta 2008.

Bilančna vsota delniške družbe Cimos je na zadnji dan leta 2009 znašala 460 milijonov evrov in je bila za 12 odstotkov višja kot na isti dan predhodnega leta. Dolgoročna sredstva so se povečala za 3 odstotke, medtem ko so se kratkoročna sredstva, v primerjavi z zadnjim dnem leta 2008, povečala za 26 odstotkov. Povečanje kratkoročnih sredstev je posledica tako povečanja danih kratkoročnih posojil kot tudi kratkoročnih poslovnih terjatev.

Struktura sredstev in obveznosti do virov sredstev delniške družbe Cimos

V sestavi virov sredstev dolgoročni viri predstavljajo 59 odstotkov vseh virov (kapital 24 odstotkov, dolgoročni dolgovi 35 odstotkov), medtem ko kratkoročni dolgovi predstavljajo 41 odstotkov vseh obveznosti do virov sredstev.

Uspešnost poslovanja delniške družbe Cimos lahko ocenimo tudi na osnovi nekaterih kazalnikov:

- ☞ EBITDA je v primerjavi s predhodnim letom za 14 odstotkov nižja in znaša 26 milijonov evrov, kar je na ravni leta 2007;
- ☞ dnevi vezave zalog, predvsem materiala so ostali na ravni predhodnega leta;
- ☞ koeficient gospodarnosti poslovanja je ostal na ravni predhodnega leta in znaša 1,04;
- ☞ stopnja čiste dobičkonosnosti prihodkov se je v primerjavi s preteklim letom nekoliko poslabšala in znaša 0,6 odstotka;
- ☞ stopnja čiste dobičkonosnosti kapitala je padla pod raven leta 2008 in znaša 1,8 odstotka;
- ☞ enako velja za stopnjo čiste dobičkonosnost sredstev, ki znaša 0,5 odstotka;
- ☞ čisti dobiček je povečal kapital družbe in knjigovodsko vrednost delnice Cimos. Knjigovodska vrednost delnice, izračunana iz razmerja med višino kapitala po stanju na dan 31. 12. 2009 in številom izdanih delnic, ki ne vključuje lastnih delnic, je 7,77 evrov.

Delniška družba Cimos je vse leto ustvarjala pozitiven denarni tok iz rednega poslovanja, ta je v letu 2009 znašal 30 milijonov evrov. Pozitiven denarni tok iz poslovanja je odraz znižanja zalog ter posledica odziva na spremenjene likvidnostne razmere na področju poslovnih terjatev in poslovnih dolgov. Zmanjšanje zalog je bilo usklajeno z nižjimi prihodki, žal pa so se poslovne terjatve povečale v večji meri kot poslovni dolgovi.

Največji delež, skoraj petdesetodstotni, čistih prihodkov od prodaje pred uskupinjevanjem je v letu 2009 ustvarila delniška družba Cimos, kar za malenkost zaostaja za deležem v predhodnem letu. Ohranjanje deleža delniške družbe Cimos v skupnih nekonsolidiranih čistih prihodkih od prodaje kaže na enakomerno spremembo prihodkov v skupini.

Konsolidirani poslovni prihodki skupine Cimos so bili v letu 2009 za 25 odstotkov nižji kot leta 2008. Največji delež konsolidiranih poslovnih prihodkov, 70 odstotkov, in čistih prihodkov od prodaje, 74 odstotkov, je ustvarila delniška družba Cimos, 20 odstotkov čistih prihodkov od prodaje je ustvarila skupina Litostroj Power, ostalih 6 odstotkov pa so ustvarile preostale družbe, ki so posamezno prispevale do dveh odstotkov.

Poslovni prihodki, poslovni odhodki ter izid skupine Cimos

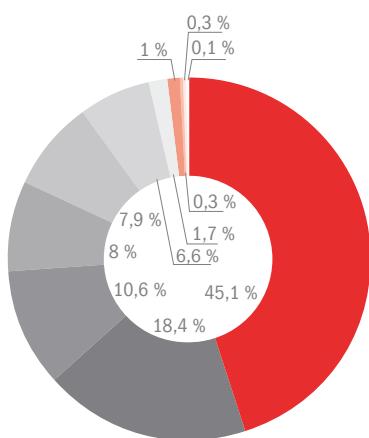
v milijonih evrov	2009	indeks 2009/2008
POSLOVNI PRIHODKI	386	75
Čisti prihodki od prodaje	367	80
POSLOVNI ODHODKI	353	74
Stroški blaga, materiala in storitev	227	68
Stroški dela	90	91
Odpisi vrednosti	34	97
POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA	32	74
ČISTI POSLOVNI IZID	4	49

Skupina Cimos je leta 2008 ustvarila 367 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje, od tega je bilo 95 odstotkov ali 351 milijonov evrov ustvarjenih na tujih trgih. Čisti prihodki od prodaje so bili v primerjavi z letom 2008 nižji za dvajset odstotkov, kar je posledica razmer na trgih, kjer nastopamo, predvsem avtomobilskem, ki predstavlja največji delež.

Poslovni odhodki skupine Cimos so znašali 353 milijonov evrov in so bili za šestindvajset odstotkov nižji kot leto prej. Stroški blaga materiala in storitev predstavljajo 64 odstotkov poslovnih odhodkov, stroški dela 25 odstotkov, odpisi vrednosti 10 odstotkov poslovnih odhodkov, ostali poslovni odhodki pa en odstotek.

Število družb v skupini Cimos se je povečalo za dve novoustanovljeni družbi: Nimonic v Bosni in Hercegovini, ki je v 100-odstotni lasti družbe Cimos TMD Ai iz Gradačca in Cimos-ZKS v Rusiji, ki je bil ustanovljen z ruskim partnerjem ZKS in pripada skupini Cimos s petdeset-odstotnim deležem.

Nekonsolidirana bilančna vsota skupine Cimos 31. 12. 2009

- Cimos d. d.
- Skupina Livnica Kikinda
- Skupina Cimos TMD
- Cimos TAM Ai
- Skupina Litostroj Power
- Skupina P. P. C. Buzet
- Livarna Vuzenica
- Cimos Titan
- Krušnik Precizni Liv
- Cimos France
- Lip

Nekonsolidirana bilančna vsota se je v primerjavi z letom 2008 povečala za sedem odstotkov, delež, ki ga predstavlja delniška družba Cimos, pa znaša 45 odstotkov in je za dve odstotni točki višji v primerjavi s predhodnim letom.

Konsolidirana bilančna vsota skupine je 31. 12. 2009 znašala 721 milijonov evrov in je bila za dobrih pet odstotkov višja v primerjavi s preteklim letom. Na strani obveznosti do virov sredstev gre povečanje pripisati porastu dolgoročnih virov, predvsem dolgoročnih obveznosti, medtem ko so na strani sredstev največje povečanje zabeležila kratkoročna sredstva.

Načrti in pogoji poslovanja v letu 2010

18

Načrt delniške družbe Cimos za leto 2010 je oblikovan na predpostavljenih razmerah na trgu EU, avtomobilskem trgu EU, razmerah v Sloveniji in na zastavljenih osnovnih finančnih razmerjih, ki obsegajo v proračunskem delu tudi vidik obvladovanja notranjih stroškov.

Avtomobilski proizvajalci in ostali kupci so napovedali svoje načrte za leto 2010 po posameznih tipih vozil. Na osnovi teh podatkov je Cimos sestavil načrt prodaje za leto 2010 in pri tem upošteval zahteve kupcev.

Proračun je eden temeljnih kazalcev, s katerim merimo uspešnost posameznih delov v skupini z vidika obvladovanja stroškov in porabe denarnih sredstev. Pri tem upoštevamo temeljno pravilo, da je proračun variabilnih stroškov odvisen od rasti realizacije, vendar je potrebno zniževati proizvodjalne stroške tako z ekonomično potrošnjo resursov kot z zniževanjem vhodnih cen.

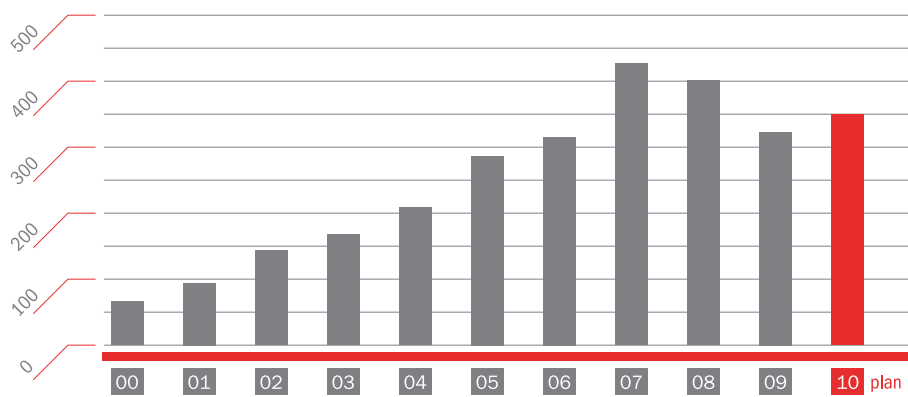
Proračun fiksnih stroškov pa ob upoštevanju objektivnih sprememb v sami organizaciji poslovanja posameznih proračunskih porabnikov ostaja realno na ravni leta 2009.

Proračun za leto 2010 je oblikovan tako, da ga sestavljajo stroški, ki hkrati pomenijo tudi izdatke.

Načrtovana finančna razmerja za leto 2010 pomenijo cilje, ki jih bomo realizirali v načrtovanem obdobju. Cilji so med seboj povezani in so odvisni od načrtovane prodaje. To pomeni, da, so nekateri elementi stalni (amortizacija, stroški financiranja), drugi pa se spreminjajo glede na doseženo prodajo proizvodov in storitev na trgu. Iz tega izhaja, da se morajo ob nedoseganju načrtovane prodaje zmanjševati proračuni, da bodo cilji doseženi.

Cilji družbe Cimos d. d., ki je matična družba skupine Cimos, so skladni s cilji Strategije poslovne dejavnosti Cimos do leta 2016, ki opredeljuje donosno rast kot temeljni poudarek strateških dejavnosti v vseh štirih strateških stebrih.

Poslovni prihodki delniške družbe Cimos (v milijonih evrov)

Cilji delniške družbe Cimos v letu 2010 so:

- ustvariti poslovne prihodke v višini 348 milijonov evrov;
- ustvariti dodano vrednost na zaposlenega v višini 40.000 evrov;
- zmanjšati delež stroškov kakovosti v čistih prihodkih od prodaje za deset odstotkov;
- ustvariti pozitiven denarni tok;
- uresničiti cilje, opredeljene v dokumentu »Plan napredka 2010«;
- ustvariti EBITDA v višini 7,9 odstotkov poslovnih prihodkov.

Na področju energetike, kjer so poslovni ciklusi dokaj dolgi, kriza še ni vidna. Z zamikom lahko pričakujemo manjše število naložb v energetske projekte in zniževanje cen, saj napovedi kažejo na dolgoročen padec cene električne energije. Steber energetike je pripravil ambiciozen program, ki poleg povečane cenovne konkurenčnosti daje poudarek učinkoviti komunikaciji s kupci, upoštevanju kupčevih potreb glede na spremenjeno poslovno okolje ter doslednemu spoštovanju prevzetih obveznosti. Pričakujemo, da bo steber tudi leta 2010 dosegel povečane poslovne prihodke, načrtovani so v višini 77 milijonov evrov, in nadaljeval

z dejavnostmi za pridobitev novih proizvodnih zmogljivosti ter zaokrožil ponudbo skladno s strateškim načrtom skupine. Gre tako za optimizacijo na področju hidroenergetske opreme kot za ponudbo novih produktov na področju termoenergetike in elektroopreme. Z naložbo v drugo testno progo na Češkem načrtujemo tudi povečanje raziskovalno razvojnih dejavnosti.

Žal svetovna recesija tudi prodaje ostalih stebrov ni obšla, zato so bili doseženi rezultati v glavnem nižji od želenih in načrtovanih. Kakor pri ostalih panogah, je tudi za področje kmetijske opreme zelo težko napovedati dogajanja na trgu v letu 2010. Obstoječe tržišče je zelo prizadeto in znaki okrevanja še niso vidni, hkrati pa štejemo za pomembne umestitve na novih trgih, predvsem v Turčiji, Črni gori in Makedoniji. Ne najboljšim napovedim navkljub načrtujemo v letu 2010 rast prodaje kmetijske opreme.

Optimistična in ambiciozna pričakovanja imamo tudi na področju strojegradnje, čeprav je kriza v strojegradnji globlja kot v avtomobilski industriji. Močan padec prodaje na evropskem trgu strojev je priložnost za nove dobavitelje, saj mnogi obstoječi pritiska ne bodo zdržali. Na področju preoblikovalne opreme, ki je pod vtisom zmanjšane obsega dela predvsem avtomobilske in elektro industrije, vidimo največje priložnosti na tradicionalnem ruskem tržišču in doma. Podobno velja za dvigala. Tudi za potrebe skupine predvidevamo več dejavnosti na tem področju, saj smo sami veliki uporabniki opreme. Na področju strojegradnje bodo strateške smernice in mejniki postavljeni v drugem četrtletju leta 2010.

Družbena odgovornost

19

Družbena odgovornost skupine Cimos uresničujemo skozi ekonomsko uspešnost, uresničevanje razvojnih in poslovnih prednosti ter s stalnim dvigovanjem prepoznavnosti, poslovnega ugleda in rastjo zaupanja ljudi. S tesnim sodelovanjem s kupci, dobavitelji, lokalnimi skupnostmi, drugimi javnostmi in, nenazadnje, z zaposlenimi vsakodnevno dokazujemo svojo odgovornost do okolja, v katerem delujemo.

Zaposleni

19.1

K uspešnosti podjetja pripomorejo učinkoviti, uspešni, zavzeti in zadovoljni zaposleni, kjer je ključnega pomena pravilno upravljanje s človeškimi viri.

To razumemo kot:

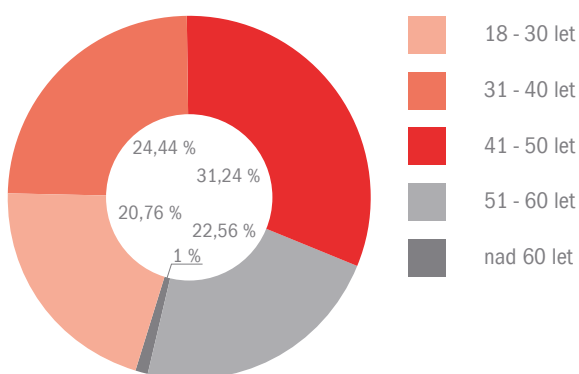
- motiviranje in usmerjanje zaposlenih v izobraževanje za pridobitev ustrezne izobrazbe;
- strokovno uvajanje novo zaposlenih;
- stalno usposabljanje in izobraževanje in prenos znanj na vseh ravneh;
- načrtovanje delovne kariere;
- zagotavljanje ključnih strokovnih kadrov ter njihova priprava za prevzem funkcij;
- spodbujanje ustvarjalnosti zaposlenih;
- razvoj čuta pripadnosti podjetju.

Oblikovali smo mehanizem osebnega in strokovnega razvoja zaposlenih pod imenom Cimosov KARÁT (KAdrovske RÁzvojne Tehnike), ki bo pripomogel k njihovem zadovoljstvu. S poimenovanjem želimo poudariti neprecenljivo vrednost, ki jo imajo zaposleni za podjetje. Zaposlene primerjamo z diamanti, ki z brušenjem pridobivajo vrednost. Njegov cilj je načrtovanje poklicne poti posameznika, ki je skladna z njegovo vizijo in potrebami oziroma cilji podjetja. Načrtovanje kariere je neprekinjen proces, na katerega vpliva več dejavnikov, zato je njen razvoj podvržen nenehnemu iskanju in vrednotenju skupnega sodelovanja in dopolnjevanja.

Zaposlenost

V skupini Cimos je bilo na dan 31. 12. 2009 zaposlenih 7.127 delavcev in delavk, kar je 475 manj kot ob koncu predhodnega leta. V primerjavi s predhodnim letom se je število zmanjšalo za 256 zaposlenih v družbah s sedežem v Sloveniji, za 92 na Hrvaškem, za 30 v Bosni in Hercegovini in za 103 v Srbiji. V družbah s sedežem v ostalih državah se je število zaposlenih povečalo za 6. Čeprav beleži skupina Cimos leta 2009 veliko število prihodov in odhodov, gre v večjem delu za prerazporeditve iz obstoječih družb v novoustanovljeni družbi Livnica Mašinogradnja (596 zaposlenih) in Liradom ugostiteljstvo (74 zaposlenih), ki sta začeli s poslovanjem v začetku leta 2009, in zmanjšanje števila delavcev zaradi upokojitve. Še vedno je v skupini Cimos med zaposlenimi večji delež moških, in sicer 77 odstotkov. Povprečna starost zaposlenih je bila 40,6 let in je v primerjavi s predhodnim letom nekoliko višja. Gibanje števila zaposlenih ni bistveno spremenilo spolne strukture.

Starostna struktura zaposlenih leta 2009

Čeprav se delež zaposlenih z osnovnošolsko izobrazbo znižuje (v primerjavi s povprečjem leta 2008 je padel za 1,3 odstotne točke) in delež zaposlenih z višjimi stopnjami izobrazbe narašča, je bila povprečna izobrazba leta 2009 na ravni 3,83 (delniška družba Cimos 4,1) in za približno 2 odstotka višja od predhodnega leta. Največji delež zaposlenih predstavljajo zaposleni s četrto stopnjo izobrazbe; teh je 33,4 odstotka. Sledijo mu zaposleni s peto stopnjo izobrazbe, 23 odstotkov, in prvo stopnjo, ki predstavlja 19,6 odstotka vseh zaposlenih.

Povprečno število zaposlenih leta 2009, razčlenjeno po skupinah glede na izobrazbo

Stopnja izobrazbe	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Povprečno število zaposlenih	1.500	429	280	2.461	1.684	359	608	43	3

Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih

Kljub temu, da smo leta 2009 v podjetju zaradi ekonomske krize poskušali na vseh področjih optimizirati stroške, se izobraževanju nismo odpovedali. Zavedamo se, da je razvoj kadrov naložba za prihodnost, zato ji velja posvetiti še dodatno pozornost.

Leta 2009 smo največji delež izobraževanj in usposabljanj izvedli v proizvodnji, kjer smo zaposlene pod vodstvom mentorjev usposabljali za samostojno opravljanje dela. Poleg praktičnega usposabljanja smo zaposlene tudi strokovno usposabljali, da bi pridobili širše znanje o delovnem področju in proizvodni tehnologiji. Prepoznali smo ključne imetnike znanja po proizvodnih tehnologijah, ki so in bodo tudi v prihodnje sodelovali pri (notranjem) prenosu znanja med zaposlenimi znotraj (globalnih) proizvodnih centrov. Poleg strokovnih usposabljanj smo za velik delež zaposlenih v proizvodnji izvedli animacijske delavnice o tehnološki disciplini in metodah za zagotavljanje kakovosti v proizvodnji.

Poleg strokovnega razvoja v podjetju spodbujamo tudi širitev splošne izobrazbe posameznika, zato spodbujamo tudi različne vrste študija ob delu za dvig formalne izobrazbe. Vpeti v svetovne tokove dajemo velik pomen učenju tujih jezikov, zato smo izvajali jezikovne tečaje angleščine, francoščine, nemščine in ruščine. Vzdržujemo ter dopolnjujemo sistem vodenja kakovosti, kjer imajo ključno vlogo notranji presojevalci, njihov nenehen strokovni razvoj in usposabljanje za novosti.

Zavedamo se pomena zadovoljnega kupca, zato smo na ravni skupine Cimos s ciljem učinkovite komunikacije s kupcem poiskali predstavnike ter jih usposobili za posebne kupčeve zahteve (postopek obvladovanja kupčevih potreb ter reklamacij, kazalci kakovosti pri kupcih, osnove vodenja projektov pri kupcih, postopek potrjevanja procesa, presoje sistema, procesa in izdelka ter način obvladovanja reklamacij). Za optimizacijo procesov in večjo konkurenčnost na trgu spodbujamo proces nenehnih izboljšav. V sistem vgrajujemo način »vitke proizvodnje« celotnega procesa - vse od vhodnega skladiščenja prek nadaljnjih proizvodnih korakov do odpreme kupcu. Pristop omogoča sistematično odpravljanje napak, ki ne prispevajo k vrednosti izdelka oziroma zadržujejo tok vrednosti v procesu in neugodno vplivajo na proizvodne stroške. Za učinkovito prepoznavanje potrat ter izboljšave in razvoj procesa smo organizirali številna strokovna usposabljanja o metodah vitke proizvodnje in drugih industrijskih metodah dela (5S, prepoznavanje potrat, proces izboljšav, metode reševanja težav, standardizacija delovnega procesa in vidno upravljanje). Izvedli smo številna usposabljanja s področja upravljanja človeških virov, kjer so udeleženci pilili veščine vodenja, spoznavali različne stile vodenja in podobno. Poseben poudarek smo namenili letnim razgovorom, razdeljevanju nalog ter postavljanju ciljev kot ključnemu orodju vodij, predstavili pomen in načine motiviranja zaposlenih ter njihovo vlogo vodje kot trenerja. Za zaposlene smo izvedli delavnice o uspešnem komuniciranju, obudili Kodeks komuniciranja in vedenja, jim predstavili varovanje dostojanstva delavcev pri delu na delovnem mestu ter Izjavo vodstva o politiki ukrepanja za varovanje dostojanstva delavcev pri delu na delovnem mestu v Cimosu.

Zavedamo se, da so nenehne izboljšave in izpopolnjevanja pogojena z usposobljenostjo zaposlenih in so ključ za ohranjanje konkurenčnosti na trgu. V ta namen sledimo novostim na področju proizvodnih tehnologij. V sklopu projekta PLM (Product Lifecycle Management) smo nadaljevali z usposabljanji načinov obvladovanja dokumentacije v enotnem informacijskem sistemu (SAP in SmarTeam), s pomočjo ključnih uporabnikov pa usposabljali zaposlene za poslovno informacijsko tehnologijo (SAP). Zavedamo se pomena usposobljenosti zaposlenih tudi v vseh družbah, zato poskušamo preko mentorstev usposabljati odgovorne za posamezne procese iz drugih sredin.

Spremenjene gospodarske in poslovne razmere dajejo dodatno spodbudo organizaciji in izvajanju notranjega izobraževanja, zato smo s ciljem razvoja človeškega kapitala, stalnega ohranjanja in širjenja strokovnih znanj znotraj skupine sprejeli Pravilnik o internih izvajalcih izobraževanja in usposabljanja. Prednost notranjega prenosa znanja je v učinkovitosti, saj lahko ob dobrem poznavanju problematike strokovno in teoretično znanje, poleg njegovega stroškovnega vidika, bolje osredotočimo in prilagajamo udeležencem.

Cimosov razvoj človeških virov ni usmerjen le v zaposlene, temveč tudi v bodoče iskalce zaposlitve. Do te strategije razvoja nas je pripeljalo dejstvo, da želimo v svoji sredini zaposliti najboljše sodelavce, kar lahko dosežemo s pridobivanjem kadrov preden postanejo aktivni iskalci zaposlitve.

Poklicna pot posameznika se začne z izbiro smeri izobraževanja, zato ob načrtovanju in pridobivanju kadrov intenzivno sodelujemo z različnimi starostnimi skupinami oziroma generacijami in poskušamo pozitivno vplivati na dojemljivost za tehnične poklice in našo sredino.

Razvoj kadrov

Razvoj kadrov je sistematičen in načrtovan proces priprave, izvajanja ter nadzora vseh kadrovske-izobraževalnih postopkov in ukrepov, namenjenih strokovnemu, delovnemu in osebnostnemu razvoju zaposlenih. Instrumenti razvoja kadrov so med seboj povezani in prepleteni sistemi sprejemanja, razmeščanja, napredovanja in izobraževanja kadrov.

Varnost in zdravje pri delu

Stalne spremembe, kot so: novi kupci, dobavitelji, izdelki, informacijska podpora in podobno, povzročajo potrebo po stalnem gibanju zaposlenih, ki jo le-ti sprejemajo kot sestavni del svojega delovnega razvoja. Razvojne načrte posameznikov oblikujemo na podlagi letnih pogovorov, kjer se zaposleni in njegov vodja pogovorita o vsem, kar bi utegnili izboljšati njihov odnos, pogoje za delo ter motivacijo in uspešnost sodelavca. Razgovor je pregled preteklosti, sedanjosti in načrtov za prihodnost. Na podlagi pogovorov, načrtov usposabljanj in izobraževanj so predvideni horizontalni ali vertikalni premiki posameznikov.

Preventivno in sistematično delovanje na področju varnosti in zdravja pri delu smo zaokrožili s pridobitvijo certifikata po standardu OHSAS 18 001. Izbran pristop postopno širimo na vse tovarne v skupini Cimos. Prenos izkušenj smo z razširitvijo delovanja in s pridobitvijo certifikata potrdili že v tovarni v Gradačcu, v teku pa so že dejavnosti za njegovo razširitev na tovarne v Zenici, Novem Travniku in Srebrenici.

Naravno okolje

19.2

Med naše strateške cilje sodi tudi globalna usmerjenost in odgovornost do okolja, zato zvesto sledimo zahtevam standarda za sistemsko vodenje varnosti in zdravja pri delu. Cimos uporablja interni proces ocenjevanja vplivov na okolje, ki je zasnovan in organiziran na osnovi standarda ISO 14 001, katerega certifikat je delniška družba Cimos pridobila leta 2001. Proces ocenjevanja vplivov na okolje postopno širimo v vse tovarne. Okoljski certifikat za sistem vodenja, podeljen s strani Slovenskega inštituta za kakovost in meroslovje, ki ga je leta 2009 pridobila tudi proizvodna sredina v Kikindi, potrjuje, da svojo družbeno odgovornost uspešno širimo in se zavedamo pomena zmanjševanja vplivov na okolje. Tudi na območju Bosne in Hercegovine je postopek pridobivanja certifikata v teku.

Na področju ravnanja z odpadki sledimo pristopom:

- pri razvoju in načrtovanju novih izdelkov namenjamo veliko pozornost količini trdih odpadkov;
- pri izboru materialov izdelka imajo prednost materiali, ki omogočajo reciklažo;
- ločeno zbiranje odpadkov prilagajamo možnostim njihove reciklaže;
- uvajamo povratno embalažo in opuščamo embalažo za enkratno uporabo.

Izpusti industrijskih odpadnih voda so urejeni preko vzdrževanih in nadzorovanih čistilnih naprav ali pa odpadne vode zajemamo in jih predajamo pooblaščenim organizacijam, kot je to v primeru odpadnih pralnih voda iz pralnih kadi in odpadnih emulzij. Glede na tehnologije so za izpuste v zrak v procese vgrajene potrebne filtrirne, čistilne naprave, ki preprečujejo prekomerne količine izpustov. Brezhibno delovanje čistilnih naprav potrjujejo tudi pridobljena IPPC okoljska dovoljenja naših livarn. Na področju energije smo možnosti za ohranjanje naravnih virov prepoznali v njeni učinkoviti izrabi. Izpeljali smo energetski pregled livarn, ki predstavljajo največje porabnice energentov. Ta služi kot izhodišče za uvajanje sistematičnega pristopa učinkovite rabe energije po zgledu novo izdanega standarda SIST EN 16 001 – Sistem upravljanja z energijo.

Širša družbena skupnost

19.3

Cimosove družbe in številni njihovi zaposleni kot posamezniki so dejavni partnerji v športu, kulturi, zdravstvu, šolstvu in humanitarnih dejavnosti v svojih okoljih, kar dokazujejo tudi številna priznanja, ki so jih družbe deležne s strani predstavnikov lokalnih skupnosti.

Šolstvo

Celoletno vključevanje učencev, dijakov in študentov v Cimosovo okolje je postalo del našega vsakdanjika. Sodelovanje s šolami poteka preko šolskih svetovalnih služb, informativnih dni in ekskurzij, kjer želimo predstaviti pomen tehničnih poklicev, ki so ključni za naše delovanje ter

možnosti opravljanja obvezne prakse, študentskega dela in drugih dejavnosti na tehničnem področju. V obliki ekskurzij in laboratorijskih vaj sprejmemo medse veliko skupin dijakov in študentov; tudi delovne narave, v okviru katerih ponudimo priložnost podrobnejšega spoznavanja naših tehnologij in izdelkov. Predvsem študentom se želimo približati tudi s sistemom štipendiranja. Vključili smo se tudi v program sofinanciranja mladih raziskovalcev, ki ga je preko javnega razpisa izvajalo Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Na razpis so bili izbrani trije kandidati za mlade raziskovalce, ki bodo izvajali temeljne raziskave na izbranih področjih.

Šport

Na športnem področju je Cimos kot klubski partner in glavni pokrovitelj Rokometnega kluba Cimos Koper v klub prispeval stvarno zastavljeno, etapno in razvojno naravnano strategijo, s katero se v zadnjih letih uresničuje vizija kluba. Cimosovo poslanstvo je reklamiranje športa, spodbuda, izbor in vzgoja domačih igralcev vse od osnovnošolcev pa do članov, ki so jamstvo za naš dolgoročni obstoj, zanimanje gledalcev in druženje zaposlenih. Čeprav je razvojna usmeritev dolgoročna, so že kratkoročni rezultati presenetljivi. Imamo vrhunsko mladinsko šolo, ki sodi med najboljše v državi in prvo ekipo v samem vrhu. Klub postaja eden najstabilnejših športnih kolektivov v državi. Šest starostnih kategorij nastopa v državnem prvenstvu in vse se na lestvicah uvrščajo med prve štiri. Kar dvestotim mladim daje novo upanje za prihodnost. Kljub temu, da vsi ne bodo uspeli v športu ali ne bodo vrhunski rokometiši, si prizadevamo za razvoj njihovih delovnih navad, vztrajnosti, skrbi za zdravo življenje, druženje ter zavedanje, da le jasni cilji in naporji prinesejo rezultate. Z upanjem poskušamo prispevati k njihovem osebnostnemu razvoju. Tudi v drugih sredinah, kjer deluje, je Cimos prepoznaven pobudnik in podpornik športa mladih.

Drugo

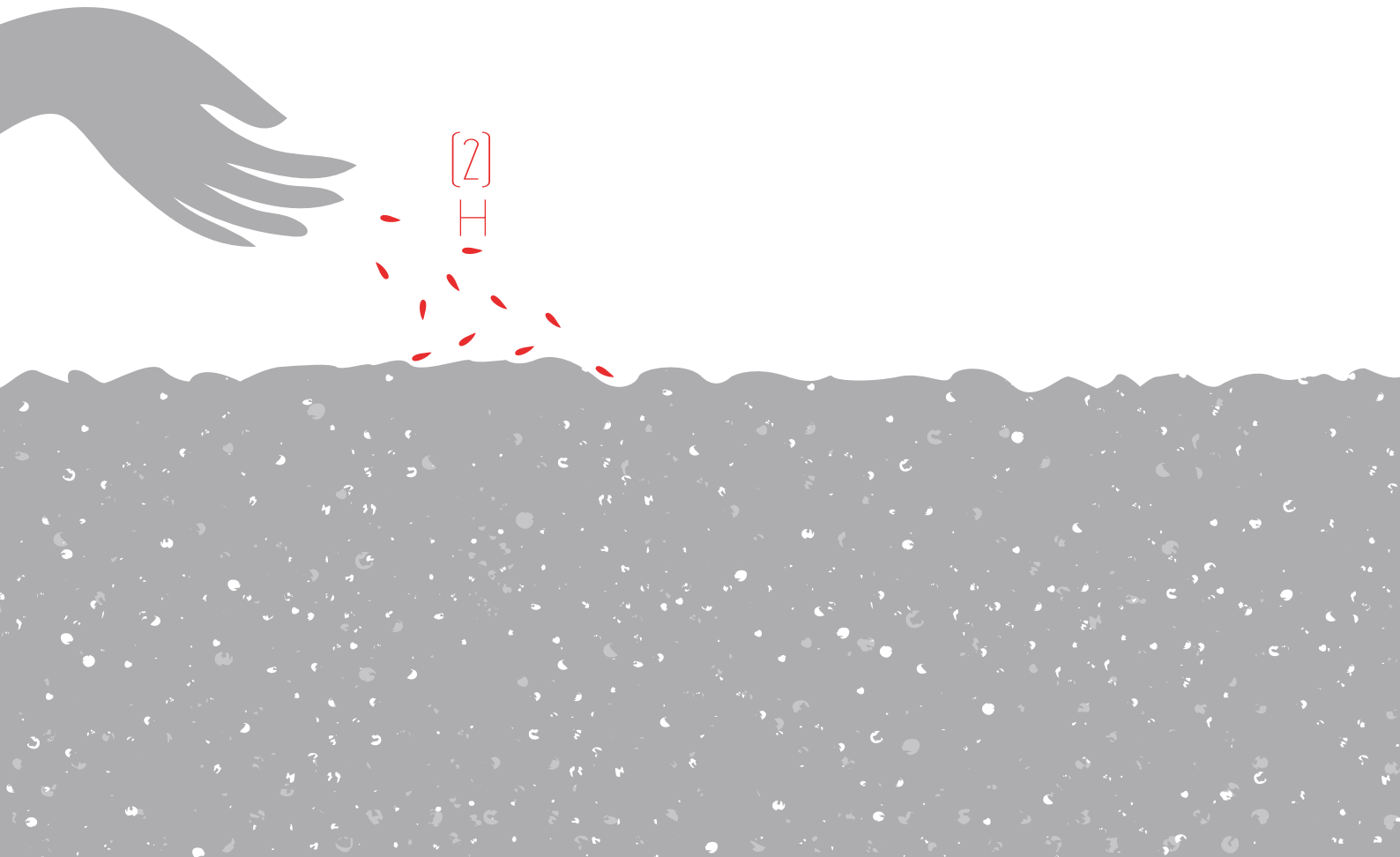
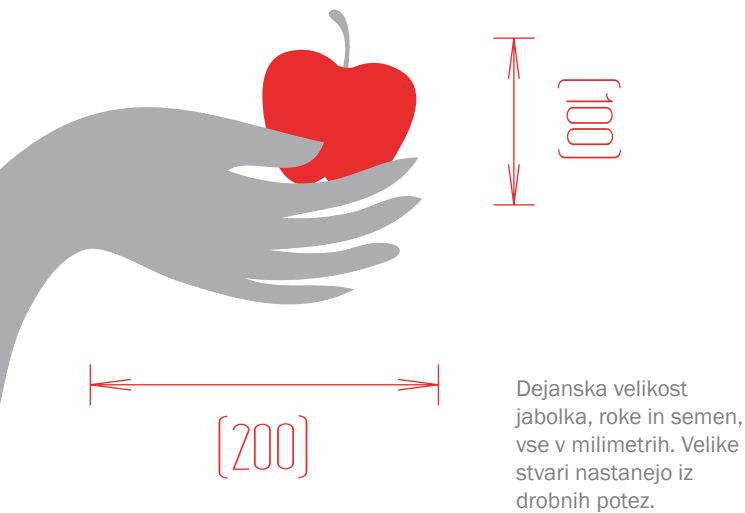
V večini svojih okolij je Cimos v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi tudi nosilec humanitarnosti. Udeležujemo se različnih humanitarnih akcij - od krvodajalskih in ekološko-humanitarnih akcij do organizacije prireditev, ki izkupiček namenjajo pomoči potrebnim.

V evropskih in svetovnih okvirih Cimos dejavno in uspešno predstavlja Slovenijo kot učinkovit gospodarski subjekt evropskega in svetovnega pomena. S kakovostjo in odgovornim pristopom do svojih zaposlenih ter uporabnikov izdelkov in storitev ter kupcev širi predstavo o možnostih humanega gospodarstva.

Pozornost do trga in oko k naravi

Odločnost razvoja za ljudi. Od ljudi. Konkurenčnost pri razvijanju izdelkov je zaznamovana z zavestjo o povezavi med okoljem in ljudmi, med splošnimi družbenimi gibanji in prepričanji in posameznikovimi potrebami.

V premišljenem ravnanju z okoljem Cimos ustvarja izdelke, ki so na svetovni ravni pomembni, ne samo za človeške potrebe, temveč učinkoviti in energetsko varčni, pomembni za naše skupno bivalno okolje.

[700]

[250]

RAČUNOVODSKO POROČILO

Povzetek računovodskih usmeritev

20

Podlaga za sestavo računovodskih izkazov

20.1

Računovodski izkazi družbe ter pojasnila k izkazom v tem poročilu so sestavljeni na osnovi SRS (2006) in upoštevajo določila Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1). Upoštevata se temeljni računovodski predpostavki, in sicer nastanek poslovnih dogodkov ter časovna neomejenost delovanja. Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih. Pripravljeni so ob upoštevanju izvirnih vrednosti, medtem ko se model poštene vrednosti upošteva le pri nekaterih, za prodajo razpoložljivih, finančnih sredstvih. Poslovodstvo je pri sestavi računovodskih izkazov podalo presoje, ocene in predpostavke, ki vplivajo na uporabo usmeritev, na izkazane vrednosti sredstev in na obveznosti, prihodkov in odhodkov. Ocene in predpostavke temeljijo na prejšnjih izkušnjah in drugih dejavnikih, ki v danih okoliščinah veljajo kot utemeljene in na podlagi katerih lahko podamo presoje o knjigovodski vrednosti sredstev in obveznosti. Ocene in navedene predpostavke je potrebno stalno pregledovati. Popravki računovodskih ocen se pripoznajo le za obdobje, v katerem se ocena popravi, če vpliva zgolj na to obdobje, lahko pa za obdobje popravka in prihodnja leta, če popravek vpliva tako na tekoče kot na prihodnja leta. Družba vsa leta stremi k uporabi istih računovodskih usmeritev. Družba ni spreminjala računovodskih ocen, ki bi pomembno vplivale na tekoče in prihodnje obdobje. Družba ni odkrila ali popravljala napak v računovodskih izkazih, ki bi pomembno vplivali na tekoče in preteklo obdobje.

Tečaj in način preračuna v domačo valuto

Postavke v računovodskih izkazih, ki so navedene v tujih valutah, so v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida preračunane v evre po referenčnem tečaju ECB na dan 31. 12. 2009. Pozitivne ali negativne tečajne razlike, ki so posledica teh dogodkov, se pripoznajo v izkazu poslovnega izida med finančnimi prihodki oziroma odhodki.

Poročanje po področnih in območnih segmentih

V skladu s strateško usmeritvijo poslovanja in na podlagi meril za oblikovanje področnih segmentov (delitev na podlagi skupne značilnosti izdelkov, način trženja in oglaševanja ter stopnja tveganja in donosa), skupina ločeno spremlja področne segmente.

Tudi območne segmente (delitev na podlagi lokacije sredstev), znotraj katerih so geografsko povezane države s podobno ravniyo gospodarske razvitosti in kupne moči ter podobnimi gospodarskimi in političnimi značilnostmi, skupina obravnava ločeno.

Neopredmetena sredstva

Znotraj družbe ustvarjene blagovne znamke, naslovi publikacij, sezname odjemalcev in po vsebini podobne postavke, se ne pripoznajo kot neopredmeteno sredstvo, razen v primeru transakcije (prevzema družbe). Naložba v dobro ime je presežek nabavne vrednosti prevzete družbe ali dela prevzete družbe nad določljivo pošteno vrednostjo pridobljenih sredstev, zmanjšano za njegove dolgove in pogojne obveznosti. Poraba pri raziskovalnem delovanju, katerega namen je pridobiti novo znanstveno in strokovno znanje ter razumevanje, se pripozna v izkazu poslovnega izida kot odhodek, ko se pojavi. Poraba pri razvojnem delovanju, pri čemer se rezultati raziskav uporabljajo pri načrtovanju oziroma oblikovanju proizvodnje novih ali bistveno boljših izdelkov in postopkov, se pripozna, če je izdelek ali postopek strokovno in poslovno izvedljiv, obstaja namen in zmožnost dokončati projekt in ga uporabljati ali prodati in pričakovati gospodarske koristi projekta, če družba razpolaga z ustreznimi viri za dokončanje razvijanja in če je sposobna zanesljivo izmeriti stroške med razvijanjem. Pripoznana vrednost porabe zajema stroške, ki jih povzroči njegova izdelava in posredne stroške, ki jih je mogoče pripisati in jih trg pripozna, lahko pa tudi stroške izposojanja v zvezi z njihovo pridobitvijo. Ostala vrednost porabe se pripozna v izkazu poslovnega izida kot odhodek, ko se pojavi. Doba koristnosti je enaka obdobju pričakovanih bodočih prodaj, povezanih s projektom.

Neopredmeteno sredstvo se na začetku izmeri po nabavni vrednosti. Po začetnem pripoznanju družba neopredmetena sredstva vrednoti po modelu nabavne vrednosti, pri čemer je njegova nabavna vrednost zmanjšana za amortizacijski popravek vrednosti in nabrano izgubo zaradi oslabitve.

Neopredmetena sredstva se razvrščajo na tista s končnimi dobami koristnosti in tista z nedoločenimi dobami koristnosti. Knjigovodska vrednost neopredmetenega sredstva s končno dobo koristnosti se zmanjšuje z amortiziranjem ter z oslabitvami, kadar obstajajo vzroki za to. Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev se začne obračunavati, ko je sredstvo razpoložljivo za uporabo. Ustreznost uporabljene dobe in metode amortiziranja se pregleda najmanj ob koncu poslovnega leta. Morebitne potrebne prilagoditve se obravnavajo kot sprememba računovodske ocene. Amortizacija se obračuna po metodi enakomernega časovnega amortiziranja.

Ocenjene dobe koristnosti po pomembnejših vrstah so:

- patenti: 5 let;
- licence: od 5 do 10 let;
- stroški razvoja: 10 let;
- naložbe v tuja opredmetena osnovna sredstva: od 5 do 10 let.

Naložbe v tuja opredmetena osnovna sredstva se kot taka opredelijo, če izpolnjujejo pogoje za samostojno pripoznavanje opredmetenih osnovnih sredstev ali njihovih delov.

Opredmetena osnovna sredstva

Opredmeteno osnovno sredstvo, ki izpolnjuje pogoje za pripoznanje, se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni vrednosti. Nabavno vrednost osnovnega sredstva sestavljajo nakupna cena, nevračljive dajatve, neposredni stroški usposobitve ter ocena stroškov razgradnje, odstranitve in obnovitve.

Za kasnejše merjenje opredmetenih sredstev družba uporablja model nabavne vrednosti. Pri tem so opredmetena osnovna sredstva izkazana po njihovih nabavnih vrednostih, zmanjšanih za amortizacijski popravek vrednosti in nabrano izgubo zaradi oslabitve.

Če je nabavna vrednost osnovnega sredstva visoka, družba razporedi nabavno vrednost osnovnega sredstva na njegove pomembnejše dele, ki imajo lahko različno življenjsko dobo in posebej amortizira vsak tak del.

Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev se obračunava po metodi enakomernega časovnega amortiziranja ob upoštevanju dobe koristnosti vsakega posameznega sredstva. Zemljišča se ne amortizirajo. Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev se začne obračunavati, ko je sredstvo razpoložljivo za uporabo. Ustreznost uporabljene dobe in metode amortiziranja se pregleda najmanj konec vsakega poslovnega leta. Morebitne potrebne prilagoditve so obravnavane kot sprememba računovodske ocene. Če ni zanemarljiva, se preostala vrednost pregleda na letni osnovi.

Ocenjene dobe koristnosti so po pomembnejših vrstah naslednje:

- zgradbe: od 20 do 77 let;
- proizvodne naprave in stroji: od 4 do 15 let;
- transportna sredstva: od 6 do 8 let;
- računalniška in druga oprema: od 2 do 20 let.

Najem, pri katerem družba prevzame vse pomembne oblike tveganja in koristi, povezanih z lastništvom sredstva, se obravnava kot finančni najem. Sredstva v finančnem najemu se izkazujejo ločeno od drugih istovrstnih sredstev.

Predvideni stroški popravil večjih vrednosti se obravnavajo kot deli opredmetenih osnovnih sredstev in se amortizirajo po stopnji, ki zagotavlja, da bo ocenjeni znesek nadomeščen do časa, ko bodo stroški popravil večjih vrednosti dejansko nastali.

Stroški, ki povečajo prihodnje koristi opredmetenega osnovnega sredstva, povečajo njegovo nabavno vrednost. Stroški, ki podaljšajo dobo koristnosti opredmetenega osnovnega sredstva, zmanjšajo amortizacijski popravek vrednosti. Vsi ostali stroški so v poslovnem izidu pripoznani kot odhodki ob njihovem nastanku.

Naložbene nepremičnine

Naložbena nepremičnina je v posesti, da bi prinašala najemnino, povečala vrednost dolgoročne naložbe ali oboje.

Pripozna se po nabavni vrednosti, stroški posla so vključeni v njeno vrednost. Za kasnejše merjenje naložbenih nepremičnin družba uporablja model nabavne vrednosti, kjer so naložbene nepremičnine pripoznane po njihovih nabavnih vrednostih, zmanjšanih za amortizacijski popravek vrednosti in nabrano izgubo zaradi oslabitve. Obračunana amortizacija in oslabitve naložbenih nepremičnin so izkazane kot finančni odhodki v zvezi z naložbenimi nepremičninami.

Oslabitve dolgoročnih sredstev, razen finančnih naložb: družba ocenjuje, ali obstaja kakšno znamenje, da utegne biti sredstvo oslabiljeno. Če tako znamenje obstaja, mora družba oceniti nadomestljivo vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost se šteje poštena vrednost, zmanjšana za stroške prodaje ali vrednost pri uporabi; odvisno od tega, katera je večja. Ocenjevanje vrednosti pri uporabi obsega ocenjevanje prejemkov in izdatkov, ki bodo izhajali iz nadaljnje uporabe sredstva in njegove končne odtujitve ter uporabo ustrezne razobrestovalne (diskontne) stopnje pri prihodnjih denarnih tokovih. Vrednost pri uporabi se lahko ugotavlja tudi za denar ustvarjajočo enoto, to je najmanjšo določljivo skupino sredstev, katerih nenehna uporaba je vir denarnih prejemkov, večinoma neodvisnih od denarnih prejemkov iz drugih sredstev ali skupin sredstev. Samo če je nadomestljiva vrednost sredstva manjša od njegove knjigovodske vrednosti, se njegova knjigovodska vrednost zmanjša na njegovo nadomestljivo vrednost. Takšno zmanjšanje zaradi oslabitve predstavlja izgubo. Izguba zaradi oslabitve sredstva, ki se meri po modelu nabavne vrednosti, se pripozna v izkazu poslovnega izida. Izguba zaradi oslabitve sredstva, ki se meri po modelu prevrednotenja, pa bremeni neposredno pripadajoči presežek iz prevrednotenja, preden se razlika pripozna v izkazu poslovnega izida. Izgube zaradi oslabitve, pripoznane pri sredstvu v prejšnjih obdobjih, je treba razveljaviti, ko in zgolj ko se je spremenila ocena, uporabljena za ugotovitev nadomestljive vrednosti sredstva, potem ko je bila pripoznana zadnja izguba zaradi oslabitve. V takšnem primeru je treba knjigovodsko vrednost sredstva povečati na njegovo nadomestljivo vrednost. Takšno povečanje je razveljavitev izgube zaradi oslabitve. Pri razveljavitvi izgube zaradi oslabitve sredstva, povečana knjigovodska vrednost ne sme presegati knjigovodske vrednosti, ki bi bila ugotovljena (po odštetju amortizacijskega popravka vrednosti), če pri njem v prejšnjih letih ne bi bila pripoznana izguba zaradi oslabitve, razen če je takšno povečanje posledica prevrednotenja. Razveljavitev izgube zaradi oslabitve sredstva, ki se meri po modelu nabavne vrednosti, se pripozna v izkazu poslovnega izida. Razveljavitev izgube zaradi oslabitve sredstva, ki se meri po modelu prevrednotenja, pa je treba pripisati neposredno presežku iz prevrednotenja. Če je bila izguba zaradi oslabitve istega prevrednotenega sredstva pripoznana v izkazu poslovnega izida, je treba razveljavitev takšne izgube zaradi oslabitve prav tako pripoznati v izkazu poslovnega izida.

Finančne naložbe

V skladu z računovodskimi standardi družba dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe razvršča v štiri skupine finančnih naložb: finančne naložbe po poštenu vrednosti skozi poslovni izid, finančne naložbe v posesti do zapadlosti, posojila in terjatve ter za prodajo razpoložljive finančne naložbe. Ob zaključku poslovnega leta, če je to dovoljeno in primerno, družba posamezne dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe ustrezno prerazvrsti v drugo skupino.

Ob pripoznanju se finančna naložba izmeri po poštenu vrednosti. V kolikor gre za finančno naložbo, merjeno po odplačni vrednosti, in finančne naložbe, merjene po poštenu vrednosti prek presežka iz prevrednotenja ter naložbe merjene po nabavni vrednosti, se poštenu

vrednosti prištejejo še stroški posla, ki so neposredno povezani s pridobitvijo finančne naložbe. Vrednotenje finančne naložbe je odvisno od tega, v katero skupino je posamezna finančna naložba razvrščena.

Finančne naložbe, razvrščene v prvo in četrto skupino, so vrednotene po pošteni vrednosti. Poštena vrednost je tržno oblikovana vrednost (enotni borzni tečaj delnic, objavljena dnevna vrednost enote premoženja vzajemnega sklada, enotni tečaj obveznice in podobno). Sprememba poštene vrednosti za finančne naložbe po pošteni vrednosti skozi poslovni izid se pripozna v izkazu poslovnega izida kot finančni prihodek oziroma odhodek. Sprememba poštene vrednosti za prodajo razpoložljive finančne naložbe se pripozna v presežku iz prevrednotenja. Finančni prihodek kot posledica odprave presežka iz prevrednotenja za te finančne naložbe se pripozna ob prodaji finančne naložbe oziroma odpravi priznanja le-te.

Finančne naložbe, razvrščene med finančne naložbe v posesti do zapadlosti ter med posojila in terjatve, so vrednotene po odplačni vrednosti. Odplačna vrednost je znesek, s katerim se finančna naložba izmeri ob začetnem pripoznanju, zmanjšan za odplačila glavnice, povečan ali zmanjšan za amortizacijo diskonta ali premije (po metodi veljavnih obresti) ter zmanjšan za morebitne oslavitve.

Naložbe v netržne vrednostne papirje oziroma deleže, med njimi tudi naložbe v družbe v skupini, so razvrščene med za prodajo razpoložljive finančne naložbe in so merjene po nabavni vrednosti.

Pripoznanje finančne naložbe je odpravljeno, ko potečejo pogodbene pravice do denarnih tokov iz naslova finančne naložbe.

Vsaj na datum letnega poročanja družba oceni, ali obstajajo nepristranski dokazi o morebitni oslabilosti finančne naložbe. Če razlogi obstajajo, je naložbe potrebno oceniti in določiti vrednost izgube zaradi oslavitve. Izguba kot posledica prevrednotenja zaradi oslavitve, ki je ni mogoče poravnati s presežkom iz prevrednotenja, se pripozna kot finančni odhodek v izkazu poslovnega izida.

Pri finančnih naložbah v posesti do zapadlosti v plačilo ter posojilih in terjativah, ki so izkazane po odplačni vrednosti, se izguba zaradi oslavitve odpravi, če je dodatno povečanje nadomestljive vrednosti sredstva mogoče nepristransko povezati z dogodkom, ki je nastal po pripoznanju oslavitve. Izguba zaradi oslavitve se odpravi prek poslovnega izida. Znesek izgube se izmeri kot razlika med knjigovodsko vrednostjo sredstva in sedanjo vrednostjo pričakovanega prihodnjega denarnega toka (razen prihodnjih kreditnih izgub, ki še niso nastale), ki je razobrestena (diskontirana) po izvorni veljavni obrestni meri finančnega sredstva, to je po veljavni obrestni meri, izračunani pri začetnem pripoznanju.

Izgube zaradi oslavitve, ki je pripoznana za finančno naložbo, razpoložljivo za prodajo in je merjena po nabavni vrednosti, ni mogoče odpraviti. Znesek izgube se izmeri kot razlika med knjigovodsko vrednostjo finančnega sredstva in sedanjo vrednostjo pričakovanega prihodnjega denarnega toka, razobresten (diskontirani) po trenutni tržni obrestni meri za podobna finančna sredstva.

Izgube zaradi oslavitve, ki so priznane za finančno naložbo v kapitalski instrument, razvrščen kot razpoložljiv za prodajo, ni mogoče razveljaviti preko poslovnega izida. Če se poštena vrednost dolgovnega instrumenta, razvrščenega kot razpoložljivega za prodajo, poveča in je mogoče povečanje nepristransko povezati z dogodkom, ki je nastal po pripoznanju izgube zaradi oslavitve v poslovnem izidu, je potrebno izgubo zaradi oslavitve razveljaviti preko poslovnega izida kot finančni prihodek. Znesek izgube za prodajo razpoložljivih finančnih naložb po pošteni vrednosti se izmeri kot razlika med nabavno vrednostjo in sprotno pošteno vrednostjo, zmanjšano za izgubo zaradi oslavitve takšnega finančnega sredstva, ki je bila prej pripoznana v poslovnem izidu.

Izpeljani finančni instrumenti

Družba uporablja izpeljane finančne instrumente za varovanje pred tveganjem spremembe tečajev tujih valut in spremembe obrestne mere, kot so rokovne pogodbe in obrestne zamenjave. Takšni instrumenti so ob začetku pripoznanja in kasneje merjeni po pošteni vrednosti. Izpeljani finančni instrumenti se pripoznajo kot finančno sredstvo, ko je poštena vrednost pozitivna, ter kot finančna obveznost, ko je poštena vrednost negativna.

Vsak dobiček ali izguba iz spremembe poštene vrednosti izpeljanega finančnega instrumenta, ki ni del razmerja pri varovanju pred tveganjem, se pripozna neposredno v poslovnem izidu.

Razmerja varovanja pred tveganjem so treh vrst:

- ☛ varovanje poštene vrednosti pred tveganjem: varuje se pred spremembo poštene vrednosti pripoznanega sredstva, obveznosti ali trdne obveze. Dobiček ali izguba pri varovani postavki, ki jo je mogoče pripisati varovanemu tveganju, prilagodi knjigovodsko vrednost varovane postavke in pripozna v poslovnem izidu. Prav tako se dobiček ali izguba pri ponovnem merjenju izpeljanega instrumenta za varovanje pred tveganjem pripozna v poslovnem izidu;
- ☛ varovanje denarnih tokov pred tveganjem: varuje se pred spremenljivostjo denarnih tokov, ki jih je mogoče pripisati posameznemu tveganju, povezanim s pripoznanim sredstvom ali obveznostjo ali zelo verjetnimi predvidenimi posli. Del dobička ali izgube iz izpeljanega instrumenta za varovanje pred tveganjem, ki je opredeljen kot uspešno varovanje pred tveganjem, se pripozna neposredno v kapitalu kot presežek iz prevrednotenja, neuspešni del dobička ali izgube pa neposredno v poslovnem izidu;
- ☛ varovanje čiste finančne naložbe v družbo v tujini pred tveganjem, ki se računovodsko obravnava podobno kot varovanje denarnih tokov.

Sredstva za prodajo

Če se bo knjigovodska vrednost sredstva zagotovila predvsem s prodajo in ne z nadaljevanjem uporabe, se to sredstvo opredeli kot nekratkoročno sredstvo za prodajo ali uvrsti v skupino sredstev za odtujitev. Sredstvo se preneha amortizirati, ko je opredeljeno kot nekratkoročno sredstvo za prodajo ali uvrščeno v skupino za odtujitev. Takšno nekratkoročno sredstvo ali skupina za odtujitev za prodajo se izmeri po knjigovodski vrednosti ali pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša. Pravila o oslabitvah sredstev (skupin za odtujitev) za prodajo veljajo v enaki meri kot za dolgoročna sredstva; izjema so finančne naložbe.

Zaloge

Zaloge se vrednotijo po izvorni vrednosti ali čisti tržni vrednosti, in sicer po manjši izmed njiju. Zaloge nedokončane proizvodnje in končanih proizvodov se ovrednotijo po proizvajalnih stroških, ki vsebujejo neposredne stroške materiala, dela, storitev, amortizacije in posredne proizvajalne stroške. Posredni proizvajalni stroški so stroški materiala, storitev, dela in amortizacije, ki so obračunani v okviru proizvodnega procesa, a jih ni mogoče neposredno povezovati z nastajajočimi poslovnimi učinki. Izjemni stroški neposrednega materiala in neposrednega dela ter tudi izjemni posredni stroški se ne smejo všteti v ceno količinske enote v zalogi. Vštetje stalnega dela posrednih proizvajalnih stroškov temelji na običajni stopnji izrabe zmogljivosti običajnega obsega proizvajalnih zgradb, opreme in zaposlencev.

Količinska enota zaloge materiala in trgovskega blaga se ovrednoti po nabavni ceni, ki jo sestavljajo nakupna cena, uvozne in druge nevračljive nakupne dajatve ter neposredni stroški nabave. Med nevračljive nakupne dajatve se doda tudi tisti davek na dodano vrednost, ki se ne povrne. Nakupna cena se zmanjša za dobljene popuste.

Družba za zmanjševanje količin materiala in trgovskega blaga v zalogi uporablja metodo tehtanih povprečnih cen. Družba za zmanjševanje količin proizvodov in polproizvodov v zalogi uporablja metodo stalnih cen z odmiki. Drobní inventar, dan v uporabo, družba takoj prenese med stroške.

Zaloge se zaradi okrepitve ne prevrednotijo. Zaradi oslabitve se zaloge prevrednotijo, če njihova knjigovodska vrednost presega njihovo čisto tržno vrednost. Vrednost zalog je treba odpisati pri vsaki postavki posebej.

Terjatve

Terjatve se v začetku izkazujejo v zneskih, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačane. Merijo se po odplačni vrednosti z uporabo metode učinkovitih obresti. Terjatve, za katere se domneva, da ne bodo poravnane v rednem roku oziroma v celotnem znesku, se štejejo kot dvomljive. Če se je zaradi njih začel sodni postopek, pa se štejejo kot sporne, zato popravek vrednosti terjatev vključuje popravek vrednosti dvomljivih in spornih terjatev do kupcev ter dodatni popravek vrednosti terjatev do kupcev, ki je oblikovan glede na starostno strukturo terjatev. Merila za oblikovanje popravkov vrednosti terjatev do kupcev se določajo na osnovi presoje posameznega primera oziroma ocene unovčljivosti posamezne terjatve. Popravek vrednosti terjatev ne zajema terjatev do družb v skupini.

Denarna sredstva

Denarne ustreznike predstavljajo depoziti pri bankah, sredstva na bankah na vpogled ter dolžniški vrednostni papirji za takojšnjo uporabo. Negativna stanja oziroma prekoračitve na transakcijskih računih se izkazujejo kot prejeta posojila.

Kapital

Celotni kapital sestavljajo: vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, presežek iz prevrednotenja, preneseni čisti poslovni izid iz prejšnjih let in čisti poslovni izid poslovnega leta, celotni kapital skupine pa še uskupinjevalni popravek kapitala in kapital manjšinskih lastnikov. Osnovni kapital se vodi v domači valuti.

Pridobljene lastne delnice ali poslovni deleži se odštevajo od kapitala. V poslovnem izidu se ob nakupu, prodaji, izdaji ali umiku ne pripozna dobička ali izgube iz tega posla oziroma se vse razlike poračunajo s kapitalom.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Družba v bilanci stanja izkaže rezervacije, če ima zaradi preteklega dogodka sedanjo pravno ali posredno obvezo in če obstaja verjetnost, da bo za poravnavo te obveze potreben odtok dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi. Kjer je učinek časovne vrednosti denarja bistven, se znesek rezervacije določi z diskontiranjem pričakovanih prihodnjih denarnih tokov po obrestni meri pred obdavčitvijo. Ta odraža obstoječe ocene časovne vrednosti denarja in po potrebi tudi tveganja, ki so značilna za obveznost. Učinek iz naslova diskontiranja se izkazuje kot finančni odhodek oziroma prihodek.

Rezervacije za odpravnine ob upokojitvi in jubilejne nagrade se ugotavljajo na ravni skupine, ko se na bilančni presečni dan ugotovi in v izkazu poslovnega izida pripozna prihodek ali odhodek v zvezi s preračunom rezervacij v znesku, ki ga ugotovi tako, da se pobota:

- ☛ znesek dodatno oblikovanih rezervacij za stroške sprotnega službovanja v zvezi z odpravninami in jubilejnimi nagradami za tekoče leto;
- ☛ obračunane obresti v zvezi z rezervacijami;
- ☛ znesek aktuarskih dobičkov ali izgub;
- ☛ znesek povečanja ali zmanjšanja že oblikovanih rezervacij v primeru uvedbe ali spremembe programa (sprememba stroškov preteklega službovanja) in
- ☛ učinke vseh omejitev ali krčenj rezervacij.

Če družba z veliko gotovostjo pričakuje, da bo nekatere ali vse izdatke, potrebne za poravnavo rezervacije, povrnila druga stranka, se povračila pripoznajo kot posebno sredstvo, ki ne presega zneska rezervacije. Pri tem se odhodki za rezervacije poračunajo s prihodki od tega sredstva.

Rezervacije se zmanjšujejo neposredno za stroške oziroma odhodke, za pokrivanje katerih so oblikovane, kar pomeni, da se v izkazu poslovnega izida ne pojavljajo več, razen v primeru rezervacij za kočljive pogodbe in dolgoročno odloženih prihodkov, katerih poraba se prenaša med poslovne prihodke.

Dolgovi

Dolgovi so finančni in poslovni, kratkoročni in dolgoročni. Vsi dolgovi se ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev ali poplačilo potencialnega poslovnega dolga.

Dolgoročni dolgovi se povečujejo za pripisane obresti ali zmanjšujejo za odplačane zneske in morebitne drugačne poravnave, če za to obstaja sporazum z upnikom. Knjigovodska vrednost dolgoročnih dolgov je enaka njihovi izvorni vrednosti, zmanjšani za odplačila glavnice in prenose med kratkoročne dolgove, dokler ne nastane potreba po prevrednotenju dolgoročnih dolgov.

Dolgovi se merijo po odplačni vrednosti, po metodi efektivnih obresti. Če se pomembni zneski dolgov ne obrestujejo, se izkazujejo po diskontirani vrednosti, pri čemer se upošteva povprečna obrestna mera, ki jo v primerljivih poslih dosega družba. Če se dejanska oziroma dogovorjena obrestna mera ne razlikuje pomembno od efektivne obrestne mere, se dolgovi izkazujejo po začetni vrednosti, zmanjšani za odplačila.

Knjigovodska vrednost kratkoročnih dolgov je enaka njihovi izvorni vrednosti, popravljeni za njihova povečanja ali zmanjšanja skladno s sporazumi z upniki, dokler ne nastane potreba po njihovem prevrednotenju.

Kratkoročne in dolgoročne obveznosti vseh vrst se v začetku izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da upniki zahtevajo njihovo poplačilo. Obveznosti se pozneje povečujejo s pripisanimi donosi (obresti in druga nadomestila), za katere obstaja sporazum z upnikom. Obveznosti se zmanjšujejo za odplačane zneske in morebitne drugačne poravnave v dogovoru z upnikom.

Kratkoročne časovne razmejitve

Aktivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno odložene stroške ter kratkoročno nezaračunane prihodke. Pasivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo vnaprej vračunane stroške in odhodke ter kratkoročno odložene prihodke.

Prihodki

Prihodki so povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev ali zmanjšanj dolgov. Preko poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala. Prihodki se razčlenjujejo na poslovne, finančne in druge prihodke. Prihodki od prodaje proizvodov se pripoznajo v izkazu poslovnega izida, ko družba na kupca prenese pomembna tveganja in koristi, povezane z lastništvom proizvodov. Prihodki od prodaje proizvodov, trgovskega blaga in materiala se merijo na podlagi prodajnih cen, navedenih v računih ali drugih listinah, zmanjšanih za popuste, odobrene ob prodaji ali kasneje, tudi zaradi zgodnejšega plačila. Prihodki opravljenih storitev se v izkazu poslovnega izida pripoznajo glede na stopnjo dokončanosti posla na datum bilance stanja. Stopnja dokončanosti se oceni s pregledom opravljenega dela. Prihodki se ne pripoznajo, če se pojavi negotovost glede plačljivosti nadomestila in z njim povezanih stroškov ali možnosti vračila proizvodov ali pa glede na nadaljnje odločanje o prodanih proizvodih. Prihodki od najemnin iz naložbenih nepremičnin se pripoznajo med prihodki enakomerno med trajanjem najema.

Državne podpore se v začetku pripoznajo v računovodskih izkazih kot odloženi prihodki, ko obstaja sprejemljivo zagotovilo, da bo družba te podpore prejela in da bo izpolnila pogoje v zvezi z njimi. Državne podpore, prejete za kritje stroškov, se pripoznajo strogo dosledno kot prihodki v obdobjih, v katerih nastanejo zadevni stroški, ki naj bi jih podpore nadomestile. S sredstvi povezane državne podpore se v izkazu poslovnega izida pripoznajo strogo dosledno med drugimi prihodki iz poslovanja v dobi koristnosti takega sredstva.

Prihodki iz obresti se pripoznajo v izkazu poslovnega izida ob njihovem nastanku z uporabo metode efektivne obrestne mere. Prihodki od dividend se v izkazu poslovnega izida pripoznajo na dan uveljavitve delničarjeve pravice do plačila. Kot finančni prihodki so v izkazu poslovnega izida izkazane tudi pozitivne tečajne razlike, dobički iz instrumentov za varovanje pred tveganjem in drugi prihodki, ki izhajajo iz finančnih naložb. Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki se izkazujejo v dejansko nastalih zneskih.

Odhodki

Odhodki se razčlenjujejo na poslovne, finančne in druge odhodke. Nabavna vrednost prodanega blaga vsebuje neto fakturno vrednost prodanega blaga, izdatke za carino in druge uvozne dajatve, ki so zaračunane po dobaviteljevi ceni, prevozne stroške, stroške zavarovanja in druge odvisne nabavne stroške. Proizvajalni stroški prodanih količin ter stroški prodavanja in splošnih dejavnosti so odvisni od metode vrednotenja zalog, opisane pod poglavjem zaloge.

Prevrednoteni poslovni odhodki nastajajo zaradi oslabitve osnovnih in obratnih sredstev, pa tudi zaradi izgube pri prodaji neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev v primerjavi z njihovo knjigovodsko vrednostjo.

Finančni odhodki obsegajo obresti od posojil, ki se izračunavajo po metodi efektivne obrestne mere, negativne tečajne razlike, izgube iz instrumentov za varovanje pred tveganjem in druge odhodke, ki izhajajo iz finančnih naložb. Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki se izkazujejo v dejansko nastalih zneskih.

Davek od dobička

Odmerjeni davek je tisti, ki bo odveden od obdavčljivega dobička za poslovno leto, z uporabo davčnih stopenj, uveljavljenih na datum bilance stanja, ob morebitni prilagoditvi davčnih obveznosti v povezavi s preteklimi poslovnimi leti. Pri izkazovanju odloženega davka se uporablja metoda obveznosti bilance stanja, pri čemer se upoštevajočasne razlike med knjigovodsko vrednostjo in davčno vrednostjo sredstev ter obveznosti.

Odložena obveznost za davek se pripozna za vsečasne razlike. Izjema so:

- dobro ime v primeru, da ne gre za davčno priznan odhodek;
- začetno pripoznanje sredstev ali obveznosti v poslovnem dogodku, ki ni združitev, delitev, zamenjava kapitalskih deležev ter prenos dejavnosti in ne vpliva na računovodski ne na obdavčljivi dobiček;
- razlike v zvezi z naložbami v odvisne družbe, podružnice in pridružene družbe ter deleži v skupnih podvigih v tisti višini, za katero obstaja verjetnost, da ne bo odpravljena v predvidljivi prihodnosti;
- odložena terjatev za davek se pripozna za vsečasne razlike, neizrabljene davčne dobropise in davčne izgube v višini, za katero obstaja verjetnost, da bo na razpolago prihodnji obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo mogoče uporabiti odloženo terjatev. Izjema so:
  - če razlike izhajajo iz začetno pripoznanih sredstev oziroma obveznosti ali obveznosti v poslovnem dogodku, ki v času nastanka ne vpliva niti na računovodski dobiček niti na obdavčljivi dobiček, razen če gre za terjatve iz poslovne združitve, delitve, zamenjave kapitalskega deleža ali prenosa dejavnosti;
  - če razlike izhajajo iz finančnih naložb v odvisne družbe, podružnice in pridružene družbe ter deležev v skupnih podvigih in ni verjetno, da bodočasne razlike odpravljene v predvidljivi prihodnosti.

Ob sestavitvi bilance stanja družba ponovno oceni prej neupoštevane terjatve za odloženi davek in jih pripozna, če je verjetno, da bo prihodnji obdavčljivi dobiček omogočil uporabo terjatev za odloženi davek. Družba zmanjša knjigovodsko vrednost terjatev za odloženi davek, če ni več verjetno, da bo na voljo dovolj obdavčljivega dobička. Vsako takšno zmanjšanje se odpravi, če postane verjetno, da bo na voljo zadosten obdavčljivi dobiček.

Davek od dobička se izkaže v izkazu poslovnega izida, razen v delu, kjer se nanaša neposredno na postavke izkazane v kapitalu in se zato izkazuje med kapitalom. Nepomembni zneski terjatev in obveznosti za odloženi davek niso pripoznani.

Izkaz denarnega toka

Izkaz denarnega toka je pripravljen upoštevaje podatke izkaza poslovnega izida za poslovno leto 2009, podatke iz bilance stanja na dan 1. 1. 2009 ter 31. 12. 2009 ter druge potrebne podatke.

Računovodski izkazi skupine

Računovodski izkazi skupine ter pojasnila k izkazu v tem poročilu so sestavljeni v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP), kot jih je sprejel Odbor za mednarodne računovodske standarde (IASB), in tolmačenji Odbora za pojasnjevanje mednarodnega računovodskega poročanja (IFRIC), kot jih je sprejela Evropska unija, in upoštevajo določila Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1). Upoštevata se temeljni računovodski predpostavki, in sicer nastanek poslovnih dogodkov ter časovna neomejenost delovanja. Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih brez centov.

Računovodski izkazi skupine so pripravljeni ob upoštevanju izvirnih vrednosti, medtem ko se poštena vrednost upošteva pri finančnih instrumentih v posesti za trgovanje in za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev, ki kotirajo na borzi ali pa so v skladu z MSRP vrednoteni z uporabo modela vrednotenja. Uprava pri sestavi računovodskih izkazov poda presoje, ocene in predpostavke, ki vplivajo na uporabo usmeritev, na izkazane vrednosti sredstev in na obveznosti prihodkov in odhodkov. Ocene in predpostavke temeljijo na prejšnjih izkušnjah in drugih dejavnostih, ki se v danih okoliščinah razumejo kot utemeljeni in na podlagi katerih lahko podamo presoje o knjigovodski vrednosti sredstev in obveznosti. Ocene in navedene predpostavke je potrebno stalno pregledovati. Popravki računovodskih ocen se pripoznajo le za obdobje, v katerem se ocena popravi, če vpliva zgolj na to obdobje. Lahko pa se pripoznajo za obdobje popravka in prihodnja leta, če popravek vpliva tako na tekoče kot na prihodnja leta.

Vpliv sprememb računovodskih standardov**20.2**

Najnovejše spremembe Mednarodnih računovodskih standardov narekujejo spremembe pri razkrivanju gospodarskih kategorij v računovodskih izkazih. Na računovodske izkaze za leto 2009 vpliva predvsem sprememba standarda 1 - Predstavitev računovodskih izkazov, medtem ko nastopijo spremembe po Slovenskih računovodskih standardih leta 2010.

Pomembna sprememba je nov koncept prikazovanja uspešnosti, ki zahteva predstavitev vseobsegajočega donosa. Ta je opredeljen kot sprememba lastniškega kapitala v obdobju, ki je posledica transakcij ali drugih dogodkov, razen sprememb, ki so posledica transakcij z lastniki, ko ti delujejo kot lastniki. Poslovni rezultat tako vključuje tudi večino sprememb, ki so bile pred spremembo pripoznane neposredno v kapitalu, zato vseobsegajoči donos poleg postavk izkaza poslovnega izida zajema tudi druge donose, ki niso pripoznani v poslovnem izidu, vplivajo pa na višino lastniškega kapitala. To so:

- prevrednoteni popravki dolgoročnih sredstev (opredmetena in neopredmetena sredstva, finančna sredstva razpoložljiva za prodajo);
- aktuarski dobički in izgube programov z določenimi zaslužki;
- dobički in izgube, ki izhajajo iz pretvorbe računovodskih izkazov poslovanja v tujini;
- učinki pri varovanju pred tveganjem.

Spremembo predstavlja tudi prerazvrstitev vlaganj v opredmetena osnovna sredstva v tuji lasti v knjigah vlagatelja, saj se odslej izkazujejo kot samostojno opredmeteno sredstvo in ne več kot neopredmetena dolgoročna sredstva.

S spremembami naj bi se izboljšala uporabnost računovodskih izkazov z vidika analize in primerljivosti informacij, predstavljenih v računovodskih izkazih. Skupna značilnost sprememb je, da ne vplivajo na vrednotenje gospodarskih kategorij, temveč le na njihovo razkrivanje v računovodskih izkazih, zato spremembe nimajo vpliva na obdavčljivi dobiček.

Uskupinjevanje

20.3

Skupinski računovodski izkazi so zbir računovodskih izkazov posameznih, med seboj povezanih družb, ki prikazujejo premoženjsko in finančno stanje ter poslovni izid, kot bi šlo za eno samo družbo. Zato so za tak prikaz potrebni ustrezni skupinski popravki, s katerimi se izločijo stanja in posli med člani skupine in izključijo dvojna izkazovanja.

Pri uskupinjevanju kapitala gre za izločanje naložb v odvisne družbe in sorazmernega dela kapitala teh družb, ki pripada skupini Cimos. Deleži manjšinskih lastnikov v kapitalu odvisnih družb se ločeno izkažejo v okviru postavke kapitala.

V postopku uskupinjevanja bilance stanja se izločijo tudi vse medsebojne terjatve in obveznosti, ki se nanašajo na družbe skupine Cimos. Glavni vir razlik med terjatvami in obveznostmi so tečajne razlike, ki izhajajo iz različnih medvalutnih razmerij med družbami skupine Cimos ter časovna neuskklajenost evidentiranja poslovnih dogodkov. Iz skupinskega izkaza poslovnega izida so izločeni prihodki in odhodki med družbami skupine Cimos, in sicer v obsegu, ki ga izkazujejo posamezne družbe. Izločanje prihodkov in odhodkov med družbami v skupini Cimos ne vpliva na skupinski izid poslovanja. Ločeno se izkaže delež manjšinskih lastnikov v dobičku poslovnega leta.

Podlaga za sestavljanje računovodskih izkazov skupine, vključno s temeljnimi predpostavkami, tečaji in načinom preračuna v domačo valuto, so opredeljeni v poglavju »Povzetek računovodskih usmeritev«, saj so pri vrednotenju postavk v računovodskih izkazih za vse družbe skupine Cimos uporabljene enotne temeljne računovodske usmeritve.

Pri uskupinjevanju so bili uporabljeni računovodski izkazi odvisnih družb, izvorna dokumentacija v obvladujoči družbi ter odvisnih družbah ter neposredne uskladitve stanj in prometa med družbami v skupini. Uporabljen je bil postopek stopenjskega uskupinjevanja.

Ker so v skupino vključene tudi družbe, ki imajo sedeže v tujini in ki svoje računovodske izkaze sestavljajo v lokalni valuti, so le ti preračunani v valuto obvladujoče družbe, evro. Za preračun so bili uporabljeni veljavni tečaji, ki jih objavlja Banka Slovenije, in sicer za preračun sredstev in obveznosti ustrezen referenčni tečaj ECB na dan 31. 12. 2009 ter za preračun postavk prihodkov, odhodkov in stroškov ustrezen povprečni tečaj za leto 2009, če preračun na dan poslovnega dogodka ni bil mogoč.

V skupinske računovodske izkaze skupine Cimos so na dan 31. 12. 2009 vključeni računovodski izkazi delniške družbe Cimos in računovodski izkazi odvisnih družb, kjer ima obvladujoča družba prevladujoč vpliv. Odvisni družbi Cimos BRD, GmbH, Muenchen, in novoustanovljeni Cimos-ZKS, d. o. o., Togliatti, zaradi nepomembnosti prikaza, nista uskupinjeni.

Bilanca stanja

(v evrih)	Pojasnila	31. 12. 2009	31. 12. 2008
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	238.372.320	231.329.289
I.	Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev	8.561.625	1.780.719
1.	Dolgoročne premoženjske pravice	794.366	1.350.487
2.	Dobro ime	-	-
3.	Predujmi za neopredmetena sredstva	-	-
4.	Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	7.648.622	285.860
5.	Druge dolgoročne aktivne časovne razmejitev	118.637	144.372
II.	Opredmetena osnovna sredstva	57.709.600	67.088.179
1.	Zemljišča in zgradbe	27.489.396	29.021.008
a.	Zemljišča	7.875.618	7.875.618
b.	Zgradbe	19.613.778	21.145.390
2.	Proizvajalne naprave in stroji	22.657.510	25.663.052
3.	Druge naprave in oprema	5.971.881	7.527.434
4.	Osnovna sredstva, ki se pridobivajo	1.590.813	4.876.685
a.	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	1.496.388	4.853.953
b.	Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	94.425	22.732
III.	Naložbene nepremičnine	-	-
IV.	Dolgoročne finančne naložbe	170.042.447	160.401.743
1.	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	157.420.275	148.875.112
a.	Delnice in deleži družb v skupini	148.922.439	140.094.081
b.	Delnice in deleži v pridruženih družbah	-	-
c.	Druge delnice in deleži	8.497.836	8.781.031
č.	Druge dolgoročne finančne naložbe	-	-
2.	Dolgoročna posojila	12.622.172	11.526.631
a.	Dolgoročna posojila družbam v skupini	12.362.320	11.205.747
b.	Dolgoročna posojila drugim	259.852	320.884
c.	Dolgoročno nevplačani vpoklicani kapital	-	-
V.	Dolgoročne poslovne terjatve	2.058.648	2.058.648
1.	Dolgoročne poslovne terjatve do družb v skupini	2.058.648	2.058.648
2.	Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev	-	-
3.	Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	-	-
VI.	Odložene terjatve za davek	-	-
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	221.027.871	176.012.857
I.	Sredstva (skupine za odtujitve) za prodajo	-	-
II.	Zaloge	26.801.970	33.182.624
1.	Material	5.634.436	5.703.794
2.	Nedokončana proizvodnja	2.860.914	2.721.189
3.	Proizvodi in trgovsko blago	16.566.500	22.159.721
4.	Predujmi za zaloge	1.740.120	2.597.920
III.	Kratkoročne finančne naložbe	72.562.856	32.233.697
1.	Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	-	-
a.	Delnice in deleži družb v skupini	-	-
b.	Druge delnice in deleži	-	-
c.	Druge kratkoročne finančne naložbe	-	-
2.	Kratkoročna posojila	72.562.856	32.233.697
a.	Kratkoročna posojila družbam v skupini	37.025.365	29.002.967
b.	Kratkoročna posojila drugim	35.537.491	3.230.730
c.	Kratkoročno nevplačani vpoklicani kapital	-	-
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	121.378.853	110.183.060
1.	Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	55.555.243	49.468.262
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	55.543.104	52.763.066
3.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	10.280.506	7.951.732
V.	Denarna sredstva	284.192	413.476
C.	AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	332.624	1.680.828
	SKUPAJ SREDSTVA	459.732.815	409.022.974

(v evrih)	Pojasnila	31. 12. 2009	31. 12. 2008	
A.	KAPITAL	11	112.172.437	110.449.117
I.	Vpoklicani kapital		69.480.250	69.480.250
1.	Osnovni kapital		69.480.250	69.480.250
2.	Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)		-	-
II.	Kapitalske rezerve		13.187.961	13.187.961
III.	Rezerve iz dobička		28.874.642	26.341.335
1.	Zakonske rezerve		3.297.267	3.196.940
2.	Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže		13.384.021	13.384.021
3.	Lastne delnice in lastni poslovni deleži		(13.384.021)	(13.384.021)
4.	Statutarne rezerve		6.219.017	5.742.463
5.	Druge rezerve iz dobička		19.358.358	17.401.932
IV.	Presežek iz prevrednotenja		(85.247)	197.976
V.	Preneseni čisti poslovni izid		-	-
VI.	Čisti poslovni izid poslovnega leta		714.831	1.241.595
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	12	-	-
1.	Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		-	-
2.	Druge rezervacije		-	-
3.	Dolgoročne pasivne časovne razmejitve		-	-
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		161.370.588	85.208.953
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	13	161.370.588	85.208.953
1.	Dolgoročne finančne obveznosti do družb v skupini		-	-
2.	Dolgoročne finančne obveznosti do bank		122.072.507	47.130.929
3.	Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		20.000.000	20.000.000
4.	Druge dolgoročne finančne obveznosti		19.298.081	18.078.024
II.	Dolgoročne poslovne obveznosti		-	-
1.	Dolgoročne poslovne obveznosti do družb v skupini		-	-
2.	Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		-	-
3.	Dolgoročne menične obveznosti		-	-
4.	Dolgoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		-	-
5.	Druge dolgoročne poslovne obveznosti		-	-
III.	Odložene obveznosti za davek		-	-
Č.	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		185.421.807	212.003.934
I.	Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev		-	-
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	14	93.198.605	128.745.405
1.	Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini		-	-
2.	Kratkoročne finančne obveznosti do bank		83.237.519	115.257.475
3.	Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		-	-
4.	Druge kratkoročne finančne obveznosti		9.961.086	13.487.930
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	15	92.223.202	83.258.529
1.	Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini		32.099.166	29.997.014
2.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		34.267.962	27.692.581
3.	Kratkoročne menične obveznosti		-	-
4.	Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		757.720	599.480
5.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti		25.098.354	24.969.454
D.	KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	16	767.983	1.360.970
	SKUPAJ OBVEZNOSTI		459.732.815	409.022.974

Izkaz poslovnega izida

(v evrih)	Pojasnila	2009	2008
1.	Čisti prihodki od prodaje	319.760.817	400.727.532
a.	Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	10.082.070	17.101.933
b.	Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	309.678.747	383.625.599
2.	Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	75.254	(1.708.218)
3.	Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	369.398	821.010
4.	Drugi poslovni prihodki (s prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki)	117.687	497.470
5.	Stroški blaga, materiala in storitev	271.956.986	346.921.599
a.	Nabavna vrednost prodanega blaga in stroški porabljenega materiala	254.708.073	321.108.092
b.	Stroški storitev	17.248.913	25.813.507
6.	Stroški dela	22.520.569	23.318.238
a.	Stroški plač	16.622.420	17.299.285
b.	Stroški socialnih zavarovanj	2.856.165	2.970.888
	<i>Stroški pokojninskih zavarovanj</i>	<i>1.632.217</i>	<i>1.685.161</i>
c.	Drugi stroški dela	3.041.984	3.048.065
7.	Odpisi vrednosti	12.270.423	13.716.448
a.	Amortizacija	11.907.440	13.690.990
b.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih	61.873	24.827
c.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	301.110	631
8.	Drugi poslovni odhodki	155.121	146.395
9.	Finančni prihodki iz deležev	31.616	222.944
a.	Finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini	-	-
b.	Finančni prihodki iz deležev v pridruženih družbah	-	-
c.	Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	31.616	222.944
č.	Finančni prihodki iz drugih naložb	-	-
10.	Finančni prihodki iz danih posojil	2.062.058	2.972.158
a.	Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	1.881.115	2.779.754
b.	Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	180.943	192.404
11.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	5.648	160.892
a.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	-	379
b.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	5.648	160.513
12.	Finančni odhodki iz oslavitve in odpisov finančnih naložb	1.541.465	10
a.	Finančni odhodki iz oslavitve in odpisov finančnih naložb v družbe v skupini	1.541.465	7
b.	Finančni odhodki iz oslavitve in odpisov finančnih naložb v druge	-	3
13.	Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	11.465.884	14.990.736
a.	Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini	-	-
b.	Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	8.841.343	9.136.735
c.	Finančni odhodki iz izdanih obveznic	1.151.317	1.148.732
č.	Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	1.473.224	4.705.269
14.	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	358.183	462.069
a.	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti do družb v skupini	13.152	11
b.	Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev in iz meničnih obveznosti	247.999	190.222
c.	Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	97.032	271.836
15.	Drugi prihodki	190.851	207.668
16.	Drugi odhodki	14.352	224.321
17.	Davek iz dobička	323.804	636.460
18.	Odloženi davki	-	-
19.	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	2.006.542	3.485.180

Izkaz denarnih tokov

(v evrih)	2009	2008
Denarni tokovi pri poslovanju		
Postavke izkaza poslovnega izida		
Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	320.519.655	400.706.354
Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevrednotenje) in finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	(295.368.194)	(371.098.080)
Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	(323.804)	(636.460)
Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
Začetne manj končne poslovne terjatve	(11.195.793)	22.706.650
Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	1.348.204	(877.750)
Začetne manj končne odložene terjatve za davek	-	-
Začetna manj končna sredstva (skupina za odtujitev) za prodajo	-	-
Začetne manj končne zaloge	6.380.654	4.388.309
Končni manj začetni poslovni dolgovi	8.964.673	(41.787.688)
Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	(592.987)	(4.389.305)
Končne manj začetne odložene obveznosti za davek	-	-
Prebitek prejemkov pri poslovanju ali prebitek izdatkov pri poslovanju	29.732.408	9.012.030
Denarni tokovi pri naložbenju		
Prejemki pri naložbenju		
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku drugih, ki se nanašajo na naložbenje	2.093.674	3.195.102
Prejemki od odtujitve neopredmetenih sredstev	376	-
Prejemki od odtujitve opredmetenih sredstev	155.461	1.540.383
Prejemki od odtujitve naložbenih nepremičnin	-	-
Prejemki od odtujitve dolgoročnih finančnih naložb	61.033	5.850.533
Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	3.015.462	7.407.083
Izdatki pri naložbenju		
Izdatki za pridobitve neopredmetenih sredstev	(7.743.590)	(218.376)
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	(1.722.014)	(11.016.047)
Izdatki za pridobitev naložbenih nepremičnin	-	-
Izdatki za pridobitev dolgoročnih finančnih naložb	(10.481.563)	(39.723.398)
Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb	(44.389.482)	(15.741.167)
Prebitek prejemkov pri naložbenju ali prebitek izdatkov pri naložbenju	(59.010.643)	(48.705.887)
Denarni tokovi pri financiranju		
Prejemki pri financiranju		
Prejemki od vplačanega kapitala	-	-
Prejemki od povečanja dolgoročnih finančnih obveznosti	48.859.463	62.877.773
Prejemki od povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti	7.122.875	63.493.870
Izdatki pri financiranju		
Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	(11.200.149)	(14.990.746)
Izdatki za vračila kapitala	-	-
Izdatki za odplačila dolgoročnih finančnih obveznosti	-	(394)
Izdatki za odplačila kratkoročnih finančnih obveznosti	(15.633.238)	(75.032.598)
Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku	-	-
Prebitek prejemkov pri financiranju ali prebitek izdatkov pri financiranju	29.148.951	36.347.905
Končno stanje denarnih sredstev	284.192	413.476
Denarni izid v obdobju	(129.284)	(3.345.952)
Začetno stanje denarnih sredstev	413.476	3.759.428

Izkaz gibanja kapitala 2009

(v evrih)	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za lastne deleže in delnice
Začetno stanje na dan 31. december 2008	69.480.250	13.187.961	3.196.940	13.384.021
Premiki v kapital				
Vpis vpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-
Vpis nevpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-
Vpoklic vpisanega osnovnega kapitala	-	-	-	-
Vnos dodanih vplačil kapitala	-	-	-	-
Vnos čistega poslovnega izida poslovnega leta	-	-	-	-
Vnos zneska prevrednotenj kapitala	-	-	-	-
Druge povečanja sestavin kapitala	-	-	-	-
Nakup lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev	-	-	-	-
Skupaj premiki v kapital	-	-	-	-
Premiki v kapitalu				
Razporeditev čistega dobička po sklepu uprave in nadzornega sveta	-	-	100.327	-
Razporeditev čistega dobička za oblikovanje dodatnih rezerv po sklepu skupščine	-	-	-	-
Poravnava izgube	-	-	-	-
Oblikovanje rezerve za lastne deleže in delnice	-	-	-	-
Razpustitev rezerv za lastne deleže oz. delnice in razporeditev na druge sestavine kapitala	-	-	-	-
Izplačila (obračun) dividend v obliki delnic	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v preneseni izid	-	-	-	-
Druge prerazporeditve sestavin kapitala	-	-	-	-
Skupaj premiki v kapitalu	-	-	100.327	-
Premiki iz kapitala				
Izplačilo dividend	-	-	-	-
Izplačilo nagrad	-	-	-	-
Vračilo kapitala	-	-	-	-
Uporaba presežka iz prevrednotenja za oslabitve	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v prihodke	-	-	-	-
Druge zmanjšanja sestavin kapitala	-	-	-	-
Odtujitev oz. umik lastnih deležev in delnic	-	-	-	-
Skupaj premiki iz kapitala	-	-	-	-
Končno stanje na dan 31. december 2009	69.480.250	13.187.961	3.297.267	13.384.021

<i>Lastne delnice in deleži</i>	<i>Statutarne rezerve</i>	<i>Druge rezerve iz dobička</i>	<i>Presežek iz prevrednotenja</i>	<i>Preneseni čisti poslovni izid</i>	<i>Čisti poslovni izid leta</i>	<i>Skupaj</i>
(13.384.021)	5.742.463	17.401.932	197.976	-	1.241.595	110.449.117
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2.006.542	2.006.542
-	-	-	(283.223)	-	-	(283.223)
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	(283.223)	-	2.006.542	1.723.319
-	476.553	714.831	-	-	(1.291.711)	-
-	-	1.241.595	-	-	(1.241.595)	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	476.553	1.956.426	-	-	(2.533.306)	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
(13.384.021)	6.219.017	19.358.358	(85.247)	-	714.831	112.172.437

Izkaz gibanja kapitala 2008

(v evrih)	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za lastne deleže in delnice
Začetno stanje na dan 31. december 2007	69.480.250	13.187.961	3.022.681	13.384.021
Premiki v kapital				
Vpis vpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-
Vpis nevpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-
Vpoklic vpisanega osnovnega kapitala	-	-	-	-
Vnos dodanih vplačil kapitala	-	-	-	-
Vnos čistega poslovnega izida poslovnega leta	-	-	-	-
Vnos zneska prevrednotenj kapitala	-	-	-	-
Druge povečanja sestavin kapitala	-	-	-	-
Nakup lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev	-	-	-	-
Skupaj premiki v kapital	-	-	-	-
Premiki v kapitalu				
Razporeditev čistega dobička po sklepu uprave in nadzornega sveta	-	-	174.259	-
Razporeditev čistega dobička za oblikovanje dodatnih rezerv po sklepu skupščine	-	-	-	-
Poravnava izgube	-	-	-	-
Oblikovanje rezerve za lastne deleže in delnice	-	-	-	-
Razpustitev rezerv za lastne deleže oz. delnice in razporeditev na druge sestavine kapitala	-	-	-	-
Izplačila (obračun) dividend v obliki delnic	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v preneseni izid	-	-	-	-
Druge prerazporeditve sestavin kapitala	-	-	-	-
Skupaj premiki v kapitalu	-	-	174.259	-
Premiki iz kapitala				
Izplačilo dividend	-	-	-	-
Izplačilo nagrad	-	-	-	-
Vračilo kapitala	-	-	-	-
Uporaba presežka iz prevrednotenja za oslabitve	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v prihodke	-	-	-	-
Druge zmanjšanja sestavin kapitala	-	-	-	-
Odtujitev oz. umik lastnih deležev in delnic	-	-	-	-
Skupaj premiki iz kapitala	-	-	-	-
Končno stanje na dan 31. december 2008	69.480.250	13.187.961	3.196.940	13.384.021

<i>Lastne delnice in deleži</i>	<i>Statutarne rezerve</i>	<i>Druge rezerve iz dobička</i>	<i>Presežek iz prevrednotenja</i>	<i>Preneseni čisti poslovni izid</i>	<i>Čisti poslovni izid leta</i>	<i>Skupaj</i>
(13.384.021)	4.914.733	14.937.619	-	-	1.222.717	106.765.961
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	3.485.180	3.485.180
-	-	-	197.976	-	-	197.976
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	197.976	-	3.485.180	3.683.156
-	827.730	1.241.596	-	-	(2.243.585)	-
-	-	1.222.717	-	-	(1.222.717)	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	827.730	2.464.313	-	-	(3.466.302)	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
(13.384.021)	5.742.463	17.401.932	197.976	-	1.241.595	110.449.117

Pojasnila k računovodskim izkazom

21.2

Pojasnilo 1: Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve
8.561.625 evrov

(v evrih)	Stroški razvijanja	Naložbe v tuja OS	Pravice do ind. lastnine in druge pravice	Neopredm. sredstva v pridobivanju	Dolgoročno odloženi stroški	Skupaj
Nabavna vrednost						
31. decembra 2008	5.570.182	145.360	6.254.750	-	2.455.068	14.425.360
Pridobitve	-	-	-	7.725.565	18.025	7.743.590
Prenos z investicij v teku	7.719.599	-	5.966	(7.725.565)	-	-
Odtujitve	-	-	-	-	-	-
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	-	-	-	-
Oslabitve	-	-	-	-	(376)	(376)
Prevrednotenje na pošteno vrednost	-	-	-	-	-	-
Prerazvrstitve	-	51.347	-	-	(51.347)	-
31. decembra 2009	13.289.781	196.707	6.260.716	-	2.421.370	22.168.574
Nabrani popravek vrednosti						
31. decembra 2008	5.284.322	61.223	4.904.263	-	2.394.833	12.644.641
Amortizacija v letu	356.837	34.496	562.087	-	8.888	962.308
Pridobitve	-	-	-	-	-	-
Odtujitve	-	-	-	-	-	-
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	-	-	-	-
Oslabitve	-	-	-	-	-	-
Prevrednotenje na pošteno vrednost	-	-	-	-	-	-
Prerazvrstitve	-	-	-	-	-	-
31. decembra 2009	5.641.159	95.719	5.466.350	-	2.403.721	13.606.949
Neodpisana vrednost						
31. decembra 2008	285.860	84.137	1.350.487	-	60.235	1.780.719
31. decembra 2009	7.648.622	100.988	794.366	-	17.649	8.561.625

Neopredmetena sredstva so se v primerjavi s preteklim letom povečala predvsem zaradi odloženih stroškov razvoja novih generacij okolju prijaznih motorjev, plastičnih nosilcev pedalov, tečajev pokrova s sistemi pasivne in aktivne varnosti pešcev ter razvoja nove generacije vztrajnikov motorjev EURO 6 za kupce BMW, PSA, AUDI in FORD. Za zagotavljanje konkurenčnosti v dinamičnem okolju avtomobilskega trga je bilo potrebno usmeriti veliko dejavnosti v razvojne projekte. V okviru dolgoročnih premoženjskih pravic so bila sredstva vložena v licence in programsko opremo.

Pojasnilo 2: Opredmetena osnovna sredstva 57.709.600 evrov

(v evrih)	Zemljišča	Zgradbe	Proizvajalne naprave in stroji	Druge naprave in oprema	Osnovna sredstva v pridobivanju	Predujmi za osnovna sredstva	Skupaj
Nabavna vrednost							
31. decembra 2008	7.875.618	47.205.771	82.650.918	21.043.099	4.853.953	22.732	163.652.091
Pridobitve	-	-	-	-	1.569.895	152.119	1.722.014
Prenos z investicij v teku	-	503.085	3.697.865	726.510	(4.927.460)	-	-
Odtujitve	-	-	(955.059)	(405.270)	-	(80.426)	(1.440.755)
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	-	-	-	-	-
Oslabitve	-	-	-	-	-	-	-
Prevrednotenje na pošteno vrednost	-	-	-	-	-	-	-
Prerazvrstitve	-	-	-	-	-	-	-
31. decembra 2009	7.875.618	47.708.856	85.393.724	21.364.339	1.496.388	94.425	163.933.350
Nabrani popravek vrednosti							
31. decembra 2008	-	26.060.381	56.987.866	13.515.665	-	-	96.563.912
Amortizacija v letu	-	2.034.697	6.703.407	2.207.028	-	-	10.945.132
Pridobitve	-	-	-	-	-	-	-
Odtujitve	-	-	(955.059)	(330.235)	-	-	(1.285.294)
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	-	-	-	-	-
Oslabitve	-	-	-	-	-	-	-
Prevrednotenje na pošteno vrednost	-	-	-	-	-	-	-
Prerazvrstitve	-	-	-	-	-	-	-
31. decembra 2009	-	28.095.078	62.736.214	15.392.458	-	-	106.223.750
Neodpisana vrednost							
31. decembra 2008	7.875.618	21.145.390	25.663.052	7.527.434	4.853.953	22.732	67.088.179
31. decembra 2009	7.875.618	19.613.778	22.657.510	5.971.881	1.496.388	94.425	57.709.600

Sedanja vrednost opredmetenih osnovnih sredstev v finančnem najemu znaša:

- proizvodna oprema v višini 20.654.256 evrov,
- druga oprema v višini 1.181.993 evrov,
- transportna sredstva v višini 516.422 evrov.

Leta 2009 je družba v proizvodno in drugo opremo vlagala 1.569.895 evrov. Večje pridobitve se nanašajo na pralni industrijski stroj, vpenjalne in kontrolne priprave, hidravlično stiskalnico, nadgradnjo priprave za kontrolo tesnosti in predelavo postajnega stroja. Med proizvodno in drugo opremo so zajeti tudi lastni učinki v višini 308.334 evrov, ki so vrednoteni po proizvodnih stroških. Z dobavitelji osnovnih sredstev so sklenjeni dogovori za podaljšanje rokov plačil. Vrednost osnovnih sredstev, ki so na dan 31. 12. 2009 trajno izven uporabe je 6.903 evrov.

Na zemljišče s pripadajočimi gradbenimi objekti v izmeri 112.747 kvadratnih metrov, katerih knjigovodska vrednost na dan 31. 12. 2009 znaša 15.755.438 evrov, je vpisana hipoteka.

Pojasnilo 4: Dolgoročne finančne naložbe 170.042.447 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročne finančne naložbe:		
Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil		
Delnice in deleži v družbah v skupini	148.922.439	140.094.081
Druge delnice in deleži	8.497.836	8.781.031
Dolgoročna posojila		
Dolgoročna posojila družbam v skupini	12.362.320	11.205.747
Dolgoročna posojila drugim	259.852	320.884
Skupaj	170.042.447	160.401.743

(v evrih)	Delež v kapitalu	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Deleži v družbah v skupini	%		
V državi:			
Cimos TAM Ai, d. o. o., Maribor	100,00	12.768.803	12.768.803
Cimos Titan, d. o. o., Kamnik	100,00	-	394.312
Livarna Vuzenica, d. o. o., Vuzenica	99,72	-	1.147.152
Litostroj Power, d. o. o., Ljubljana	100,00	8.485.758	8.485.758
Lip, d. o. o., Ljubljana	100,00	51.000	51.000
V tujini:			
P.P.C. Buzet, d. o. o., Hrvaška	100,00	9.380.647	9.380.647
Cimos France, S. A. S., Nanterre Cedex	94,94	284.820	284.820
Cimos BRD, GmbH, Nemčija	100,00	-	-
Cimos TMD Ai, d. o. o., BiH	100,00	17.256.865	10.638.627
Cimos TMD Casting, d. o. o., BiH	92,18	11.332.872	7.585.063
Livnica Kikinda, AD, Srbija	93,00	13.709.233	13.709.233
Livnica Kikinda Ai, d. o. o., Srbija	63,40	48.681.631	48.681.631
Fam Sečanjanj Ai, d. o. o., Srbija	82,28	8.989.673	8.989.673
Livnica Mašinogradnja, d. o. o., Srbija	78,00	17.471.578	17.471.578
Krušik - Precizni liv, AD, Srbija	85,74	505.784	505.784
CIMOS-ZKS d. o. o., Rusija	50,00	3.775	-
Skupaj deleži v družbah v skupini		148.922.439	140.094.081
Druge delnice in deleži			
V državi		8.492.082	8.775.305
V tujini		5.754	5.726
Skupaj druge delnice in deleži		8.497.836	8.781.031
Skupaj		157.420.275	148.875.112

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročne finančne naložbe:		
Posojila	12.622.172	11.526.631
Finančne naložbe razpoložljive za prodajo	157.420.275	148.875.112
Skupaj	170.042.447	160.401.743

Leta 2009 je delniška družba Cimos skupaj z ruskim partnerjem ZKS ustanovila novo družbo CIMOS-ZKS. Nadaljevali smo tudi z vlaganji v Cimos TMD Casting in Cimos TMD Ai. Obveznost Cimos d. d. iz naslova nevplačanega kapitala ostaja še 6.560.327 evrov.

Dolgoročne finančne naložbe v vse odvisne družbe so razvrščene v četrto skupino, za prodajo razpoložljive finančne naložbe, in so vrednotene oziroma merjene po nabavni vrednosti. Zaradi pomembnosti dolgoročnih finančnih naložb ter vpliva gospodarske in finančne krize na poslovanje družb v skupini je družba preverila morebitne razloge za slabitev naložb. Delniška družba Cimos je 93-odstotni lastnik delniške družbe Livnica Kikinda, katere osnovni kapital je razdeljen na 1 294 879 delnic. Delnice te družbe sicer kotirajo (oznaka LVNK) na trgu vrednostnih papirjev Beograjske borze, vendar se s temi delnicami v letih 2007, 2008 in 2009 ni trgovalo. Glede na odstotek udeležbe v kapitalu odvisne družbe Livnica Kikinda in dejstvo, da borzna vrednost delnice že tri leta miruje (njena vrednost na dan 31. 12. 2009 je znašala 650 RSD), ta ne odraža njene pošteno vrednosti. Uprava obvladujoče družbe meni, da oslabitev dolgoročne finančne naložbe v odvisno družbo Livnica Kikinda ni potrebna. Vrednosti dolgoročnih finančnih naložb v odvisni družbi Cimos Titan in Livarna Vuzenica, ki presegata vrednost njunega kapitala, je družba ustrezno oslabila v skladu s priporočili SRS. Naložbe, vrednotene po pošteni vrednosti preko kapitala, so se zmanjšale za 283.223 evrov na račun presežka iz prevrednotenja.

Dolgoročno dana posojila so se v primerjavi s preteklim letom povečala za 1.095.541 evrov, in sicer predvsem zaradi prenosa iz kratkoročnih posojil. Za potrebe financiranja obratnih sredstev je delniška družba Cimos svojim hčerinskim družbam odobrila tudi kratkoročna posojila z možnostjo večkratnega obnavljanja. Ta posojila so večinoma dodatno zavarovana s fiduciarnim prenosom lastninske pravice na premičnih stvareh, to je na livarski, strojni in drugi opremi, ki so v lasti posojiljemalk. Vrednost zastavljenih dolgoročnih finančnih naložb za prejeta posojila na dan 31. 12. 2009 znaša 23.710.309 evrov.

V strukturi sredstev predstavljajo dolgoročne finančne naložbe največji, to je 37-odstotni delež.

Gibanje dolgoročnih finančnih naložb

(v evrih)	Finančne naložbe po poštenu vrednosti prek IPI	Finančne naložbe v posesti do zapadlosti	Posojila	Finančne naložbe razpoložljive za prodajo	Skupaj
Kosmata vrednost					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	11.526.631	160.347.845	171.874.476
Povečanja					
Nova posojila, nakupi	-	-	-	10.369.823	10.369.823
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	-	28	28
Pripis obresti	-	-	111.713	-	111.713
Prevrednotenje na pošteno vrednost	-	-	-	-	-
Prenos iz kratkoročnih posojil	-	-	1.244.393	-	1.244.393
Zmanjšanja					
Odplačila, prodaje	-	-	(61.033)	-	(61.033)
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	-	-	-
Prenos na kratkoročni del	-	-	(199.532)	-	(199.532)
Dokončen odpis	-	-	-	-	-
Prevrednotenje na pošteno vrednost	-	-	-	(283.223)	(283.223)
Stanje 31. 12. 2009	-	-	12.622.172	170.434.473	183.056.645
Popravek vrednosti					
-					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	-	11.472.733	11.472.733
Povečanja					
Oblikovanje popravka vrednosti v letu	-	-	-	1.541.465	1.541.465
Zmanjšanja					
Izterjane odpisane naložbe	-	-	-	-	-
Dokončen odpis	-	-	-	-	-
Prenos na kratkoročni del	-	-	-	-	-
Stanje 31. 12. 2009	-	-	-	13.014.198	13.014.198
Čista vrednost 31. 12. 2008	-	-	11.526.631	148.875.112	160.401.743
Čista vrednost 31. 12. 2009	-	-	12.622.172	157.420.275	170.042.447

Pojasnilo 5: Dolgoročne poslovne terjatve 2.058.648 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročne poslovne terjatve do družb v skupini	2.058.648	2.721.349
Kratkoročni del dolgoročnih poslovnih terjatev	-	(662.701)
Skupaj	2.058.648	2.058.648

Dolgoročne poslovne terjatve predstavlja dolgoročno dani blagovni kredit družbi P. P. C. Buzet. V juniju 2009 je bil povezani družbi odobren moratorij enega leta na odplačilo posojila. Zadnji obrok zapade v plačilo leta 2014.

Pojasnilo 6: Zaloge 26.801.970 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Material in surovine	5.634.436	5.703.794
Nedokončana proizvodnja	2.860.914	2.721.189
Proizvodi	6.492.456	6.556.926
Trgovsko blago	10.074.044	15.602.795
Predujmi za zaloge	1.740.120	2.597.920
Skupaj	26.801.970	33.182.624

V primerjavi s stanjem ob koncu leta 2008 so se zaloge zmanjšale za 19 odstotkov. Največje zmanjšanje ugotavljamo pri zalogah proizvodov in trgovskega blaga, kar je posledica manjšega obsega poslovanja. Pri rednem popisu zalog ni bilo ugotovljenih bistvenih odstopanj. Evidentiran je primanjkljaj v višini 11.523 evrov, kar je v mejah panožno priznanega kala, ter popisni presežek v višini 4.502 evrov.

Pojasnilo 7: Kratkoročne finančne naložbe 72.562.856 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročne finančne naložbe:		
Kratkoročna posojila		
Kratkoročna posojila družbam v skupini	37.025.365	29.002.967
Kratkoročna posojila drugim	35.537.491	3.230.730
Skupaj	72.562.856	32.233.697

Kratkoročna posojila so se v primerjavi s preteklim letom povečala predvsem zaradi vezanih sredstev na depozitnem računu.

Večji del terjatev iz naslova posojil je izkazan do odvisnih družb: Cimos TAM Ai, Cimos Titan, Livarna Vuženica, Litostroj Power, P. P. C. Buzet in Cimos BRD. Posojila, odobrena domačim družbam v skupini, so obrestovana po davčno priznani obrestni meri.

Gibanje kratkoročnih finančnih naložb

(v evrih)	Finančne naložbe po poštenu vrednosti prek IPI	Finančne naložbe v posesti do zapadlosti	Posojila	Finančne naložbe razpoložljive za prodajo	Skupaj
Kosmata vrednost					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	32.233.697	-	32.233.697
Povečanja					
Nova posojila, nakupi	-	-	43.434.557	-	43.434.557
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	-	-	-
Pripis obresti	-	-	954.925	-	954.925
Prenos iz dolgoročnega dela	-	-	199.532	-	199.532
Prevrednotenje na pošteno	-	-	-	-	-
Zmanjšanja					
Odplačila, prodaje	-	-	(3.015.462)	-	(3.015.462)
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	-	-	-
Prenos na dolgoročna posojila	-	-	(1.244.393)	-	(1.244.393)
Dokončen odpis	-	-	-	-	-
Prevrednotenje na pošteno	-	-	-	-	-
Stanje 31. 12. 2009	-	-	72.562.856	-	72.562.856
Popravek vrednosti					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	-	-	-
Povečanja					
Prenos iz dolgoročnega dela	-	-	-	-	-
Oblikovanje popravka vrednosti v letu	-	-	-	-	-
Zmanjšanja					
Izterjane odpisane	-	-	-	-	-
Dokončen odpis naložb	-	-	-	-	-
Stanje 31. 12. 2009	-	-	-	-	-
Čista vrednost 31. 12. 2008	-	-	32.233.697	-	32.233.697
Čista vrednost 31. 12. 2009	-	-	72.562.856	-	72.562.856

Pojasnilo 8: *Kratkoročne poslovne terjatve 121.378.853 evrov*

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		
na domačem trgu	1.764.862	1.210.308
na tujih trgih	68.750.218	66.499.592
Kratkoročne poslovne terjatve do podjetij v skupini	55.555.243	48.805.561
Dani kratkoročni predujmi in varščine	204.528	278.173
Kratkoročne terjatve, povezane s finančnimi prihodki	15.751	11.562
Druge kratkoročne terjatve	10.171.703	7.773.473
Kratkoročni del dolgoročnih poslovnih terjatev	-	662.701
Oslabitve kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev	(14.971.976)	(14.946.834)
Oslabitve drugih kratkoročnih poslovnih terjatev	(111.476)	(111.476)
Skupaj	121.378.853	110.183.060

Kratkoročne terjatve do kupcev na tujem trgu so izražene v evrih in ameriških dolarjih. V avtomobilski industriji se posli odvijajo na osnovi letnih naročil, obdobjne komercialne pogodbe se ne sklepajo. Zaradi narave poslov tudi zavarovanje terjatev do kupcev ni običajno. Vrednost terjatev je višja predvsem zaradi podaljšanih rokov plačil povezanim družbam in večjih terjatev do države iz naslova davka na dodano vrednost. Skladno z računovodsko usmeritvijo, se merila za oblikovanje popravkov vrednosti terjatev do kupcev določajo na osnovi ocene unovčljivosti posamezne terjatve. Na dan 31. 12. 2009 znaša vrednost zastavljenih terjatev do kupca Ford 4.200.000 evrov.

Starostna struktura terjatev (ne vključuje terjatev do družb v skupini)

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Nezapadlo	49.426.293	45.670.898
Zapadlo do:		
- 30 dni	2.644.065	1.561.973
- 60 dni	550.778	1.467.809
- 90 dni	200.852	856.620
- nad 90 dni	2.721.116	3.205.766
Skupaj	55.543.104	52.763.066

Popravek vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Stanje 1. 1.	15.058.310	15.086.405
Povečanja		
Oblikovanje popravkov vrednosti v letu	25.142	-
Zmanjšanja		
Dokončen odpis terjatev	-	(28.095)
Stanje 31. 12.	15.083.452	15.058.310

Pojasnilo 9: Denarna sredstva 284.192 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Gotovina v blagajni v domači valuti	1.323	1.107
Denarna sredstva na računih v domači valuti	268.748	268.180
Denarna sredstva na računih v tuji valuti	14.121	19.189
Kratkoročni depoziti v domači valuti	-	125.000
Skupaj	284.192	413.476

Pojasnilo 10: Aktivne časovne razmejitve 332.624 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročno odloženi stroški oziroma odhodki	161.282	1.455.843
Kratkoročno nezaračunani prihodki	23.797	-
Druge aktivne časovne razmejitve	147.545	224.985
Skupaj	332.624	1.680.828

V okviru kratkoročnih časovnih razmejitev izkazuje družba odložene stroške zavarovalnih premij, kratkoročno odložene odhodke za orodja, terjatve za davek na dodano vrednost ter kratkoročno nezaračunane prihodke od obresti.

Pojasnilo 11: Kapital 112.172.437 evrov

Osnovni kapital delniške družbe Cimos znaša 69.480.250 evrov. Opremljen je v statutu družbe in registriran na sodišču. Osnovni kapital je razdeljen na 16 650 247 navadnih, kosovnih delnic. V Klirinško depotni družbi je bilo na dan 31. 12. 2009 registriranih 1.204 delničarjev. Družba ima v lasti 2 221 189 delnic, kar predstavlja 13,3 odstotka delnic v vrednosti 13.384.021 evrov, za katere ima oblikovan sklad lastnih delnic v enaki višini. Lastne delnice so vrednotene po povprečni nabavni vrednosti. Lastne delnice je družba pridobila s kompenzacijo svojih terjatev decembra 2004 od imetnikov delnic, ki so bili njeni dolžniki. Pridobitev delnic s strani družbe je bila nujna, saj njihovi imetniki – Cimosovi dolžniki - niso mogli na noben drug način poravnati svojih obveznosti. Trgovanja z njimi leta 2009 ni bilo. Vrednost odobrenega kapitala znaša 34.740.125 evrov.

Izračunana knjigovodska vrednost delnice na dan 31. 12. 2009 znaša 7,77 evrov; na dan 31. 12. 2008 je ta znašala 7,65 evrov. Pri izračunu se število lastnih delnic odšteje od njihovega skupnega števila. Leta 2009 je bil dosežen čisti dobiček v višini 2.006.542 evrov, čisti dobiček na delnico pa 0,14 evra. Popravljen čisti dobiček na delnico leta 2009 je enak čistemu dobičku na delnico. Čisti dobiček na delnico je izračunan z delitvijo čistega dobička, ki pripada delničarjem, in števila delnic brez lastnih. Leta 2008 je znašal čisti dobiček na delnico 0,24 evra.

Razčlenitev kapitalskih rezerv

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Vplačani presežek kapitala	4.958.334	4.958.334
Dobiček pri prodaji lastnih delnic oziroma deležev	4.275.973	4.275.973
Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	3.953.654	3.953.654
		-
Skupaj	13.187.961	13.187.961

Presežek iz prevrednotenja

Presežek iz prevrednotenja v višini - 85.247 evrov je oblikovan na račun prevrednotenja dolgoročnih finančnih naložb, merjenih po pošteni vrednosti preko kapitala: Prva pokojninska družba d. d., Ljubljana v višini - 84.116 evrov in Zavarovalnica Triglav d. d., Ljubljana v višini - 1.131 evrov.

Bilančni dobiček

(v evrih)	2009
Čisti poslovni izid poslovnega leta	2.006.542
Čista izguba poslovnega leta	-
Preneseni čisti dobiček	1.241.595
Prenesena čista izguba	-
Uskladitev prenesenega dobička v skladu s SRS 2006	-
Zmanjšanje kapitalskih rezerv	-
Zmanjšanje rezerv iz dobička	-
1. Zmanjšanje zakonskih rezerv	-
2. Zmanjšanje rezerv za lastne delnice	-
3. Zmanjšanje statutarnih rezerv	-
4. Zmanjšanje drugih rezerv iz dobička	-
Povečanje rezerv iz dobička	2.533.306
1. Povečanje zakonskih rezerv	100.327
2. Povečanje rezerv za lastne delnice	-
3. Povečanje statutarnih rezerv	476.553
4. Povečanje drugih rezerv iz dobička	1.956.426
Bilančni dobiček skupaj	714.831

Pojasnilo 12: Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve 0 evrov

V letu 2009 družba Cimos d. d. ni oblikovala rezervacij. Družba naj bi skladno s SRS (2006) priznala in izmerila rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi, vendar pa se je, upoštevajoč bistvenost, odločila, da v knjigovodskih razvidih le-teh ne bo oblikovala. Razlike med ocenjenim zneskom potrebnih letno oblikovanih rezervacij in dejanskim zneskom stroškov za jubilejne nagrade niso pomembne. Število zaposlenih v družbi je razmeroma nepomembno sodilo glede na čiste prihodke od prodaje in vrednost aktive. Opustitev oblikovanja rezervacij ni bistveno vplivala na računovodske izkaze.

Pojasnilo 13: Dolgoročne finančne obveznosti 161.370.588 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v državi	127.137.989	36.038.354
Dolgoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v tujini	12.081.945	16.691.070
Dolgoročne finančne obveznosti v zvezi z obveznicami	20.000.000	20.000.000
Dolgoročni dolgovi iz finančnega najema	24.669.107	26.277.773
Druge dolgoročne finančne obveznosti	390.744	1.206.133
Kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti	(22.909.197)	(15.004.377)
Skupaj	161.370.588	85.208.953

Stanje dolgoročnih finančnih obveznosti na dan 31. 12. 2009 se je v primerjavi s preteklim letom povečalo predvsem na račun prenosa iz kratkoročnih finančnih obveznosti. Dolgoročna bančna posojila, katerih zapadlost je od treh do desetih let, so zavarovana s hipoteko oziroma vpisom zastavne pravice na nepremičninah delniške družbe Cimos. Obrestna mera najetih posojil se giblje med 6-mesečni EURIBOR + 0,8 odstotka in 10-letni interest SWAP rate + 4,5 odstotka.

Druge dolgoročne finančne obveznosti vključujejo obveznosti iz naslova finančnega najema. Obveznosti zapadejo v času od 3 do 5 let, obrestne mere pa se gibljejo od 3-mesečni LIBOR + 0,8 odstotka do 3-mesečni LIBOR + 1,95 odstotka. Obveznosti iz naslova finančnega najema so izražene v evrih in švicarskih frankih.

Delniška družba Cimos je leta 2004 izdala 200.000 obveznic po fiksni obrestni meri 5,75 odstotka z nominalno vrednostjo obveznice 100 evrov. Glavnica zapade v izplačilo 1. avgusta 2011. Z obveznicami se trguje na prostem trgu ljubljanske borze, enotni tečaj obveznice na dan 31. 12. 2009 pa je znašal 102,90 evra.

Gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti

(v evrih)	Glavnica dolga 1. januarja	Nova posojila v letu	Preraz- vrstitve	Prenos iz kratkoročnih posojil	Tečajne razlike	Glavnica dolga 31. decembra	Del. ki zapade v 2010	Dolgoročni del
Obveznosti iz naslova obveznic								
Obveznosti iz naslova obveznic	20.000.000	-	-	-	-	20.000.000	-	20.000.000
Ostale dolgoročne finančne obveznosti								
Banke v državi	35.559.500	42.139.367	2.571.429	46.867.694	-	127.137.990	(14.065.483)	113.072.507
Banke v tujini	11.571.429	-	(2.571.429)	3.081.945	-	12.081.945	(3.081.945)	9.000.000
Drugi	18.078.024	6.720.096	-	-	261.730	25.059.850	(5.761.769)	19.298.081
Skupaj	85.208.953	48.859.463	-	49.949.639	261.730	184.279.785	(22.909.197)	161.370.588

Pojasnilo 14: *Kratkoročne finančne obveznosti 93.198.605 evrov*

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v državi	63.681.495	108.400.284
Kratkoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v tujini	2.408.596	1.258.696
Druge dolgoročne finančne obveznosti	4.199.317	4.082.048
Kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti	22.909.197	15.004.377
Skupaj	93.198.605	128.745.405

Zmanjšanje kratkoročnih finančnih obveznosti na dan 31. 12. 2009 v primerjavi s preteklim letom je posledica reprogramiranja kratkoročnih posojil v dolgoročna. Obrestne mere za kratkoročne finančne obveznosti se gibljejo med 5,8 odstotki in 8 odstotki.

Gibanje kratkoročnih finančnih obveznosti

(v evrih)	Glavnica dolga 1. januarja	Nova posojila v letu	Prenos na dolgoročna posojila	Prenos iz dolgoročnih posojil	Tečajne razlike	Odplačila v letu	Glavnica dolga 31. decembra
Kratkoročne finančne obveznosti							
Banke v državi	108.879.138	6.500.000	(46.867.694)	14.065.483	-	(4.829.949)	77.746.978
Banke v tujini	6.378.337	427.000	(3.081.945)	3.081.945	-	(1.314.796)	5.490.541
Drugi	13.487.930	195.875	-	5.761.769	4.005	(9.488.493)	9.961.086
Skupaj	128.745.405	7.122.875	(49.949.639)	22.909.197	4.005	(15.633.238)	93.198.605

Struktura zapadlosti finančnih obveznosti

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Zapadlo do:		
- 1 leta	93.198.605	128.745.405
- 2 let	60.845.708	37.195.510
- 3 let	36.430.628	12.545.675
- 4 let	22.086.214	4.411.815
- 5 let	8.297.447	31.055.953
- nad 5 let	33.710.591	-
Skupaj	254.569.193	213.954.358

Pojasnilo 15: Kratkoročne poslovne obveznosti 92.223.202 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročne obveznosti do družb v skupini	32.099.166	29.997.014
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev		
na domačem trgu	14.062.795	10.357.269
na tujih trgih	20.205.167	17.335.312
Kratkoročne obveznosti na podlagi predujmov. varščin	757.720	599.480
Kratkoročne obveznosti do zaposlenecv	1.557.353	1.509.513
Kratkoročne obveznosti do države in drugih inštitucij	2.402.864	1.311.976
Kratkoročne obveznosti do financerjev	490.101	657.246
Druge kratkoročne poslovne obveznosti	20.648.036	21.490.719
Skupaj	92.223.202	83.258.529

V primerjavi z enakim dnem preteklega leta so se kratkoročne poslovne obveznosti povečale za 11 odstotkov. Največje povečanje smo beležili pri kratkoročnih obveznostih do dobaviteljev in do družb v skupini. Vzrok za povečan obseg nabave v obravnavanem obdobju v primerjavi z zadnjim kvartalom 2008 so povečana naročila kupcev pa tudi daljši plačilni roki.

Pojasnilo 16: Kratkoročne pasivne časovne razmejitve 767.983 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki	766.369	1.202.728
Kratkoročno odloženi prihodki	1.100	157.708
Druge pasivne časovne razmejitve	514	534
Skupaj	767.983	1.360.970

Kratkoročno odloženi prihodki se nanašajo na kratkoročno razmejene prihodke iz naslova prodaje orodij. Kratkoročno vnaprej vračunane odhodke predstavljajo vračunane obresti na prejeta posojila ter obresti iz naslova izdanih obveznic.

Pojasnilo 17: Izven bilančne obveznosti 3.466.118 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dane garancije in jamstva	3.321.875	4.513.733
Tuj material na zalogi	144.243	144.026
Skupaj	3.466.118	4.657.759

Pojasnilo 18: Poslovni prihodki 320.323.156 evrov

Čisti prihodki od prodaje

(v evrih)	2009	2008
Prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu	5.041.594	4.641.214
Prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujih trgih	83.760.204	103.157.521
Prihodki od prodaje trgovskega blaga in materiala na domačem trgu	5.011.989	12.432.037
Prihodki od prodaje trgovskega blaga in materiala na tujih trgih	225.918.543	280.468.078
Prihodki od najemnin	28.487	28.682
Skupaj	319.760.817	400.727.532

Čisti prihodki od prodaje v višini 319.760.817 evrov so izkazani po zaračunani vrednosti. V primerjavi s preteklim letom so za 20 odstotkov nižji. 97 odstotkov prihodkov je bilo ustvarjenih s prodajo na tujih trgih.

Prihodki po prodajnih trgih

(v evrih)	2009	2008
Prihodki iz prodaje v Sloveniji		
v povezani skupini	4.859.863	11.125.883
drugim kupcem	5.222.207	5.976.050
Prihodki iz prodaje v EU		
v povezani skupini	769.191	1.029.087
drugim kupcem	257.720.767	329.333.829
Prihodki iz prodaje izven EU		
v povezani skupini	44.224.803	49.042.519
drugim kupcem	6.963.986	4.220.164
Skupaj	319.760.817	400.727.532

Usredstveni lastni proizvodi in storitve

(v evrih)	2009	2008
Iz naslova neopredmetenih sredstev	-	-
Iz naslova opredmetenih osnovnih sredstev	318.334	821.010
Iz naslova zalog	51.064	-
Skupaj	369.398	821.010

Usredstveni lastni proizvodi v višini 369.398 evrov predstavljajo proizvode, uporabljene za namene poslovanja družbe. Zajeti so med osnovna sredstva in zaloge, vrednoteni pa po neposrednih stroških materiala, storitev in dela.

Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje

(v evrih)	2009	2008
Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	75.254	(1.708.218)
Skupaj	75.254	(1.708.218)

Sprememba vrednosti zalog v višini 75.254 evrov predstavlja razliko med končnim in začetnim stanjem zalog polizdelkov in končnih izdelkov v poslovnem letu, vrednotenih po proizvajalnih stroških.

Drugi poslovni prihodki

(v evrih)	2009	2008
Subvencije, dotacije in donacije	23.000	343.993
Prodaja opredmetenih osnovnih sredstev	13.592	153.477
Odpis obveznosti	81.095	-
Skupaj	117.687	497.470

Pojasnilo 19: Poslovni odhodki 306.903.099 evrov

Analiza odhodkov

(v evrih)	2009	2008
Stroški blaga, materiala in storitev		
Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	200.225.111	257.682.351
Stroški porabljenega materiala	54.482.962	63.425.741
Stroški storitev	17.248.913	25.813.507
Stroški dela		
Stroški plač	16.622.420	17.299.285
Stroški socialnih zavarovanj	2.707.797	2.828.855
- od tega pokojninskih zavarovanj	1.483.849	1.543.128
Stroški dodatnih pokojninskih zavarovanj	148.368	142.033
Drugi stroški dela	3.041.984	3.048.065
Odpisi vrednosti		
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	962.308	1.857.967
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	10.945.132	11.833.023
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih, opredmetenih osnovnih sredstvih in naložbenih nepremičninah	61.873	24.827
Prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi s kratkoročnimi sredstvi, razen s finančnimi naložbami in naložbenimi nepremičninami	301.110	631
Drugi poslovni odhodki	155.121	146.395
Skupaj	306.903.099	384.102.680

Stroški po funkcionalnih skupinah

(v evrih)	Proizvajalni stroški	Stroški prodanja	Stroški splošnih dejavnosti	Skupaj
Stroški blaga, materiala in storitev				
Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	-	200.225.111	-	200.225.111
Stroški porabljenega materiala	53.517.715	59.624	905.623	54.482.962
Stroški storitev	5.623.913	4.424.901	7.200.099	17.248.913
Stroški dela	11.809.837	967.212	9.743.520	22.520.569
Odpisi vrednosti				
Amortizacija	8.724.908	227.295	2.955.237	11.907.440
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih, opredmetenih osnovnih sredstvih in naložbenih nepremičninah	-	-	61.873	61.873
Prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi s kratkoročnimi sredstvi, razen s finančnimi naložbami in naložbenimi nepremičninami	-	301.110	-	301.110
Drugi poslovni odhodki	16.471	-	138.650	155.121
Skupaj v letu 2009	79.692.844	206.205.253	21.005.002	306.903.099
Skupaj v letu 2008	91.758.576	267.781.498	24.562.606	384.102.680
Od tega nabavna vrednost prodanega blaga v letu 2008		257.682.351		

Pojasnilo 20: Finančni prihodki 2.099.322 evrov

(v evrih)	2009	2008
Finančni prihodki iz deležev		
Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	31.616	222.944
Finančni prihodki iz danih posojil		
Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	1.881.115	2.779.754
Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	180.943	192.404
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev		
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	-	379
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	5.648	160.513
Skupaj	2.099.322	3.355.994

Pojasnilo 21: Finančni odhodki 13.365.532 evrov

(v evrih)	2009	2008
Finančni odhodki iz finančnih naložb	1.541.465	10
Finančni odhodki iz finančnih obveznosti		
Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	8.841.343	9.136.735
Finančni odhodki iz izdanih obveznic	1.151.317	1.148.732
Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	1.473.224	4.705.269
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti		
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti do družb v skupini	13.152	11
Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev	247.999	190.222
Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	97.032	271.836
Skupaj	13.365.532	15.452.815

Pojasnilo 22: Drugi prihodki 190.851 evrov

(v evrih)	2009	2008
Prejete odškodnine	190.674	199.015
Ostali prihodki	177	8.653
Skupaj	190.851	207.668

Pojasnilo 23: Drugi odhodki 14.352 evrov

(v evrih)	2009	2008
Odškodnine	9.097	15.597
Ostali odhodki	5.255	208.724
Skupaj	14.352	224.321

Druga razkritja

21.3

Posli s povezanimi osebami

Prodaja povezanim družbam

(v evrih)	2009	2008
Povezane družbe:		
Cimos TAM Ai, d. o. o., Maribor	4.404.005	10.152.237
Cimos Titan, d. o. o., Kamnik	89.358	89.990
Livarna Vuzenica, d. o. o., Vuzenica	15.064	552.390
LIP, d. o. o., Ljubljana	6.803	1.222
Litostroj Power, d. o. o., Ljubljana	344.633	330.044
P. P. C. Buzet, d. o. o., Buzet	16.552.432	22.132.022
Labinprogres TPS, d. o. o., Labin	38.924	7.289
Cimos TMD Ai, d. o. o., Gradačac	12.290.172	5.448.161
Cimos Srebrenica, d. o. o., Srebrenica	429.943	1.048.728
NT Forging, d. o. o., Novi Travnik	1.379	-
Cimos TMD Casting, d. o. o., Zenica	3.777.413	958.383
CIMOS France, S. A. S., Nanterre Cedex	769.191	1.027.654
Cimos BRD, GmbH, Muenchen	-	1.433
Livnica Kikinda, AD, Kikinda	-	(134.958)
Livnica Kikinda Ai, d. o. o., Kikinda	3.446.680	8.577.100
FAM Sečanj Ai, d. o. o., Sečanj	7.627.174	10.827.321
Livnica Mašinogradnja, d. o. o., Kikinda	35.686	-
Krušik - Precizni liv, AD, Mionica	25.000	178.473
Skupaj	49.853.857	61.197.489

Nabava pri povezanih družbah

(v evrih)	2009	2008
Povezane družbe:		
Cimos TAM Ai, d. o. o., Maribor	50.029.478	66.852.140
Livarna Vuzenica, d. o. o., Vuzenica	5.537.646	7.724.643
LIP, d. o. o., Ljubljana	478.346	133.643
Litostroj Power, d. o. o., Ljubljana	29.013	43.725
P. P. C. Buzet, d. o. o., Buzet	41.033.446	51.431.211
Labinprogres TPS, d. o. o., Labin	1.347.600	805.000
Cimos TMD Ai, d. o. o., Gradačac	52.020.855	62.798.960
Cimos Srebrenica, d. o. o., Srebrenica	1.804.984	2.317.680
NT Forging, d. o. o., Novi Travnik	11.725	-
Cimos TMD Casting, d. o. o., Zenica	46.054	711.096
CIMOS France, S. A. S., Nanterre Cedex	1.951.302	2.555.638
Cimos BRD, GmbH, Muenchen	2.502.270	3.584.965
Livnica Kikinda, AD, Kikinda	4.240.517	503.317
Livnica Kikinda Ai, d. o. o., Kikinda	37.569.398	38.333.707
FAM Sečanj Ai, d. o. o., Sečanj	8.831.760	8.610.835
Livnica Mašinogradnja, d. o. o., Kikinda	114.603	-
LIRA, d. o. o., Kikinda	4.015	-
Krušik - Precizni liv, AD, Mionica	25.521	54.751
Skupaj	207.578.533	246.461.311

Odrpte postavke iz prodaje/nabave pri povezanih družbah

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Terjatve iz poslovanja do povezanih družb		
Povezane družbe		
Cimos TAM Ai, d. o. o., Maribor	12.547.146	11.086.685
Cimos Titan, d. o. o., Kamnik	747.205	639.976
Livarna Vuzenica, d. o. o., Vuzenica	1.634.699	444.752
LIP, d. o. o., Ljubljana	3.346	7.483
Litostroj Power, d.o.o., Ljubljana	442.593	734.609
P. P. C. Buzet, d. o. o., Buzet	21.984.891	22.289.039
Labinprogres TPS, d. o. o., Labin	16.567	15.848
Cimos TMD Ai, d. o. o., Gradačac	5.340.382	1.625.293
Cimos Srebrenica, d. o. o., Srebrenica	191.613	313.950
NT Forging, d. o. o., Novi Travnik	12.257	3.162
Cimos TMD Casting, d. o. o., Zenica	218.741	349.724
CIMOS France, S. A. S., Nanterre Cedex	194.083	80.838
Livnica Kikinda, AD, Kikinda	29.254	701.381
Livnica Kikinda Ai, d. o. o., Kikinda	4.577.316	2.177.639
FAM Sečanj Ai, d. o. o., Sečanj	9.612.337	11.055.779
Livnica Mašinogradnja, d. o. o., Kikinda	35.686	-
Krušik - Precizni liv, AD, Mionica	25.775	752
Skupaj	57.613.891	51.526.910

Odpрте postavke iz prodaje/nabave pri povezanih družbah

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Obveznosti iz poslovanja do povezanih družb		
Povezane družbe:		
Cimos TAM Ai, d. o. o., Maribor	675.608	864.509
Livarna Vuzenica, d. o. o., Vuzenica	29.349	-
LIP, d. o. o., Ljubljana	512.041	53.253
Litostroj Power, d. o. o., Ljubljana	27.437	1.511
P. P. C. Buzet, d. o. o., Buzet	7.418.836	2.159.585
Labinprogres TPS, d. o. o., Labin	549.000	805.000
Cimos TMD Ai, d. o. o., Gradačac	19.839.447	18.903.479
Cimos Srebrenica, d. o. o., Srebrenica	185.455	588.229
NT Forging, d. o. o., Novi Travnik	11.725	-
Cimos TMD Casting, d. o. o., Zenica	-	246.530
CIMOS France, S. A. S., Nanterre Cedex	470.689	254.202
Cimos BRD, GmbH, Muenchen	-	(1.654)
Livnica Kikinda, AD, Kikinda	-	518.089
Livnica Kikinda Ai, d. o. o., Kikinda	1.974.780	2.401.696
FAM Sečanj Ai, d. o. o., Sečanj	289.741	3.202.585
Livnica Mašinogradnja, d. o. o., Kikinda	114.603	-
Cimos-ZKS, d. o. o., Togliatti	455	-
Skupaj	32.099.166	29.997.014

Posojila, dana povezanim družbam

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Povezane družbe:		
Cimos TAM Ai, d. o. o., Maribor	13.323.887	12.169.617
Cimos Titan, d. o. o., Kamnik	12.226.848	9.400.897
Livarna Vuzenica, d. o. o., Vuzenica	13.405.600	8.149.736
Litostroj Power, d. o. o., Ljubljana	9.115.437	9.372.551
P. P. C. Buzet, d. o. o., Buzet	800.000	-
TPS, d. o. o., Novi Kneževac	-	600.000
Cimos BRD, GmbH, Muenchen	515.913	515.913
Skupaj	49.387.685	40.208.714

Preračun kapitala

Čisti poslovni izid poslovnega leta po popravku vrednosti kapitala za spremembo cen življenjskih potrebščin:

(v evrih)	Kapital 31. 12. 2008	Odstotek rasti	Učinek	Popravljen poslovni izid
Kapital (rast cen življenjskih potrebščin)	110.449.117	1,80	1.988.084	18.458

Davek od dohodka pravnih oseb

(v evrih)	2009		2008	
Prihodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih		322.613.329		403.901.456
Odhodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih		(320.282.983)		(399.779.816)
Računovodski dobiček ali izguba		2.330.346		4.121.640
Davek od dobička z uporabo uradne stopnje	21%	489.373	22%	906.761
Zmanjšanje davčne osnove in olajšave		(2.718.802)		(2.129.992)
Povečanje davčne osnove		1.930.380		901.351
Davčna osnova		1.541.924		2.892.999
Odmerjeni davek od dobička v izkazu poslovnega izida	14%	323.804	15%	636.460

Kazalniki

	2009
Stopnja lastniškosti financiranja	0,24
Stopnja dolgoročnosti financiranja	0,60
Stopnja osnovnosti investiranja	0,14
Stopnja dolgoročnosti investiranja	0,52
Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev	1,69
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti	0,00
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti	0,66
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti	1,19
Koeficient gospodarnosti poslovanja	1,04
Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	0,02

Ostala razkritja

Bruto plača, bonitete, regres in povračila stroškov predsednika uprave znašajo 187.938 evrov. Bruto plače, bonitete, jubilejne nagrade in regres zaposlenim na podlagi pogodb, za katere ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, znašajo 2.772.629 evrov.

Bruto sejnine in povračila stroškov petčlanskega nadzornega sveta znašajo 16.964 evrov.

V letu 2009 je družba za storitve revidiranja namenila 32.544 evrov.

Izjava posloводства

21.4

Uprava potrjuje računovodske izkaze družbe Cimos d. d. za leto, končano 31. decembra 2009. Prav tako potrjuje podlage za sestavo računovodskih izkazov, razčlenitev in pojasnila k računovodskim izkazom v letnem poročilu na straneh od 62 do 102. Uprava je odgovorna za njihovo resničnost in objektivnost.

Uprava potrjuje, da so bile pri izdelavi računovodskih izkazov dosledno uporabljene ustrezne računovodske usmeritve, da so bile računovodske ocene izdelane po načelu previdnosti in dobrega gospodarjenja ter da je letno poročilo resnična in poštena slika premoženjskega stanja družbe Cimos d. d. ter izidov njenega poslovanja v letu 2009.

Uprava je odgovorna za ustrezno vodeno računovodstvo, za sprejem ustreznih ukrepov za zavarovanje premoženja in za preprečevanje ter odkrivanje prevar in drugih nepravilnosti oziroma nezakonitosti.

Računovodski izkazi so izdelani na podlagi predpostavke o nadaljnjem poslovanju družbe Cimos d. d. ter v skladu z veljavno zakonodajo in Slovenskimi računovodskimi standardi. Neodvisna revizorska hiša Renoma, družba za revizijo in svetovanje, d. o. o., skrbi za revidiranje računovodskih izkazov družbe Cimos d. d., o čemer je tudi pripravila poročilo, ki je objavljeno na straneh 104 in 105.

Franc Krašovec,
predsednik uprave

Mnenje pooblaščenega revizorja

RENOMA družba za revizijo
in svetovanje d.o.o.

PKF

Pooblaščenih revizorji
& Poslovni svetovalci

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Delničarjem družbe CIMOS d.d.

Revidirali smo priložene računovodske izkaze družbe CIMOS d.d., ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2009, izkaz poslovnega izida, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost posloводства za računovodske izkaze

Posloводство je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi. Ta odgovornost vključuje: vzpostavitev, delovanje in vzdrževanje notranjega kontroliranja, povezanega s pripravo in pošteno predstavitvijo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, izbiro in uporabo ustreznih računovodskih usmeritev ter pripravo računovodskih ocen, ki so utemeljene v danih okoliščinah.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanim in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov družbe, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja družbe. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Konmška ulica 25 | 1000 Ljubljana | Slovenija
Telefon +386 1 230 85 10 | Faks +386 1 230 85 20
E-pošta info@renom.si | www.renoma.si

Registrirana: Okrajni sodišče v Ljubljani, Vložna številka: 13412/2001, Osnovni kapital: 21.908 EUR, Matična številka: 1962410, ID-Številka: SI40936210, TR: NRB 2005-009982301
Družba je vpisana v register revizorske družbe pri Slovenskem sodišču za revizijo. RENOMA družba za revizijo in svetovanje d.o.o. je članica PKF International Limited, skupine samostojnih pravnih oseb.

RENOMA družba za revizijo
in svetovanje d.o.o.

PKF
Pooblaščen revizorji
& Poslovni svetovalci

Mnenje

Po našem mnenju so računovodski izkazi resničen in pošten prikaz finančnega stanja družbe CIMOS d.d. na dan 31. decembra 2009 ter njenega poslovnega izida in denarnih tokov za tedaj končano leto v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi. Poslovno poročilo je skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi.

Poročilo o drugih zakonskih in regulativnih zahtevah

V skladu z zahtevo Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1) potrjujemo, da so informacije v poslovnem poročilu skladne s priloženimi računovodskimi izkazi po stanju na dan 31. decembra 2009.

RENOMA
DRUŽBA ZA REVIZIJO
IN SVETOVANJE D.O.O.

RENOMA
družba za revizijo in svetovanje d.o.o.

Marjan Habjan

Pooblaščen revizor

Ljubljana, 14. april 2010

Bilanca stanja

(v evrih)	Pojasnila	31. 12. 2009	31. 12. 2008
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	444.789.582	434.330.231
I.	Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev 1	73.157.306	57.662.961
1.	Dolgoročne premoženjske pravice	4.495.720	2.903.492
2.	Dobro ime	1.912.051	1.912.051
3.	Predujmi za neopredmetena sredstva	-	2.798.974
4.	Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	66.724.453	45.044.640
5.	Druge dolgoročne aktivne časovne razmejitev	25.082	5.003.804
II.	Opredmetena osnovna sredstva 2	357.596.626	348.775.581
1.	Zemljišča in zgradbe	104.313.506	105.419.549
a.	Zemljišča	42.782.383	40.855.920
b.	Zgradbe	61.531.123	64.563.629
2.	Proizvajalne naprave in stroji	115.438.786	118.332.570
3.	Druge naprave in oprema	19.084.772	22.053.846
4.	Osnovna sredstva, ki se pridobivajo	118.753.130	102.962.604
a.	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	118.483.475	101.812.220
b.	Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	269.655	1.150.384
5.	Večletni nasadi	6.432	7.012
III.	Naložbene nepremičnine 3	-	525.655
IV.	Dolgoročne finančne naložbe 4	9.373.232	24.283.867
1.	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	8.727.094	9.009.875
a.	Delnice in deleži družb v skupini	3.775	1.023
b.	Delnice in deleži v pridruženih družbah	-	-
c.	Druge delnice in deleži	8.715.800	9.001.355
č.	Druge dolgoročne finančne naložbe	7.519	7.497
2.	Dolgoročna posojila	646.138	15.273.992
a.	Dolgoročna posojila družbam v skupini	-	-
b.	Dolgoročna posojila drugim	646.138	706.983
c.	Dolgoročno nevplačani vpoklicani kapital	-	14.567.009
V.	Dolgoročne poslovne terjatve 5	3.145.382	1.359.536
1.	Dolgoročne poslovne terjatve do družb v skupini	-	-
2.	Dolgoročne poslovne terjatve do kupcev	3.104.014	1.294.983
3.	Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	41.368	64.553
VI.	Odložene terjatve za davek 6	1.517.036	1.722.631
B.	KRA TKOROČNA SREDSTVA	266.723.771	241.120.158
I.	Sredstva (skupine za odtujitve) za prodajo 7	20.577.559	9.387.699
II.	Zaloge 8	93.693.666	117.398.995
1.	Material	32.559.441	40.495.657
2.	Nedokončana proizvodnja	26.048.861	28.069.629
3.	Proizvodi in trgovsko blago	32.079.688	43.882.248
4.	Predujmi za zaloge	3.005.676	4.951.461
III.	Kratkoročne finančne naložbe 9	41.183.361	8.353.909
1.	Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	-	-
a.	Delnice in deleži družb v skupini	-	-
b.	Druge delnice in deleži	-	-
c.	Druge kratkoročne finančne naložbe	-	-
2.	Kratkoročna posojila	41.183.361	8.353.909
a.	Kratkoročna posojila družbam v skupini	515.913	515.913
b.	Kratkoročna posojila drugim	40.667.448	7.388.059
c.	Kratkoročno nevplačani vpoklicani kapital	-	449.937
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve 10	102.328.574	97.782.192
a.	Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	-	-
b.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	80.096.215	77.917.198
c.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	22.232.359	19.864.994
V.	Denarna sredstva 11	8.940.611	8.197.363
C.	AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	9.107.819	7.447.619
	SKUPAJ SREDSTVA	720.621.172	682.898.008

(v evrih)	Pojasnila	31. 12. 2009	31. 12. 2008	
A.	KAPITAL	13	121.335.729	121.302.699
I.	Vpoklicani kapital		69.480.250	69.480.250
1.	Osnovni kapital		69.480.250	69.480.250
2.	Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)		-	-
II.	Kapitalske rezerve		13.187.961	13.187.961
III.	Rezerve iz dobička		28.127.231	25.593.984
1.	Zakonske rezerve		3.297.267	3.196.940
2.	Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže		13.384.021	13.384.021
3.	Lastne delnice in lastni poslovni deleži		(13.394.188)	(13.394.129)
4.	Statutarne rezerve		6.219.017	5.742.464
5.	Druge rezerve iz dobička		18.621.114	16.664.688
IV.	Presežek iz prevrednotenja		(85.247)	197.976
V.	Preneseni čisti poslovni izid		18.920.183	14.715.854
VI.	Čisti poslovni izid poslovnega leta		2.548.297	5.445.924
VII.	Uskupinjevalni popravek kapitala		(11.854.654)	(8.653.049)
VIII.	MANJŠINSKI KAPITAL		1.011.708	1.333.799
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	14	11.500.030	10.559.074
1.	Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		7.585.182	8.203.004
2.	Druge rezervacije		3.827.979	2.319.384
3.	Dolgoročne pasivne časovne razmejitve		86.869	36.686
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		278.399.502	173.051.213
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	15	273.336.508	166.452.488
1.	Dolgoročne finančne obveznosti do družb v skupini		-	-
2.	Dolgoročne finančne obveznosti do bank		215.231.216	111.168.618
3.	Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		20.000.000	20.000.000
4.	Druge dolgoročne finančne obveznosti		38.105.292	35.283.870
II.	Dolgoročne poslovne obveznosti	16	5.049.401	6.584.688
1.	Dolgoročne poslovne obveznosti do družb v skupini		-	-
2.	Dolgoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		702.985	63.269
3.	Dolgoročne menične obveznosti		-	-
4.	Dolgoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		2.952.610	4.978.332
5.	Druge dolgoročne poslovne obveznosti		1.393.806	1.543.087
III.	Odložene obveznosti za davek	17	13.593	14.037
Č.	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		304.666.658	373.440.807
I.	Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev		-	-
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	18	164.677.364	226.599.655
1.	Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini		-	-
2.	Kratkoročne finančne obveznosti do bank		149.294.656	206.586.700
3.	Kratkoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic		-	-
4.	Druge kratkoročne finančne obveznosti		15.382.708	20.012.955
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	19	139.989.294	146.841.152
1.	Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini		245.321	308.493
2.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		93.064.987	98.049.401
3.	Kratkoročne menične obveznosti		359.862	2.285.045
4.	Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		9.457.652	10.481.584
5.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti		36.861.472	35.716.629
D.	KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	20	4.719.253	4.544.215
	SKUPAJ OBVEZNOSTI		720.621.172	682.898.008

Izkaz poslovnega izida

(v evrih)	Pojasnila	2009	2008
1.	Čisti prihodki od prodaje	367.467.199	460.130.382
a.	Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	16.568.508	41.222.253
b.	Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	350.898.691	418.908.129
2.	Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	(8.527.758)	10.511.630
3.	Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	18.833.686	19.386.456
4.	Drugi poslovni prihodki (s prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki)	8.037.107	27.504.049
5.	Stroški blaga, materiala in storitev	226.589.874	335.849.203
a.	Nabavna vrednost prodanega blaga in stroški porabljenega materiala	191.606.462	277.115.699
b.	Stroški storitev	34.983.412	58.733.504
6.	Stroški dela	89.883.959	99.126.381
a.	Stroški plač	66.538.704	72.286.592
b.	Stroški socialnih zavarovanj	13.211.980	14.638.461
c.	Drugi stroški dela	10.133.275	12.201.328
7.	Odpisi vrednosti	33.912.075	35.483.005
a.	Amortizacija	33.204.234	34.698.556
b.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih	322.680	173.729
c.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	385.161	610.720
8.	Drugi poslovni odhodki	3.085.343	3.899.457
9.	Finančni prihodki iz deležev	115.233	380.775
a.	Finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini	-	-
b.	Finančni prihodki iz deležev v pridruženih družbah	-	-
c.	Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	33.845	226.414
č.	Finančni prihodki iz drugih naložb	81.388	154.361
10.	Finančni prihodki iz danih posojil	802.655	1.985.775
a.	Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	-	36.114
b.	Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	802.655	1.949.661
11.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	4.988.547	3.021.172
a.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	-	4.363
b.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	4.988.547	3.016.809
12.	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	-	62.367
a.	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb v družbe v skupini	-	16.461
b.	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb v druge	-	45.906
13.	Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	26.066.022	29.751.210
a.	Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini	-	-
b.	Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	21.693.443	24.847.751
c.	Finančni odhodki iz izdanih obveznic	1.151.317	1.148.732
č.	Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	3.221.262	3.754.727
14.	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	8.006.576	9.826.273
a.	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti do družb v skupini	-	11.783
b.	Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev in iz meničnih obveznosti	6.993.277	4.549.948
c.	Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	1.013.299	5.264.542
15.	Drugi prihodki	1.211.152	979.690
16.	Drugi odhodki	813.243	1.165.981
17.	Davek iz dobička	532.984	991.158
18.	Odloženi davki	205.151	25.492
19.	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	3.832.594	7.719.402
19.a	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA VEČINSKEGA LASTNIKA	3.840.008	7.689.620
19.b	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA MANJŠINSKIH LASTNIKOV	(7.414)	29.782

Izkaz vseobsegajočega donosa

(v evrih)	2009	2008
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	3.832.594	7.719.402
Drugi vseobsegajoči donos v obdobju	(3.799.564)	(8.414.913)
Spremembe rezerv za prevrednotenje neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev		
Spremembe rezerv za prevrednotenje finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo	(283.223)	197.976
Dobički in izgube, ki izhajajo iz pretvorbe računovodskih izkazov družb v tujini	(3.516.341)	(8.612.889)
Aktuarski dobički in izgube programov z določenimi zasluži		
Druge sestavine vseobsegajočega donosa	-	-
Vpliv odloženih davkov	-	-
Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	33.030	(695.511)
Od tega večinski lastnik	355.121	(836.813)
Od tega manjšinski lastniki	(322.091)	141.302

Izkaz denarnih tokov

(v evrih)	2009	2008
Denarni tokovi pri poslovanju		
Postavke izkaza poslovnega izida		
Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	392.009.933	521.533.379
Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevrednotenje) in finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	(329.086.836)	(450.651.744)
Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	(738.135)	(1.016.650)
Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
Začetne manj končne poslovne terjatve	(6.332.228)	36.057.230
Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	(1.660.200)	(2.185.001)
Začetne manj končne odložene terjatve za davek	205.595	27.320
Začetna manj končna sredstva (skupina za odtujitev) za prodajo	(11.189.860)	(6.390.364)
Začetne manj končne zaloge	23.705.329	(5.739.823)
Končni manj začetni poslovni dolgovi	(8.387.145)	(52.213.726)
Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	1.115.994	(852.718)
Končne manj začetne odložene obveznosti za davek	(444)	6.351
Prebitok prejemkov pri poslovanju ali prebitok izdatkov pri poslovanju	59.642.003	38.574.254
Denarni tokovi pri naložbenju		
Prejemki pri naložbenju		
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku drugih, ki se nanašajo na naložbenje	917.888	2.366.550
Prejemki od odtujitve neopredmetenih sredstev	4.312.791	2.160.789
Prejemki od odtujitve opredmetenih sredstev	21.701.798	52.632.560
Prejemki od odtujitve naložbenih nepremičnin	530.818	40.805
Prejemki od odtujitve dolgoročnih finančnih naložb	14.914.324	116.390
Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	17.416.323	17.193.063
Izdatki pri naložbenju		
Izdatki za pridobitve neopredmetenih sredstev	(28.087.987)	(16.112.340)
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	(55.446.226)	(117.872.979)
Izdatki za pridobitev naložbenih nepremičnin	(5.163)	(5.218)
Izdatki za pridobitev dolgoročnih finančnih naložb	(62.682)	(15.068.782)
Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb	(50.186.782)	(19.176.458)
Prebitok prejemkov pri naložbenju ali prebitok izdatkov pri naložbenju	(73.994.898)	(93.725.619)
Denarni tokovi pri financiranju		
Prejemki pri financiranju		
Prejemki od vplačanega kapitala	-	-
Prejemki od povečanja dolgoročnih finančnih obveznosti	78.122.936	132.471.401
Prejemki od povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti	72.869.978	160.510.005
Izdatki pri financiranju		
Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	(26.066.022)	(29.813.577)
Izdatki za vračila kapitala	(3.799.564)	(8.414.913)
Izdatki za odplačila dolgoročnih finančnih obveznosti	(4.233.435)	(18.658.751)
Izdatki za odplačila kratkoročnih finančnih obveznosti	(101.797.750)	(185.798.003)
Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku	-	-
Prebitok prejemkov pri financiranju ali prebitok izdatkov pri financiranju	15.096.143	50.296.162
Končno stanje denarnih sredstev	8.940.611	8.197.363
Denarni izid v obdobju	743.248	(4.855.203)
Začetno stanje denarnih sredstev	8.197.363	13.052.566

Izkaz gibanj kapitala 2009

(v evrih)	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za lastne deleže in delnice	Lastne delnice in deleži
Začetno stanje večinskega lastnika na dan 31. december 2008	69.480.250	13.187.961	3.196.940	13.384.021	(13.394.129)
Vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	-	-	-	-	(59)
Vpis vpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-	-
Vpis nevpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-	-
Vpoklic vpisanega osnovnega kapitala	-	-	-	-	-
Vnos dodanih vplačil kapitala	-	-	-	-	-
Vnos zneska prevrednotenj kapitala	-	-	-	-	-
Druga povečanja sestavin kapitala	-	-	-	-	-
Nakup lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev	-	-	-	-	-
Razporeditev čistega dobička po sklepu uprave in nadzornega sveta	-	-	100.327	-	-
Razporeditev čistega dobička za oblikovanje dodatnih rezerv po sklepu skupščine	-	-	-	-	-
Poravnava izgube	-	-	-	-	-
Oblikovanje rezerve za lastne deleže in delnice	-	-	-	-	-
Razpustitev rezerv za lastne deleže oz. delnic in razporeditev na druge sestavine kapitala	-	-	-	-	-
Izplačila (obračun) dividend v obliki delnic	-	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v preneseni izid	-	-	-	-	-
Druge prerazporeditve sestavin kapitala	-	-	-	-	-
Izplačilo dividend	-	-	-	-	-
Izplačilo nagrad	-	-	-	-	-
Vračilo kapitala	-	-	-	-	-
Uporaba presežka iz prevrednotenja za oslabitve	-	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v prihodke	-	-	-	-	-
Druga zmanjšanja sestavin kapitala	-	-	-	-	-
Odtujitev oz. umik lastnih deležev in delnic	-	-	-	-	-
Druga zmanjšanja sestavin kapitala	-	-	-	-	-
Odtujitev oz. umik lastnih deležev in delnic	-	-	-	-	-
Skupaj spremembe lastniškega kapitala v letu	-	-	100.327	-	(59)
Končno stanje večinskega lastnika na dan 31. december 2009	69.480.250	13.187.961	3.297.267	13.384.021	(13.394.188)
Končno stanje manjšinskih lastnikov na dan 31. december 2009	1.536.282	42.654	33.900	-	-

Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička	Rezerve za pošteno vrednost	Zadržani dobički	Čisti poslovni izid leta	Uskupinjevalni popravek kapitala	Skupaj
5.742.464	16.664.688	197.976	14.715.854	5.445.924	(8.653.049)	119.968.900
-	-	(283.223)	-	3.840.008	(3.201.605)	355.121
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
476.553	714.831	-	-	(1.291.711)	-	-
-	1.241.595	-	4.204.329	(5.445.924)	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
476.553	1.956.426	(283.223)	4.204.329	(2.897.627)	(3.201.605)	355.121
6.219.017	18.621.114	(85.247)	18.920.183	2.548.297	(11.854.654)	120.324.021
-	13.577	26.552	(514.110)	(7.414)	(119.733)	1.011.708

Izkaz gibanj kapitala 2008

(v evrih)	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za lastne deleže in delnice	Lastne delnice in deleži
Začetno stanje večinskega lastnika na dan 31. december 2007	69.480.250	13.187.961	3.022.681	13.384.021	(13.394.129)
Vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	-	-	-	-	-
Vpis vpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-	-
Vpis nevpoklicanega osnovnega kapitala	-	-	-	-	-
Vpoklic vpisanega osnovnega kapitala	-	-	-	-	-
Vnos dodanih vplačil kapitala	-	-	-	-	-
Vnos zneska prevrednotenj kapitala	-	-	-	-	-
Druga povečanja sestavin kapitala	-	-	-	-	-
Nakup lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev	-	-	-	-	-
Razporeditev čistega dobička po sklepu uprave in nadzornega sveta	-	-	174.259	-	-
Razporeditev čistega dobička za oblikovanje dodatnih rezerv po sklepu skupščine	-	-	-	-	-
Poravnava izgube	-	-	-	-	-
Oblikovanje rezerve za lastne deleže in delnice	-	-	-	-	-
Razpustitev rezerv za lastne deleže oz. delnice in razporeditev na druge sestavine kapitala	-	-	-	-	-
Izplačila (obračun) dividend v obliki delnic	-	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v preneseni izid	-	-	-	-	-
Druge prerazporeditve sestavin kapitala	-	-	-	-	-
Izplačilo dividend	-	-	-	-	-
Izplačilo nagrad	-	-	-	-	-
Vračilo kapitala	-	-	-	-	-
Uporaba presežka iz prevrednotenja za oslabitve	-	-	-	-	-
Prenos presežka iz prevrednotenja v prihodke	-	-	-	-	-
Druga zmanjšanja sestavin kapitala	-	-	-	-	-
Odtujitev oz. umik lastnih deležev in delnic	-	-	-	-	-
Skupaj spremembe lastniškega kapitala v letu	-	-	174.259	-	-
Končno stanje večinskega lastnika na dan 31. december 2008	69.480.250	13.187.961	3.196.940	13.384.021	(13.394.129)
Končno stanje manjšinskih lastnikov na dan 31. december 2008	1.609.651	45.452	35.947	-	(429)

Statutarne rezerve	Druge rezerve iz dobička	Rezerve za pošteno vrednost	Zadržani dobički	Čisti poslovni izid leta	Uskupinjevalni popravek kapitala	Skupaj
4.914.733	14.200.376	-	12.573.846	3.435.974	-	120.805.713
-	-	197.976	(71.360)	7.689.620	(8.653.049)	(836.813)
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
827.731	1.241.595	-	-	(2.243.585)	-	-
-	1.222.717	-	2.213.368	(3.436.085)	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
827.731	2.464.312	197.976	2.142.008	2.009.950	(8.653.049)	(836.813)
5.742.464	16.664.688	197.976	14.715.854	5.445.924	(8.653.049)	119.968.900
-	13.515	28.231	(425.008)	29.782	(3.342)	1.333.799

Pojasnila k računovodskim izkazom

22.2

Pojasnilo 1: Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev
73.157.306 evrov

(v evrih)	Stroški razvijanja	Vlaganja v tuja osnovna sredstva	Pravice do ind. lastnine in druge pravice	Neopredm. sredstva v pridobivanju	Dolgoročno odloženi stroški	Dobro ime	Dani predujmi	Skupaj
Nabavna vrednost								
31. decembra 2008	59.064.282	6.074.660	8.739.564	-	2.471.978	1.912.051	2.798.974	81.061.509
Prilagoditve	-	(6.074.660)	-	-	-	-	-	(6.074.660)
1. januarja 2009	59.064.282	-	8.739.564	-	2.471.978	1.912.051	2.798.974	74.986.849
Pridobitve	383.258	-	19.687	28.069.094	18.025	-	-	28.490.064
Prenos z investicij v teku	28.002.040	-	64.146	(28.069.390)	3.204	-	-	-
Odtujitve	-	-	(7.810)	-	(2.991)	-	(2.798.974)	(2.809.775)
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslabitve	-	-	-	-	(376)	-	-	(376)
Tečajne razlike	(1.374.436)	-	4.619	296	-	-	-	(1.369.521)
Prerazvrstitve	(2.329.917)	-	2.128.723	-	(51.347)	-	-	(252.541)
31. decembra 2009	83.745.227	-	10.948.929	-	2.438.493	1.912.051	-	99.044.700
Nabrani popravek vrednosti								
31. decembra 2008	14.019.642	1.139.130	5.836.072	-	2.403.704	-	-	23.398.548
Prilagoditve	-	(1.139.130)	-	-	-	-	-	(1.139.130)
1. januarja 2009	14.019.642	-	5.836.072	-	2.403.704	-	-	22.259.418
Amortizacija v letu	2.963.505	-	774.186	-	9.707	-	-	3.747.398
Pridobitve	-	-	-	-	-	-	-	-
Odtujitve	-	-	(7.810)	-	-	-	-	(7.810)
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslabitve	-	-	-	-	-	-	-	-
Tečajne razlike	37.627	-	2.907	-	-	-	-	40.534
Prerazvrstitve	-	-	(152.146)	-	-	-	-	(152.146)
31. decembra 2009	17.020.774	-	6.453.209	-	2.413.411	-	-	25.887.394
Neodpisana vrednost								
31. decembra 2008	45.044.640	4.935.530	2.903.492	-	68.274	1.912.051	2.798.974	57.662.961
31. decembra 2009	66.724.453	-	4.495.720	-	25.082	1.912.051	-	73.157.306

Neopredmetena dolgoročna sredstva na dan 31. 12. 2009 obsegajo 73.157.306 evrov dolgoročnih premoženjskih pravic, dobrega imena, dolgoročno odloženih stroškov razvijanja in drugih dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev. Največje povečanje leta 2009 smo beležili pri stroških razvoja novih izdelkov, tehnologij in proizvodnih procesov.

Pojasnilo 2: Opredmetena osnovna sredstva 357.596.626 evrov

(v evrih)	Zemljišča	Zgradbe	Proizvajalne naprave in stroji	Druge naprave in oprema	Osnovna sredstva v pridobivanju	Vlaganja v tuja osnovna sredstva	Predujmi za osnovna sredstva	Večletni nasadi	Skupaj
Nabavna vrednost									
31. decembra 2008	40.855.920	109.561.839	238.386.359	53.841.781	101.812.220	-	1.150.384	7.723	545.616.226
Prilagoditve	-	-	-	-	-	6.074.660	-	-	6.074.660
1. januarja 2009	40.855.920	109.561.839	238.386.359	53.841.781	101.812.220	6.074.660	1.150.384	7.723	551.690.886
Pridobitve	-	14.640	598.388	35.992	26.305.387	452.013	378.898	-	27.785.318
Prenos z investicij v teku	2.760.994	650.104	24.909.739	4.484.960	(33.318.324)	512.527	-	-	-
Odtujitve	(167.717)	(242.122)	(2.828.414)	(826.511)	(268.059)	(21.631)	(1.259.711)	-	(5.614.165)
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	(11.960.748)	(1.489.706)	(50.893)	-	-	-	(13.501.347)
Oslabitve	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tečajne razlike	(666.814)	(1.154.214)	(2.155.840)	(147.490)	(3.557.369)	2.143	84	(459)	(7.679.959)
Prenos na naložbene nepremičnine	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prerazvrstitve	-	-	(37.940)	17.042	27.560.513	273.439	-	-	27.813.054
31. decembra 2009	42.782.383	108.830.247	246.911.544	55.916.068	118.483.475	7.293.151	269.655	7.264	580.493.787
Nabrani popravek vrednosti									
31. decembra 2008	-	44.998.210	120.053.789	31.787.935	-	-	-	711	196.840.645
Prilagoditve	-	-	-	-	-	1.139.130	-	-	1.139.130
1. januarja 2009	-	44.998.210	120.053.789	31.787.935	-	1.139.130	-	711	197.979.775
Amortizacija v letu	-	3.668.599	19.328.585	5.850.173	-	1.011.393	-	163	29.858.913
Pridobitve	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odpis	-	(263.830)	(1.665.184)	(654.782)	-	(4.653)	-	-	(2.588.449)
Prenos na kratkoročna sredstva	-	-	(1.795.987)	(197.839)	-	-	-	-	(1.993.826)
Oslabitve	-	-	(3.556)	-	-	-	-	-	(3.556)
Tečajne razlike	-	(167.813)	(362.208)	13.654	-	8.567	-	(42)	(507.842)
Prenos na naložbene nepremičnine	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prerazvrstitve	-	-	(34.942)	32.155	-	154.933	-	-	152.146
31. decembra 2009	-	48.235.166	135.520.497	36.831.296	-	2.309.370	-	832	222.897.161
Neodpisana vrednost									
31. decembra 2008	40.855.920	64.563.629	118.332.570	22.053.846	101.812.220	-	1.150.384	7.012	348.775.581
31. decembra 2009	42.782.383	60.595.081	111.391.047	19.084.772	118.483.475	4.983.781	269.655	6.432	357.596.626

Opredmetena osnovna sredstva skupine Cimos so se v obravnavanem obdobju povečala za dobra dva odstotka. Največje povečanje beležimo pri skupini Cimos TMD in skupini Kikinda. Pridobitve se nanašajo predvsem na proizvodno opremo.

Spremembo analitičnega pregleda dolgoročnih sredstev predstavlja prerazvrstitev vlaganj v opredmetena osnovna sredstva v tuji lasti, saj se le-ta od 1. 1. 2010 izkazujejo kot opredmeteno sredstvo in ne več med neopredmetenimi dolgoročnimi sredstvi. Sedanja vrednost prerazvrščenih sredstev je 4.983.781 evrov.

Pojasnilo 3: Naložbene nepremičnine 0 evrov

(v evrih)	31.12.2009	31.12.2008
Naložbene nepremičnine:	-	
Zgradbe		525.655
Skupaj	-	525.655

Gibanje naložbenih nepremičnin

(v evrih)	Naložbene nepremičnine
Nabavna vrednost	
31. decembra 2008	525.655
Pridobitve in pripojitve	5.163
Odtujitve	(499.546)
Tečajne razlike	(31.272)
Oslabitve	-
31. decembra 2009	-
Nabrani popravek vrednosti	
Neodpisana vrednost	
31. decembra 2008	525.655
31. decembra 2009	-

Pojasnilo 4: Dolgoročne finančne naložbe 9.373.232 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročne finančne naložbe:		
Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil		
Delnice in deleži v družbah v skupini	3.775	1.023
Druge delnice in deleži	8.715.800	9.001.355
Druge dolgoročne finančne naložbe	7.519	7.497
Dolgoročna posojila		
Dolgoročna posojila drugim	646.138	706.983
Dolgoročno nevplačani vpoklicani kapital	-	14.567.009
Skupaj	9.373.232	24.283.867

Na dan 31. 12. 2009 so: neposredna in posredna udeležba delniške družbe Cimos v kapitalu odvisnih družb, vrednost kapitala odvisnih družb ter višina poslovnega izida poslovnega leta 2009 znašali:

(v evrih)	Delež v %	Kapital	Poslovni izid
Cimos TAM Ai, d. o. o., Maribor	100,00	13.048.326	19.239
Cimos Titan, d. o. o., Kamnik	100,00	(7.836.852)	(3.049.758)
Litostroj Hydro, Inc., Bromont	100,00	568.134	171.683
Litostroj BH, d. o. o., Tuzla	100,00	187	(5.230)
LIP, d. o. o., Ljubljana	100,00	134.790	113.621
Litostroj Power, d. o. o., Ljubljana	100,00	28.375.077	1.377.125
ČKD Blansko Engeneering, a. s., Blansko	100,00	2.162.768	319.002
Hydraulic Research Center Blansko, s. r. o., Blansko	100,00	1.172.483	332.998
P. P. C. Buzet, d. o. o., Buzet	100,00	11.201.620	251.243
Cimos TMD Ai, d. o. o., Gradačac	100,00	30.063.439	1.601.234
NT Forging, d. o. o., Novi Travnik	100,00	13.462.916	(359.322)
Cimos Srebrenica, d. o. o., Srebrenica	100,00	804.993	4.154
Cimos TMD Casting, d. o. o., Zenica	100,00	12.354.330	671
Nimonic, d. o. o., Zenica	100,00	2.417	1.394
Livarna Vuzenica, d. o. o., Vuzenica	99,72	(4.531.324)	(858.161)
FAM Sečanj Ai, d. o. o., Sečanj	98,76	15.896.209	1.024
Livnica Mašinogradnja, d. o. o., Kikinda	98,46	21.356.171	618
Livnica Kikinda Ai, d. o. o., Kikinda	97,44	71.212.623	1.508.392
Labinprogres TPS, d. o. o., Labin	97,42	3.632.594	(199.238)
Cimos France, S. A. S., Nanterre Cedex	94,94	654.606	55.803
TPS, d. o. o., Novi Kneževac	94,48	2.290.274	(81.687)
Livnica Kikinda, AD, Kikinda	93,00	13.531.216	(386.864)
LIRA, d. o. o., Kikinda	93,00	137.500	558
Liradom Ugostiteljstvo, d. o. o., Kikinda	93,00	773.077	(181.592)
Krušik - Precizni liv, AD, Mionica	85,74	227.490	(10.812)

Pri uskupinjevanju naložb v odvisne družbe in sorazmernega dela kapitala teh družb, ki pripada skupini Cimos, je bila izločena vrednost naložb 148.918.664 evrov.

Gibanje dolgoročnih finančnih naložb

(v evrih)	Finančne naložbe po pošteni vrednosti prek IPI	Finančne naložbe v posesti do zapadlosti	Posojila	Finančne naložbe razpoložljive za prodajo	Skupaj
Kosmata vrednost					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	15.273.992	9.058.256	24.332.248
Povečanja					
Nova posojila, nakupi	-	-	51.569	3.838	55.407
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	23	(2.395)	(2.372)
Pripis obresti	-	-	-	22	22
Prevrednotenje na pošteno	-	-	9.625	-	9.625
Zmanjšanja					
Odplačila, prodaje	-	-	(14.630.078)	(1.023)	(14.631.101)
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	-	-	-
Prenos na kratkoročni del	-	-	(58.993)	-	(58.993)
Dokončen odpis	-	-	-	-	-
Prevrednotenje na pošteno	-	-	-	(283.223)	(283.223)
Stanje 31. 12. 2009	-	-	646.138	8.775.475	9.421.613
Popravek vrednosti					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	-	48.381	48.381
Povečanja					
Oblikovanje popravka vrednosti	-	-	-	-	-
Zmanjšanja					
Izterjane odpisane naložbe	-	-	-	-	-
Dokončen odpis	-	-	-	-	-
Prenos na kratkoročni del	-	-	-	-	-
Stanje 31. 12. 2009	-	-	-	48.381	48.381
Čista vrednost 31. 12. 2008	-	-	15.273.992	9.009.875	24.283.867
Čista vrednost 31. 12. 2009	-	-	646.138	8.727.094	9.373.232

Pojasnilo 5: Dolgoročne poslovne terjatve 3.145.382 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročni blagovni krediti dani na domačem trgu	101.354	-
Dolgoročno dani predujmi in varščine	3.002.660	1.294.983
Druge dolgoročne poslovne terjatve	42.451	65.808
Kratkoročni del dolgoročnih poslovnih terjatev	(540)	(540)
Oslabitev	(543)	(715)
Skupaj	3.145.382	1.359.536

Največji del dolgoročnih poslovnih terjatev predstavljajo dolgoročno dane varščine družb stebra energetike, predvsem Litostroja Power indijskemu in slovenskim naročnikom.

Pojasnilo 6: Odložene terjatve za davek 1.517.036 evrov

Med odloženimi terjatvami za davek so izkazane terjatve do države iz naslova davka od dohodkov pravnih oseb v višini 1.517.036 evrov (lani 1.722.631 evrov). Odložene terjatve za davek se nanašajo na obračunan davek iz naslova oblikovanih rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi.

Pojasnilo 7: Sredstva za prodajo 20.577.559 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Nekratkoročna sredstva za prodajo		
Opredmetena osnovna sredstva za prodajo	20.577.559	9.387.699
Skupaj	20.577.559	9.387.699

V postavki opredmetenih osnovnih sredstev za prodajo vodi Livnica Kikinda sredstva, ki so namenjena vzpostavitvi proizvodnega procesa na lokaciji Jaša Tomić v Srbiji. Nekratkoročna sredstva, za katera predvidevamo, da bo njihova knjigovodska vrednost poravnana s prodajo in ne z nadaljnjo uporabo, izkazujejo tudi družbe Cimos TMD in Cimos TMD Casting iz Bosne in Hercegovine ter hrvaški Labinprogres TPS.

Pojasnilo 8: Zaloge 93.693.666 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Material in surovine	32.559.441	40.495.657
Nedokončana proizvodnja	26.048.861	28.069.629
Proizvodi	21.631.829	27.449.885
Trgovsko blago	10.447.859	16.432.363
Predujmi za zaloge	3.005.676	4.951.461
Skupaj	93.693.666	117.398.995

Pri izkazovanju zalog materiala uporabljajo delniška družba Cimos ter odvisne družbe: P. P. C. Buzet, Cimos Titan, Labinprogres TPS, Cimos TMD, Cimos TAM in Litostroj Power, metodo tehtanih povprečnih cen, ostale odvisne družbe, ki se še niso pridružile skupini uporabnikov informacijskega sistema SAP R/3, pa stalne cene z odmiki.

Pri izkazovanju zalog nedokončane proizvodnje in proizvodov uporablja skupina stalne cene. Odmiki dejanskih cen od stalnih se po skupinah zalog ugotavljajo mesečno.

Redni popis vseh vrst zalog je bil opravljen v vseh družbah skupine Cimos. Evidentiran popisni primanjkljaj v višini 26.753 evrov je v mejah običajnega kala. Višina presežka ugotovljenega pri popisu pa je znašala 9.053 evrov.

Pojasnilo 9: Kratkoročne finančne naložbe 41.183.361 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročne finančne naložbe:		
Kratkoročna posojila		
Kratkoročna posojila družbam v skupini	515.913	515.913
Kratkoročna posojila drugim	40.667.448	7.388.059
Kratkoročno nevplačani vpoklicani kapital	-	449.937
Skupaj	41.183.361	8.353.909

Nekajkratno povečanje kratkoročnih finančnih naložb je posledica povečanja kratkoročnih posojil, danih drugim, ki jih v pretežni meri izkazuje delniška družba Cimos. Gre za posojila, ki so bila odobrena po obrestnih merah med 2,251 in petimi odstotki, ter predvsem za povečanje vezanih sredstev na depozitnem računu.

Gibanje kratkoročnih finančnih naložb

(v evrih)	Finančne naložbe po pošteni vred- nosti prek IPI	Finančne naložbe v posesti do zapadlosti	Posojila	Finančne naložbe razpoložljive za prodajo	Skupaj
Kosmata vrednost					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	8.353.909	-	8.353.909
Povečanja					
Nova posojila, nakupi	-	-	50.012.499	-	50.012.499
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	1.619	-	1.619
Pripis obresti	-	-	172.664	-	172.664
Prenos iz dolgoročnega dela	-	-	58.993	-	58.993
Prevrednotenje na pošteno	-	-	-	-	-
Zmanjšanja					
Odplačila, prodaje	-	-	(17.416.323)	-	(17.416.323)
Prevrednotenje - tečajne razlike	-	-	-	-	-
Dokončen odpis	-	-	-	-	-
Prevrednotenje na pošteno	-	-	-	-	-
Stanje 31. 12. 2009	-	-	41.183.361	-	41.183.361
Popravek vrednosti					
Stanje 31. 12. 2008	-	-	-	-	-
Povečanja					
Prenos iz dolgoročnega dela	-	-	-	-	-
Oblikovanje popravka vrednosti	-	-	-	-	-
Zmanjšanja					
Izterjane odpisane	-	-	-	-	-
Dokončen odpis naložb	-	-	-	-	-
Stanje 31. 12. 2009	-	-	-	-	-
Čista vrednost 31. 12. 2008	-	-	8.353.909	-	8.353.909
Čista vrednost 31. 12. 2009	-	-	41.183.361	-	41.183.361

Pojasnilo 10: Kratkoročne poslovne terjatve 102.328.574 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		
na domačem trgu	13.183.153	16.074.217
na tujih trgih	82.821.553	77.983.068
Dani kratkoročni predujmi in varščine	4.653.095	5.817.938
Kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	241.281	37.343
Kratkoročne terjatve, povezane s finančnimi prihodki	342.940	241.459
Druge kratkoročne terjatve	17.168.735	13.938.465
Kratkoročni del dolgoročnih poslovnih terjatev	540	540
Oslabitve kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev	(15.908.491)	(16.140.087)
Oslabitve drugih kratkoročnih poslovnih terjatev	(174.232)	(170.751)
Skupaj	102.328.574	97.782.192

Kratkoročne poslovne terjatve na dan bilance stanja so od predhodnega obdobja višje predvsem zaradi višjih zahtevkov za povračila davka na dodano vrednost ter nekoliko višjih terjatev do kupcev, ki so jih povzročile slabše likvidnostne razmere.

Pojasnilo 11: Denarna sredstva 8.940.611 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Gotovina v blagajni v domači valuti	20.380	13.573
Gotovina v blagajni v tuji valuti	11.083	20.838
Denarna sredstva na računih v domači valuti	4.891.130	6.187.009
Denarna sredstva na računih v tuji valuti	3.895.581	1.224.835
Kratkoročni depoziti v domači valuti	119.739	720.119
Kratkoročni depoziti v tuji valuti	2.698	30.989
Skupaj	8.940.611	8.197.363

Pojasnilo 12: Aktivne časovne razmejitve 9.107.819 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročno odloženi stroški oziroma odhodki	2.692.938	3.786.764
Kratkoročno nezaračunani prihodki	32.660	3.211
Vrednotnice	-	-
DDV od prejetih predujmov	1.517.757	1.334.024
Druge aktivne časovne razmejitve	4.864.464	2.323.620
Skupaj	9.107.819	7.447.619

Večji del aktivnih časovnih razmejitev je oblikovan iz naslova razmejenega davka na dodano vrednost. Del, v višini 972.859 evrov je posledica povečanja kratkoročno odloženih odhodkov iz naslova tečajnih razlik skupine Kikinda, del pa ob uskupinjevanju ugotovljenega časovnega razhajanja med evidentiranjem terjatev in obveznosti pri poslovanju med družbami v skupini. Skladno s spremembo Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o Kontnem načrtu in vsebini konta v Kontnem načrtu za gospodarske družbe, zadruge, druge pravne osebe in podjetnike (Službeni glasnik RS, št. 114/06, 119/08 in 9/2009), ki omogoča kratkoročno

časovno razmejevanje neto učinka iz naslova tečajnih razlik dolgoročnih terjatev in dolgoročnih obveznosti na dan 31. 12. 2009, je le-ta pripoznan v okviru aktivnih časovnih razmejitev.

Pojasnilo 13: Kapital 121.335.729 evrov

Kapital skupine Cimos sestavlja na dan 31. 12. 2009 kapital večinskega lastnika v višini 120.324.021 evrov in kapital manjšinskih lastnikov družb Livarne Vuzenica, Labinprogres TPS, Cimos France, Livnice Kikinda ter Krušika – Precizni liv v skupni višini 1.011.708 evrov. Ker se bilančni dobiček na ravni skupine ne ugotavlja, le-ta ni predstavljen. Predstavljen je le bilančni dobiček obvladujoče družbe.

Čisti dobiček na delnico večinskega lastnika je enak popravljenemu čistemu dobičku večinskega lastnika na delnico leta 2009 in znaša 8,34 evrov. Celotni vseobsegajoči donos na delnico večinskega lastnika znaša 0,0023 evrov.

Pojasnilo 14: Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve 11.500.030 evrov

Večji del rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev predstavljajo rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi; te znašajo 7.585.182 evrov. Izračun rezervacij je pooblaščen aktuar opravil za vsako družbo posamično, upošteva, z lokalno zakonodajo posamezne družbe usklajeno višino odpravnin ob upokojitvi in višino jubilejnih nagrad. Pri izračunu so bili upoštevani podatki posameznega zaposlenega in uporabljena nominalna 4-odstotna obrestna mera.

Druge dolgoročne rezervacije izhajajo iz narave poslovanja stebra energetike, tako Litostroja Power kot ČKD Blansko, in poslovanja invalidske družbe LIP.

Gibanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev

(v evrih)	Pokojnine, jubilejne nagrade odpravnine ob upokojitvi	Rezervacije za dana jamstva	Prejete dotacije za pokrivanje stroškov	Prejete dotacije za osnovna sredstva	Druge rezervacije	Skupaj
Stanje 31. 12. 2008	8.203.004	1.792.720	21.382	89.463	452.505	10.559.074
Spremembe v letu						
Oblikovanje	329.042	1.639.786	110.588	32.976	290.505	2.402.897
Črpanje	(946.864)	(241.930)	-	(16.906)	(124.382)	(1.330.082)
Odprava	-	(136.431)	141.938	-	(141.938)	(136.431)
Tečajne razlike	-	4.572	-	-	-	4.572
Stanje 31. 12. 2009	7.585.182	3.058.717	273.908	105.533	476.690	11.500.030

Pojasnilo 15: Dolgoročne finančne obveznosti 273.336.508 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v državi	153.072.808	90.731.814
Dolgoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v tujini	98.019.794	80.849.499
Dolgoročne finančne obveznosti v zvezi z obveznicami	20.000.000	20.000.000
Dolgoročni dolgovi iz finančnega najema	45.296.332	46.662.359
Dolgoročne finančne obveznosti do fizičnih oseb	-	-
Druge dolgoročne finančne obveznosti	2.310.984	4.042.566
Kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti	(45.363.410)	(75.833.750)
Skupaj	273.336.508	166.452.488

Posojilodajalci leta 2009 najetih dolgoročnih posojil so v večini primerov slovenske banke. Največji najemnik novih posojil je delniška družba Cimos, ki skrbi za likvidnost celotne skupine. Leto 2009 je prineslo širši razpon obrestnih mer dolgoročno najetih posojil. Obrestne mere za dolgoročno posojilo se v Srbiji gibljejo od 1 do 9,38 odstotka.

Gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti

(v evrih)	Glavnica dolga 1. januarja	Nova posojila v letu	Preraz- vrstitve	Prenos iz kratkoročnih posojil	Stopnja rasti cen	Tečajne razlike	Odplačila v letu	Glavnica dolga 31. decembra	Del. ki zapade v 2010	Dolgoročni del
Obveznosti iz naslova obveznic										
Obveznosti iz naslova obveznic	20.000.000	-	-	-	-	-	-	20.000.000	-	20.000.000
Ostale dolgoročne finančne obveznosti										
Banke v državi	47.197.470	54.970.716	2.571.429	69.607.947	875.154	869.489	(823.553)	175.268.652	(29.735.327)	145.533.325
Banke v tujini	63.971.148	8.166.056	(2.571.429)	5.426.857	834.360	519.214	(1.408.515)	74.937.691	(5.239.800)	69.697.891
Druži	35.283.870	11.505.997	-	3.323.125	27.906	354.044	(2.001.367)	48.493.575	(10.388.283)	38.105.292
Skupaj	166.452.488	74.642.769	-	78.357.929	1.737.420	1.742.747	(4.233.435)	318.699.918	(45.363.410)	273.336.508

Pojasnilo 16: Dolgoročne poslovne obveznosti 5.049.401 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Dolgoročne poslovne obveznosti do drugih domačih dobaviteljev	213.663	94.591
Dolgoročne poslovne obveznosti do drugih tujih dobaviteljev	497.496	-
Dolgoročni dobljeni predujmi in varščine	7.610.843	7.813.754
Druge dolgoročne poslovne obveznosti	1.497.469	1.667.970
Kratkoročni del dolgoročnih poslovnih obveznosti	(4.770.070)	(2.991.627)
Skupaj	5.049.401	6.584.688

Večji del dolgoročnih poslovnih obveznosti izhaja iz narave poslovanja družb stebra energetike. Dolgoročne poslovne obveznosti iz naslova prejetih predujmov in varščin izkazuje Litostroj Power v višini 1.704.882 evrov in Litostroj Hydro v višini 1.247.728 evrov.

Pojasnilo 17: Odložene obveznosti za davek 13.593 evrov

Odložene obveznosti za davek v višini 13.593 evrov (lani 14.037 evrov) se nanašajo na prevrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev, ki so pripoznane v bilanci stanja družb ČKD Blansko ter Litostroja Hydro.

Pojasnilo 18: Kratkoročne finančne obveznosti 164.677.364 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	-	-
Kratkoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v državi	84.328.156	137.049.139
Kratkoročna posojila, dobljena pri bankah in družbah v tujini	30.034.203	9.117.262
Druge kratkoročne finančne obveznosti	4.951.595	4.599.504
Kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti	45.363.410	75.833.750
Skupaj	164.677.364	226.599.655

Posojilodajalci leta 2009 najetih kratkoročnih posojil so v večini primerov slovenske banke, čeprav je vrednost odplačil skupine Cimos presegala vrednost novih posojil. Obrestne mere za kratkoročne finančne obveznosti se gibljejo med 1,13 odstotka v Srbiji in 10,5 odstotka v Bosni in Hercegovini.

Gibanje kratkoročnih finančnih obveznosti

(v evrih)	Glavnica dolga 1. januarja	Nova posojila v letu	Prenos iz dolgoročnih posojil	Prenos na dolgoročna posojila	Tečajne razlike	Odplačila v letu	Glavnica dolga 31. decembra
Kratkoročne finančne obveznosti							
Banke v državi	180.583.481	53.644.758	29.735.326	(69.607.947)	(96.613)	(68.854.940)	125.404.065
Banke v tujini	26.003.219	17.859.477	5.239.801	(5.426.857)	(10.738)	(19.780.804)	23.884.098
Drugi	20.012.955	1.365.743	10.388.283	(3.323.125)	(2.733)	(13.051.922)	15.389.201
Skupaj	226.599.655	72.869.978	45.363.410	(78.357.929)	(110.084)	(101.687.666)	164.677.364

Pojasnilo 19: *Kratkoročne poslovne obveznosti 139.989.294 evrov*

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Kratkoročne obveznosti do družb v skupini	245.321	308.493
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	93.056.814	98.018.080
Kratkoročne menične obveznosti	359.862	2.285.045
Kratkoročne obveznosti na podlagi predujmov, varščin	4.799.419	7.646.163
Kratkoročne obveznosti iz poslovanja za tuj račun	5	15.353
Kratkoročne obveznosti do zaposlencev	6.880.103	5.994.956
Kratkoročne obveznosti do države in drugih inštitucij	6.283.154	3.927.445
Kratkoročne obveznosti do financerjev	1.106.884	1.098.516
Druge kratkoročne poslovne obveznosti	22.487.662	24.555.474
Kratkoročni del dolgoročnih poslovnih obveznosti	4.770.070	2.991.627
Skupaj	139.989.294	146.841.152

Zaradi manjšega obsega poslovanja leta 2009 so manjše tudi kratkoročne poslovne obveznosti, predvsem kot posledica manjših obveznosti do dobaviteljev.

Pojasnilo 20: *Kratkoročne pasivne časovne razmejitev 4.719.253 evrov*

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki	1.698.701	1.492.191
Kratkoročno odloženi prihodki	2.924.616	2.959.766
DDV od danih predujmov	44.031	91.724
Druge pasivne časovne razmejitev	51.905	534
Skupaj	4.719.253	4.544.215

Kratkoročne pasivne časovne razmejitev predstavljajo kratkoročno odloženi prihodki družb stebra energetike, predvsem Litostroja Power, ter vnaprej vračunani stroški in odhodki, v največji meri odhodki za obresti.

Pojasnilo 21: Izven bilančne obveznosti 122.028.728 evrov

(v evrih)	31. 12. 2009	31. 12. 2008
Hipoteke na nepremičninah	63.372.133	14.120.103
Zastave vrednostnih papirjev	567.845	567.845
Dane garancije in jamstva	49.682.218	56.151.004
Dana poročstva	1.359.876	-
Izdane menice	2.645.461	-
Tuj material na zalogi	2.663.016	3.200.302
Tuja osnovna sredstva v uporabi	-	1.892.408
Druge izven bilančne postavke	1.738.179	3.708.463
Skupaj	122.028.728	79.640.125

Pojasnilo 22: Poslovni prihodki 385.810.234 evrov

Čisti prihodki od prodaje

(v evrih)	2009	2008
Prihodki iz prodaje v Sloveniji		
v povezani skupini	-	-
drugim kupcem	16.568.508	41.222.253
Prihodki iz prodaje v EU		
v povezani skupini	-	1.433
drugim kupcem	276.699.641	355.770.170
Prihodki iz prodaje izven EU		
v povezani skupini	-	-
drugim kupcem	74.199.050	63.136.526
Skupaj	367.467.199	460.130.382

Sprememba vrednosti zalog

Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje v višini 8.527.758 evrov (lani povečanje za 10.511.630 evrov) je razlika med njihovo vrednostjo na koncu poslovnega obdobja in njihovo vrednostjo na začetku poslovnega obdobja.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve v višini 18.833.686 evrov (lani 19.386.456 evrov) predstavljajo proizvode in storitve, ki so jih družbe skupine izdelale oziroma opravile in jih nato evidentirale med svojimi opredmetenimi osnovnimi sredstvi, neopredmetenimi dolgoročnimi sredstvi ter zalogami.

Drugi poslovni prihodki

(v evrih)	2009	2008
Prihodki od črpanja in odprave dolgoročnih rezervacij	340.549	526.375
Subvencije, dotacije in donacije	1.407.750	1.909.595
Izterjane odpisane terjatve	10.016	291.610
Prodaja opredmetenih osnovnih sredstev	3.916.242	23.807.286
Prodaja naložbenih nepremičnin	483.953	-
Odpis obveznosti	1.878.597	79.848
Drugi poslovni prihodki	-	889.335
Skupaj	8.037.107	27.504.049

Pojasnilo 23: Poslovni odhodki 353.471.251 evrov

(v evrih)	2009	2008
Stroški blaga, materiala in storitev		
Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	29.397.376	52.013.990
Stroški porabljenega materiala	162.209.086	225.101.709
Stroški storitev	34.983.412	58.733.504
Stroški dela		
Stroški plač	66.538.704	72.286.592
Stroški socialnih zavarovanj	13.211.980	14.638.461
Drugi stroški dela	10.133.275	12.201.328
Odpisi vrednosti		
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	3.871.397	4.789.632
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	29.332.837	29.908.924
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih, opredmetenih osnovnih sredstvih in naložbenih nepremičninah	322.680	173.729
Prevrednotovalni poslovni odhodki v zvezi s kratkoročnimi sredstvi, razen s finančnimi naložbami in naložbenimi nepremičninami	385.161	610.720
Drugi poslovni odhodki	3.085.343	3.899.457
Skupaj	353.471.251	474.358.046

Pojasnilo 24: Finančni prihodki 5.906.435 evrov

(v evrih)	2009	2008
Finančni prihodki iz deležev		
Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	33.845	226.414
Finančni prihodki iz drugih naložb	81.388	154.361
Finančni prihodki iz danih posojil		
Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	-	36.114
Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	802.655	1.949.661
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev		
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	-	4.363
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	4.988.547	3.016.809
Skupaj	5.906.435	5.387.722

Pojasnilo 25: Finančni odhodki 34.072.598 evrov

(v evrih)	2009	2008
Finančni odhodki iz finančnih naložb	-	62.367
Finančni odhodki iz finančnih obveznosti		
Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	21.693.443	24.847.751
Finančni odhodki iz izdanih obveznic	1.151.317	1.148.732
Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	3.221.262	3.754.727
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti		
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti do družb v skupini	-	11.783
Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev	6.993.277	4.549.948
Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	1.013.299	5.264.542
Skupaj	34.072.598	39.639.850

Pojasnilo 26: Drugi prihodki 1.211.152 evrov

(v evrih)	2009	2008
Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	17.777	16.591
Prejete odškodnine	460.098	602.467
Prejete kazni	58.291	8.091
Ostali prihodki	674.986	352.541
Skupaj	1.211.152	979.690

Pojasnilo 27: Drugi odhodki 813.243 evrov

(v evrih)	2009	2008
Denarne kazni	231.006	29.535
Odškodnine	173.422	46.946
Ostali odhodki	408.815	1.089.500
Skupaj	813.243	1.165.981

Druga razkritja

22.3

Poslovna razmerja med podjetji v skupini

Poslovna razmerja med podjetji v skupini na dan 31. 12. 2009, ki so bila pri uskupinjevanju izločena v evrih:

Naložbe in kapital	
Delnice in deleži družb v skupini	148.918.664
Nevplačani vpoklicani kapital	6.205.229
Kapital	155.123.893
Terjatve in obveznosti	
Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	97.123.411
Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	92.491.677
Dolgoročne poslovne terjatve do družb v skupini	2.058.648
Dolgoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	2.060.397
Kratkoročna posojila družbam v skupini	38.028.125
Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	41.486.921
Dolgoročna posojila družbam v skupini	12.362.320
Dolgoročne finančne obveznosti do družb v skupini	9.126.552
Aktivne časovne razmejitev	4.406.957
Prihodki in odhodki	
Čisti prihodki od prodaje	273.495.057
Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	210.252.400
Stroški porabljenega materiala	48.604.781
Stroški storitev	14.542.703
Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	1.892.050
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do družb v skupini	1.732.062
Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini	1.920.690
Finančnih odhodki iz poslovnih obveznosti do družb v skupini	1.798.595
Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov dolgoročnih finančnih naložb v družbe v skupini	1.541.465

Poročanje po segmentih

Izkaz poslovnega izida po področnih segmentih skupine Cimos:

(v evrih)	Avtomobilska industrija	Energetika	Kmetijstvo	Strojegradnja	Skupaj
Prihodki iz poslovanja	293.264.294	70.914.067	6.139.970	15.491.903	385.810.234
Prihodki med segmenti	3.935.712	95.891	1.434.134	8.658.189	19.809.111
Odhodki iz poslovanja	(268.041.828)	(67.668.176)	(6.247.047)	(11.514.200)	(353.471.251)
Odhodki med segmenti	(3.935.712)	(95.891)	(1.434.134)	(8.658.189)	(19.809.111)
Kosmati poslovni izid segmenta	25.222.466	3.245.891	(107.077)	3.977.703	32.338.983
Nerazporejeni stroški					-
Kosmati poslovni izid od prodaje					32.338.983
Čisti finančni prihodki/odhodki					(28.166.163)
Čisti drugi prihodki/odhodki					397.909
Davki iz dobička					(738.135)
Čisti poslovni izid poslovnega leta					3.832.594

Sredstva avtomobilskega stebra predstavljajo 77,1 odstotka, stebra energetike 11 odstotkov, stebra strojogradnje 9,9 odstotka ter stebra kmetijske opreme 2 odstotka vseh sredstev skupine.

Izkaz poslovnega izida po območnih segmentih skupine Cimos:

(v evrih)	Slovenija	Evropska unija	Ostalo	Skupaj
Prihodki iz poslovanja	26.361.984	277.385.651	82.062.599	385.810.234
Prihodki med segmenti	307.884.288	2.633.825	4.485.085	315.003.198
Odhodki iz poslovanja	(23.652.631)	(253.285.708)	(76.532.912)	(353.471.251)
Odhodki med segmenti	(307.884.288)	(2.633.825)	(4.485.085)	(315.003.198)
Kosmati poslovni izid segmenta	2.709.353	24.099.943	5.529.687	32.338.983
Nerazporejeni stroški				-
Kosmati poslovni izid od prodaje				32.338.983
Čisti finančni prihodki/odhodki				(28.166.163)
Čisti drugi prihodki/odhodki				397.909
Davki iz dobička				(738.135)
Čisti poslovni izid poslovnega leta				3.832.594

Preračun kapitala

(v evrih)	Kapital 31.12.2008	Odstotek rasti	Učinek	Popravljen poslovni izid
Kapital (rast cen življenjskih potrebščin)	121.302.699	1,80	2.183.449	1.649.145

Davek iz dobička in odloženi davek

Skupina Cimos izkazuje v letu 2009 skupaj 3.832.594 evrov dobička in 532.984 evrov davka iz dobička. Davek iz dobička delniške družbe Cimos znaša 323.804 evrov, davek iz dobička ČKD Blansko 105.799 evrov, Litostroja Hydro 2.077 evrov, HRC Blansko 45.644 evrov in P. P. C. Buzeta 55.660 evrov. Odloženi davki skupine znašajo 205.151 evrov.

Kazalniki

	2009
Stopnja lastniškosti financiranja	0,17
Stopnja dolgoročnosti financiranja	0,57
Stopnja osnovnosti investiranja	0,60
Stopnja dolgoročnosti investiranja	0,62
Koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev	0,28
Koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti	0,03
Koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti	0,37
Koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti	0,88
Koeficient gospodarnosti poslovanja	1,09
Koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala	0,03

Poročilo o odnosih med povezanimi družbami

V letu 2009 so bili med povezanimi družbami v skupini Cimos opravljeni številni pravni posli, v katerih je obvladujoča družba nastopala kot kupec, dobavitelj, najemodajalec ali v drugi vlogi. Pravna podlaga za te posle so bile različne pogodbe, naročilnice, ponudbe in podobno. Vsebina pravnih poslov in obseg razmerij je razvidna iz knjigovodskih listin oziroma iz priloženih tabel in opisov. Delniška družba Cimos ni uporabila svojega vpliva obvladujoče družbe, da bi pripravila katero od svojih odvisnih družb do tega, da bi zase opravila škodljiv pravni posel ali da bi nekaj storila ali opustila v svojo škodo.

Ostala razkritja

Bruto plače članov ožjega vodstva znašajo 791.982 evrov. Uprava in člani nadzornega sveta v letu 2009 niso prejeli prejemkov v odvisnih družbah.

Izjava posloводства

22.4

Uprava potrjuje skupinske računovodske izkaze skupine Cimos za leto, končano 31. decembra 2009. Prav tako potrjuje podlago za sestavo skupinskih računovodskih izkazov, razčlenitev in pojasnila k skupinskim računovodskim izkazom v letnem poročilu na straneh od 106 do 134. Uprava je odgovorna za njihovo resničnost in objektivnost.

Uprava potrjuje, da so bile pri izdelavi skupinskih računovodskih izkazov dosledno uporabljene ustrezne računovodske usmeritve, da so bile računovodske ocene izdelane po načelu previdnosti in dobrega gospodarjenja in da je letno poročilo resnična in poštena slika premoženjskega stanja skupine Cimos ter izidov njenega poslovanja v letu 2009.

Uprava je odgovorna za ustrezno vodeno računovodstvo, za sprejem ustreznih ukrepov za zavarovanje premoženja in za preprečevanje ter odkrivanje prevar in drugih nepravilnosti oziroma nezakonnosti.

Skupinski računovodski izkazi so izdelani na podlagi predpostavke o nadaljnjem poslovanju skupine Cimos ter v skladu z veljavno zakonodajo in Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. Neodvisna revizorska hiša Renoma, družba za revizijo in svetovanje, d. o. o., skrbi za revidiranje računovodskih izkazov skupine Cimos, o čemer je tudi pripravila poročilo, ki je objavljeno na straneh 136 in 137.

Franc Krašovec,
predsednik uprave

Mnenje pooblaščenega revizorja

RENOMA družba za revizijo
in svetovanje d.o.o.

PKF

Pooblaščenih revizorji
& Poslovni svetovalci

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA

Delničarjem skupine povezanih družb CIMOS d.d.

Revidirali smo priložene skupinske računovodske izkaze družbe CIMOS d.d. in njenih odvisnih družb (Skupina CIMOS), ki vključujejo skupinsko bilanco stanja na dan 31. decembra 2009 ter z njo povezane skupinske izkaze poslovnega izida, vseobsegajočega donosa, gibanja kapitala in denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost posloводства za računovodske izkaze

Poslovodstvo je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, kot jih je sprejela Evropska unija. Ta odgovornost vključuje: vzpostavitev, delovanje in vzdrževanje notranjega kontroliranja, povezanega s pripravo in pošteno predstavitvijo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, izbiro in uporabo ustreznih računovodskih usmeritev ter pripravo računovodskih ocen, ki so utemeljene v danih okoliščinah.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanim in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov družbe, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja družbe. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Končniška ulica 25 | 1000 Ljubljana | Slovenija
Telefon +386 1 230 85 10 | Faks +386 1 230 85 20
E-pošta info@renom.si | www.renoma.si

Registrirana: Okrajno sodišče v Ljubljani, Vložna številka: 1341/2002, Osnovni kapital: 21.908 EUR, Matična številka: 1162410, ID-Številka: SI4093670, TR: NRB 0205-009982301
Družba je vpisana v register revizorske družbe pri Slovenskem sodišču za revizijo. RENOMA družba za revizijo in svetovanje d.o.o. je članica PKF International Limited, skupine samostojnih pravnih oseb.

RENOMA družba za revizijo
in svetovanje d.o.o.

PKF

Pooblaščen revizorji
& Poslovni svetovalci

Mnenje

Po našem mnenju so skupinski računovodski izkazi resničen in pošten prikaz finančnega stanja Skupine CIMOS na dan 31. decembra 2009 ter njenega skupinskega poslovnega izida in denarnih tokov za tedaj končano leto v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, kot jih je sprejela Evropskega unija.

Poročilo o drugih zakonskih in regulativnih zahtevah

V skladu z zahtevo Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1) potrjujemo, da so informacije v poslovnem poročilu skladne s priloženimi računovodskimi izkazi po stanju na dan 31. decembra 2009.

RENOMA
DRUŽBA ZA REVIZIJO
IN SVETOVANJE D.O.O.

RENOMA
družba za revizijo in svetovanje d.o.o.

Marjan Habjan

Pooblaščen revizor

Ljubljana, 14. april 2010

Pogled v prihodnost

Izziv, obstoj v nepredvidenih razmerah, je hkrati priložnost za stvaritev novosti. Z odgovornostjo, ki hodi z roko v roki z dolgoletnim znanjem. Za nove generacije izdelkov - za bodoče generacije.

[1000]

Iz velikega v malo in
iz malega v veliko ...
Iz 100 milimetrov
proti 1.000 in višje.

**Predstavitev
družb v skupini
Cimos**

SLOVENIJA

CIMOS d. d.
6000 Koper, C. Marežganskega upora 2
predsednik uprave: Franc Krašovec
Telefon: +386 5 66 58 100
Telefaks: +386 5 66 58 250
e-pošta: info@cimos.eu

CIMOS TAM Ai, d. o. o.
2000 Maribor, Perhavčeva ulica 21
direktor: Goran Dimc
telefon: +386 2 45 01 111
telefaks: +386 2 46 14 299
e-pošta: info.tamai@cimos.eu

CIMOS TITAN, d. o. o.
1240 Kamnik, Kovinarska 28
direktor: Ivan Batagelj
telefon: +386 1 83 09 340
telefaks: +386 1 83 09 179
e-pošta: info.titan@cimos.eu

LIP, d. o. o.
1000 Ljubljana, Litostrojska c. 50
direktor: Mirko Rojc
telefon: +386 1 58 39 700
telefaks: +386 1 50 56 150
e-pošta: info.lip@cimos.eu

LITOSTROJ POWER, d. o. o.
1000 Ljubljana, Litostrojska c. 50
direktor: Drago Fabijan
telefon: +386 1 58 24 115
telefaks: +386 1 58 24 127
e-pošta: info@litostrojpower.eu

LIVARNA VUZENICA, d. o. o.
2367 Vuzenica, Livarska cesta 21/a
direktor: Vojko Jeznik
telefon: +386 2 87 64 200
telefaks: +386 2 87 64 075
e-pošta: livarna.vuzenica@cimos.eu

HRVAŠKA

P. P. C. BUZET, d. o. o.
52420 Buzet, Most 24
direktor: Franko Vižintin
telefon: +385 52 610 800
telefaks: +385 52 610 830
e-pošta: info-ppc@cimos.eu

LABINPROGRES - TPS, d. o. o.
52220 Labin, Dubrova bb
direktor: Dorian Knapić
telefon: +385 52 851 845
telefaks: +385 52 851 850
e-pošta: info@labinprogres.hr

BOSNA IN HERCEGOVINA

CIMOS TMD Ai, d. o. o.
76250 Gradačac, Sarajevska ulica br. 62
direktor: Fadil Novalić
telefon: +387 35 822 800
telefaks: +387 35 822 888
e-pošta: info.tmdai@cimos.eu

CIMOS SREBRENICA, d. o. o.
75430 Srebrenica, Potočari bb
direktor: Azem Huremović
telefon: +387 56 441 009
telefaks: +387 35 822 888
e-pošta: info.srebrenica@cimos.eu

NT FORGING, d. o. o.
72290 Novi Travnik,
Ul. Mehmede Spahe br. 1
direktor: Amir Klinčar
telefon: +387 30 542 621
telefaks: +387 30 542 622
e-pošta: info.novitrvnik@cimos.eu

NIMONIC d. o. o.
72000 Zenica,
Ulica Travnička cesta br. 7
direktor: Alen Delić
telefon: +387 62 342 792
e-pošta: info.nemonic@cimos.eu

CIMOS TMD CASTING, d. o. o.
72000 Zenica, Radna zona Zenica-1 bb
direktor: Razim Lušničkić
telefon: +387 32 440 344
telefaks: +387 32 200 811
e-pošta: info.tmdcasting@cimos.eu

LITOSTROJ BH, d. o. o.
75000 Tuzla, Ul. Bosne Srebrene br. 14
direktor: Mirsad Alić
telefon: +387 35 267 134
telefaks: +387 35 267 134
e-pošta: litostrojbih@yahoo.com

SRBIJA

LIVNICA KIKINDA, AD
23300 Kikinda, Miloševački put 34
direktor: Valentina Glavina
telefon: +381 230 422 860
telefaks: +381 230 421 544
e-pošta: info.lk@cimos.eu

LIVNICA KIKINDA Ai, d. o. o.
23300 Kikinda, Miloševački put 34
direktor: Franko Vižintin
telefon: +381 230 422 862
telefaks: +381 230 434 187
e-pošta: info.lk-ai@cimos.eu

FAM SEČANJ Ai, d. o. o.
23240 Sečanj, Partizanski put bb
direktor: Nada Milošević
telefon: +381 23 841 022
telefaks: +381 23 841 034
e-pošta: info.fam-secanj@cimos.eu

LIRA, d. o. o.
23300 Kikinda, Miloševački put 34
direktor: Jasmina Milankov
telefon: +381 230 423 062
telefaks: +381 230 423 062
e-pošta: info.lira@cimos.eu

KRUŠIK – Precizni liv, AD
14242 Mionica, Toplički put 11
direktor: Ivan Filipović
Telefon: +381 14 616 01
Telefaks: +381 14 614 01
e-pošta: info.krusik-precizniliv@cimos.eu

TPS, d. o. o.
23332 Novi Kneževac, Nemanjina 102
direktor: Saša Činkul
telefon: +381 230 83 329
telefaks: +381 230 83 329
e-pošta: info.tps@cimos.eu

LIVNICA MAŠINOGRADNJA, d. o. o.
23300 Kikinda, Miloševački put 34
direktor: Veljko Golić
telefon: +381 230 421 860
telefaks: +381 230 421 860
e-pošta: info.lk@cimos.eu

LIRADOM UGOSTITELJSTVO, d. o. o.
23300 Kikinda, Miloševački put 34
direktor: Jasmina Milankov
telefon: +381 230 423 062; 22 262
telefaks: +381 230 423 062
e-pošta: info.liradom@cimos.eu

FRANCIJA

CIMOS FRANCE, S. A. S.
92752 Nanterre Cedex, Rue de Peupliers
predsednik poslovnega odbora: CIMOS d. d.
telefon: +33 147 86 30 69
telefaks: +33 147 82 87 34
e-pošta: info.cimosfrance@timos.eu

RUSIJA

CIMOS – ZKS, OOO
445043 Togliatti, 11 Borkovskaya
telefon: +7 8482 20 60 87
+7 8482 75 98 67
telefaks: +7 8482 20 60 68
e-pošta: info.cimos-zks@timos.eu

NEMČIJA

CIMOS BRD, GmbH
82140 Ilzweg, Olching 9
direktor: Alojz Šeme
telefon: +49 2238 942 856
telefaks: +49 8141 222 969
e-pošta: cimos@alouis-seme.si

ČEŠKA

ČKD BLANSKO ENGINEERING, a. s.
678 01 Blansko, Čapkova 2357/5
direktor: Emil Žižka
telefon: +420 533 309 502
telefaks: +420 533 309 557
e-pošta: gr@cbeng.cz

HYDRAULIC RESEARCH CENTER s. r. o.
678 01 Blansko, Čapkova 2357/5
direktor: Radomir Havliček
Telefon: +420 533 309 540
Telefaks: +420 533 309 613
e-pošta: havlicek.vhs@cbeng.cz

KANADA

LITOSTROJ HYDRO, Inc.
J2L 1J4 Canada, 45, Pacifique Est, Bromont, Quebec
direktor: Janez Dornik
telefon: +1450 534 2929
telefaks: +1450 534 0136
e-pošta: jdornik@litohydro.ca

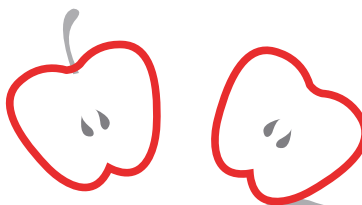

LETNO POROČILO
DELNIŠKE DRUŽBE IN
SKUPINE CIMOS
ZA LETO 2009

Založnik	Cimos d. d.
Vsebina	Cimos d. d.
Kreativna zasnova, oblikovanje in produkcija	Emigma d. o. o.
Tisk	Tiskarna Vek, junij 2010
Naklada	200 izvodov

Telefon
Faks
Elektronska pošta
Spletni naslov

Cimos d. d.
Cesta Marežanskega upora 2
6000 Koper
Slovenija
+386 5 66 58 100
+386 5 66 58 250
info@cimos.eu
www.cimos.eu

Uspeh je ustvarjanje prihodnosti.

